

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/40/2025
Identifikačné číslo spisu:	6318201606
Dátum vydania rozhodnutia:	04.06.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Rumana
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6318201606.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov: 1/ X. T., narodený dňa XX.XX.XXXX, J. Y. XXX/XX, XXX XX G. G., 2/ E. O., narodený X.X.XXXX, J. E. J., E. XXX/XX, W.. C. O., narodený XX.X.XXXX, J. E. J., L. K. Y. XXX/XX, C.. O. E., rodená O., L. XX.X.XXXX, J. Y. XXX/X, C., ako právni nástupcovia pôvodnej žalobkyne 2/ C.. C. O., narodenej dňa XX.XX.XXXX, zomrelej dňa XX.X.XXXX, naposledy J. Y. XX, XXX XX C., 3/ I. T., narodený dňa XX.XX.XXXX, J. J.Á. X, XXX XX G. G., 4a/ Y. Y., narodená dňa XX.XX.XXXX, bytom G. XXX/XX, T., XXX XX G. X, Č. O., a 4b/ L. W., narodená dňa XX.XX.XXXX, J. K. XXX/XX, D., XXX XX G. X, Č.R. O., všetci zast. JUDr. Vierou Žembovou, advokátkou so sídlom ČSA 5, 977 01 Brezno, proti žalovanej: E. C., narodená dňa XX.XX.XXXX, J. G.. D.O. XX, XXX XX J. J., zast. JUDr. Petrom Dlhopolčekom, advokátom, so sídlom Horná 51, 974 01 Banská Bystrica, o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. BR-9C/21/2018, o dovolaní žalobcov a žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 15Co/150/2023 z 31. júla 2024, takto

rozhodol:

V dovolacom konaní p o k r a č u j e s právnymi nástupcami žalobkyne 2/ E. O., narodeným X.X.XXXX, bytom v J., E. XXX/XX (synom poručiťky), W.. C.L. O., narodeným XX.X.XXXX, bytom E. J., L. K. Y. XXX/XX, (synom poručiťky), C.. O. E., rodenou O.M., narodenou XX.X.XXXX, J. Y. XXX/X, C. (dcérou poručiťky) a Slovenskou republikou - Okresným súdom Banská Bystrica.

Dovolanie žalobcov o d m i e t a.

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 31. júla 2024 sp. zn. 15Co/150/2023 v časti výroku, ktorým odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že určil, že nehnuteľnosť v celosti zapísaná na žalovanú na LV č. XXX, kat. úz. G. G., obec G. G., okres J., v registri „C“ - parciel ako parcela C-KN 556 zastavané plochy a nádvoria o výmere 460 m², patrí v podiele 1/12-iny do dedičstva po nebohom E. T., narodenom X. XX. XXXX, zomrelom X. XX. XXXX a v podiele 1/12-iny patrí do dedičstva po neb. S. T., rod. G., narodenej XX. X. XXXX, zomrelej dňa XX. X. XXXX z r u š u j e a vec v rozsahu zrušenia v r a c i a Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) napadnutým rozsudkom sp. zn. 15Co/150/2023 z 31. júla 2024 vo výroku I. zmenil rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „súd prvej inštancie“) č. k. 9C/21/2018-374 z 8. septembra 2022, ktorým tento zamietol žalobu v celom rozsahu tak, že určil, že nehnuteľnosť v celosti zapísaná na žalovanú na LV č. XXX, kat. úz. G. G., obec Pohronská Polhora, okres Brezno, v registri „C“ - parciel ako parcela C-KN 556 zastavané plochy a nádvoria o výmere 460 m², patrí v podiele 1/12-iny do dedičstva po nebohom E. T., narodenom X. XX. XXXX, zomrelom X. XX. XXXX a v podiele 1/12-iny patrí do dedičstva po nebohej S. T., O. G., narodenej XX. X. XXXX, zomrelej K. XX. X. XXXX a vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Vo výroku II. zmenil napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalovanej priznal nárok na náhradu trov prvoinštančného konania proti žalobcom 1/, 2/, 3/, 4a/ a 4b/ v rozsahu 60 %, na úhradu ktorých, žalobcov zaviazal spoločne a nerozdielne. Žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti žalobcom 1/, 2/, 3/, 4a/ a 4b/ v rozsahu 60 %, ktoré sú žalobcovia povinní uhradiť spoločne a nerozdielne.

2. Súd prvej inštancie v dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že žalobcovia sa podanou žalobou domáhali určenia, že podiely v nehnuteľnostiach nachádzajúcich sa v k. ú. G. G., zapísané u Okresného úradu v Brezne, odbor katastrálny a to:

- podiel v nehnuteľnosti vo veľkosti spoluvlastníckeho podielu 1/3-iny zapísaný na žalovanú na LV č. XXXX v registri „C“ - parciel ako dom s. č. XXX stojaci na parcele C-KN 558 patrí v podiele 1/6-iny do dedičstva po nebohom E. T., narodenom X. XX. XXXX, zomrelom X. XX. XXXX a v podiele 1/6-iny patrí do dedičstva po neb. S. T., O. G., narodenej XX. X. XXXX, zomrelej dňa XX. X. XXXX

- podiel v nehnuteľnosti vo veľkosti spoluvlastníckeho podielu 1/3-iny zapísaný na žalovanú na LV č. XXXX v registri „E“ parciel ako parcela E-KN 16873 zastavané plochy a nádvoria o výmere 96 m² patrí v podiele 1/6-iny do dedičstva po nebohom E. T., narodenom X. XX. XXXX, zomrelom X. XX. XXXX a v podiele 1/6-iny patrí do dedičstva po neb. S. T., rod. G., narodenej XX. X. XXXX, zomrelej dňa XX. X. XXXX

- nehnuteľnosť v celosti zapísaná na žalovanú na LV č. XXXX E. registri „E“-parciel ako parcela E-KN 16877 zastavané plochy a nádvoria o výmere 42 m² patrí v podiele 1/2-ice do dedičstva po nebohom E. T., narodenom X. XX. XXXX, zomrelom X. XX. XXXX a v podiele 1/2-ice patrí do dedičstva po neb. S. T., rod. G., narodenej XX. X. XXXX, zomrelej dňa XX. X. XXXX

- podiel v nehnuteľnosti vo veľkosti spoluvlastníckeho podielu 2/3-iny zapísaný na žalovanú na LV č. XXXX v registri „E“- parciel ako parcela E-KN 16878 zastavané plochy a nádvoria o výmere 67 m² patrí v podiele 1/3-iny do dedičstva po nebohom E. T., narodenom X. XX. XXXX, zomrelom X. XX. XXXX a v podiele 1/3-iny patrí do dedičstva po neb. S. T., rod. G.j, narodenej XX. X. XXXX, zomrelej dňa XX.X.XXXX

- nehnuteľnosť v celosti zapísaná na žalovanú na LV č. 205 v registri „C“ - parciel ako parcela C-KN 556 zastavané plochy a nádvoria o výmere 460 m² patrí v podiele 1/8-iny do dedičstva po nebohom E. T., narodenom X. XX. XXXX, zomrelom X. XX. XXXX a v podiele 1/8-iny patrí do dedičstva po neb. S. T., rod. G., narodenej XX. X. XXXX, zomrelej dňa XX. X. XXXX, alternatívne sa u parcely C-KN 556 zastavané plochy a nádvoria o výmere 460 m² domáhali učenia takto:

- nehnuteľnosť v celosti zapísaná na žalovanú na LV č. XXX v registri „C“ - parciel ako parcela C-KN 556 zastavané plochy a nádvoria o výmere 460 m² patrí v podiele 1/12-iny do dedičstva po nebohom E. T., narodenom X. XX. XXXX, zomrelom X. XX. XXXX a v podiele 1/12-iny patrí do dedičstva po neb. S. T., rod. G., L. XX. X. XXXX, X. K. XX. X. XXXX.

2.1. Poukázal na to, že žalobcovia, vo vzťahu k rodinnému domu s. č. 105 a k pozemkom - parcela E-KN 16873, parcela E-KN XXXXX a parcela E-KN XXXXX, tvrdili, že ich právni predchodcovia E. T. a S. T. držali predmetné nehnuteľnosti v celosti dobromyseľne od roku 1943, kedy do dobromyseľnej držby vstúpili titulom kúpnej zmluvy uzavretej dňa 10. 11. 1943 s predávajúcimi I. C. a jeho manželkou N.. Táto ich dobromyseľná držba trvala až do smrti E. T. a nebola nikým rušená. V dobromyseľnej držbe týchto nehnuteľností pokračovala manželka E. T. S. T. a ich syn X. T. (žalobca 1/), ktorý predmetné nehnuteľnosti do dnešného dňa obýva spolu so svojou rodinou a aj nerušene užíva. Vydržacia

doba preto podľa tvrdenia žalobcov začala plynúť ich právnym predchodcom od 10. 11. 1943, kedy bola uzavretá kúpna zmluva.

2.2. Súd prvej inštalácie, s ohľadom na začiatok plynutia vydržacej doby a dátum, ku ktorému žalobcovia tvrdili, že k vydržaniu malo dôjsť - ku dňu 31. 12. 1960, aplikoval na daný skutkový a právny stav právnú úpravu platnú a účinnú na území Slovenska do 1. 4. 1964, a to zák. č. 141/1950 Zb. Občiansky zákonník v platnom znení. Na základe vykonaného dokazovania mal potom za preukázané, že žalobcovia preukázali faktické ovládanie veci ich právnymi predchodcami, ako aj ich vôľu nakladať s vecou ako so svojou, pričom tieto práva vykonávali po zákonom požadovanú dobu, počas ktorej neboli v užívaní týchto nehnuteľností nikým rušení. Žalobcovia však nepreukázali dobrú vieru ich právnych predchodcov, že im takto označené nehnuteľnosti aj skutočne vlastnícky patria v celosti. Z kúpnej zmluvy uzavretej dňa 10. 11. 1943, a to z bodu 1. totiž jednoznačne vyplývalo, že E. T. a S. T. od predávajúcich odkúpili ich podiely z podielového spoluvlastníctva v nehnuteľnostiach zaznačených v pozemno-knižných hárkoch obce Brezno n/Hronom 4025, m. č. XXXXX pod B41/a, 41/b, č. hárku XXXXX m. č. XXXXX, XXXXX pod B3/a, 3/b. Pokiaľ aj žalobcovia poukazovali na bod 2. tejto zmluvy, kde jej účastníci zhodne uviedli, že predmetom „kúpo-predaja“ je jedna izba, jedna kuchyňa, maštal' a záhradka, ako aj čiastka z dvora, tento bolo potrebné vykladať v kontexte s bodom 1. zmluvy, kde bolo jasne uvedené, čo predávajúci predávali a čo kupujúci nadobúdali. Predmetné nehnuteľnosti sú v súčasnosti vedené na LV č. XXXX, XXXX, XXXX k. ú. G. G. tiež v podielovom spoluvlastníctve právnych nástupcov bývalých pozemno-knižných spoluvlastníkov. Súd prvej inštalácie poukázal aj na to, že o vlastníckom práve k spoluvlastníckemu podielu 1/3 k rodinnému domu s. č. 105 Okresný súd Banská Bystrica právoplatne rozhodol rozsudkom zo dňa 25. 10. 2013 č. k. 2C/268/2010-201, právoplatným dňom 8. 3. 2017, v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 14. 02. 2017 č. k. 13Co/440/2016-229, v zmysle ktorých bolo určené, že S. E., O. T. (matka žalovanej) je spoluvlastníčkou rodinného domu s. č. 105, postaveného na parcele 558, zapísanom na LV č. XXX, ktorý je vedený na Okresnom úrade Brezno, katastrálny odbor, k. ú. G. G., na LV č. XXX, a to v 1/3. V predmetnom konaní sp. zn. 2C/268/2010 ako žalobca, vystupoval žalobca 1/ X. T., pričom súd v rámci tohto konania považoval nárok právnej predchodkyne žalovanej za dostatočne preukázaný. Žalobca v tomto konaní, napriek jeho vedomosti u uplatnenom nároku, ničím nepreukázal, ako nadobudli, prípadne mohli nadobudnúť jeho právni predchodcovia podiel vo výške 1/3, ktorý podľa pk. zápisnice patrila právnym predchodcom žalovanej. Súd v tomto konaní konštatoval, že nebolo preukázané, že by I. T. G. (právny predchodca žalovanej) svoj podiel na nehnuteľnostiach zapísaných v pk. zápisnici previedol na tretiu osobu.

2.3. Z týchto dôvodov súd prvej inštalácie v tomto konaní uzavrel, že u žalobcov neboli splnené všetky podmienky stanovené zákonom na to, aby bolo možné určiť, že vlastnícke právo k sporným pozemkom im vzniklo vydržaním, pretože tu absentovala dobromyseľnosť ich právnych predchodcov, že im toto právo počas celej doby vydržania skutočne výlučne patrilo.

2.4. Vo vzťahu k parcele E-KN XXXXX súd prvej inštalácie uviedol, že žalobcovia v konaní nijakým spôsobom nezdôvodnili a ničím nepreukázali ako nadobudli, prípadne mohli nadobudnúť ich právni predchodcovia vlastnícke právo k predmetnej parcele, keď z pozemkovoknižného výpisu vyplývalo, že táto parcela (E-KN 16877) bola evidovaná v pozemno-knižnej zápisnici č. XXXXX, pričom vlastníctvo k nej svedčilo pod B12 I. T. v 52/60, pod B20/a I. T. G. v 1/60, pod B20/b M. T. I. rod. L. v 1/60 a pod B22 I. T. I. G. v 6/60. Z týchto zápisov v pozemkovej knihe, ako aj dedičskými rozhodnutiami po poručiteľovi I. T. (D 461/74 zo dňa 5. 8. 1974) a po poručiteľke M. T., rod. L. (D 64/82 zo dňa 29. 1. 1982). Z uvedeného mal súd prvej inštalácie preukázané, že vlastnícke právo k predmetnej parcele E-KN 16877 v celosti svedčí v prospech právnych predchodcov žalovanej.

2.5. Ohľadne parcely C-KN 556, mal súd prvej inštalácie za preukázané, že predmetný pozemok nadobudla žalovaná na základe darovacej zmluvy V-835/93 zo dňa 6. 12. 1993, ktorou jej pozemok darovala jej matka S. E.. Podľa spôsobu využitia uvedeného pozemku, podľa listu vlastníctva, tento je charakterizovaný ako pozemok, na ktorom je spoločný dvor. Spoločný dvor parcela C-KN č. XXX bola na list vlastníctva č. XXX zapísaná na základe rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 3. 2. 1993 sp. zn. 10C/40/92, ktorým tento súd určil, že matka žalovanej je výlučnou vlastníčkou nehnuteľností vedených v pk. zápisnici č. 15454, ktoré podľa geometrického plánu č. 244-10-91 zo dňa 11. 10. 1991 zodpovedajú parcelám EN č. XXX, XXX, XXX, XXX S. XXX. Uvedený rozsudok však nezohľadňoval skutočnosť, že spoločný dvor bol zapísaný nielen v pk. zápisnici č. XXXXX, ale aj v pk.

zápisnici č. XXXX, XXXXX S. XXXX, a teda, že spoluvlastnícky patril aj ostatným spoluvlastníkom zapísaným v týchto zápisniciach. Súd prvej inštancie preto konštatoval, že časť spoločného dvora prináleжала aj vlastníkom, ktorí svoje vlastnícke právo odvodzovali zo zápisnice 1025, a preto patril aj právnym predchodcom žalobcov. Súd prvej inštancie však prisvedčil argumentácii žalovanej, ktorá v konaní uplatnila procesnú obranu v tom smere, že ako dobromyseľná a oprávnená držiteľka ten podiel na parcele C-KN č. XXX, ktorý si v konaní uplatňujú žalobcovia, vydržala, pričom jej vydržacia lehota by uplynula najneskôr 6. 12. 2003. Súd prvej inštancie v tomto smere uviedol, že žalovaná nadobudla tento pozemok v celosti, keďže bol majetkovoprávne vysporiadaný rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 3. 02. 1993 v súdnom konaní sp. zn. 10C/40/92 a následne aj zapísaný na list vlastníctva. Žalovaná mala dôveru v tento zápis do katastra nehnuteľností. Najneskôr od 6. 12. 1993 tak pozemok užívala v dobrej viere, že jej tento pozemok vlastnícky v celosti patrí. Súd prvej inštancie poukázal na právnu úpravu katastra nehnuteľností, kde podľa § 68 zák. č. 192/1995 Z. z., je upravené, že údaje v katastri nehnuteľností evidované na listoch vlastníctva sú verejné, a teda zo strany žalobcov alebo ich právnych predchodcov bolo možné kedykoľvek po dni 6. 12. 1993 uplatňovať svoje nároky ohľadne tohto pozemku. Žalobca 1/ si svoj nárok uplatnil až žalobou podanou dňa 20. 10. 2010 v konaní vedenom na Okresnom súde Brezno pod sp. zn. 2C/268/2010. Súd prvej inštancie preto prisvedčil argumentácii žalovanej, že konanie žalobcov bolo v tomto smere nedbalé, a vzhľadom na takýto postoj žalobcov, mal za to, že vlastníckemu právu žalovanej k parcele C-KN XXX je potrebné poskytnúť ochranu pred žalobcami aj s ohľadom na princíp ochrany dobrej viery, pričom poukázal na nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 549/2015. S prihliadnutím na princíp všeobecnej spravodlivosti, ako aj na individuálne okolnosti prejednávanej veci, súd prvej inštancie uzavrel, že v danom prípade vyššie riziko majú niešť žalobcovia ako nedbalí vlastníci než žalovaná ako nadobúdateľ v dobrej viere a z uvedených dôvodov považoval uplatnený nárok žalobcov aj vo vzťahu k parcele C-KN XXX za nedôvodný.

3. Odvolací súd, vychádzajúc zo súdom prvej inštancie zisteného skutkového stavu, ako aj doplnením dokazovania obsahom súdneho spisu Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 10C/40/1992 (kedy súd prvej inštancie síce tento dôkaz vykonal, avšak z neho nevyvodil žiadne skutkové zistenia) dospel k záveru o čiastočnej dôvodnosti odvolania žalobcov.

3.1. Odvolací súd poukázal na to, že v konaní o žalobe, ktorou sa dedič domáha určenia, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiťovi, ide o posúdenie, či poručiťel bol v čase smrti vlastníkom tejto veci. Navrhované určenie sa tu vzťahuje k okamihu smrti poručiťela a okolnosti, ktoré nastali po tomto okamihu nemôžu mať vplyv na rozhodnutie súdu. Po smrti poručiťela môžu vo všeobecnosti nastať právne skutočnosti, s ktorými právny poriadok spája vznik vlastníctva niekoho iného (napríklad vydržaním); v konaní, v ktorom sa zisťuje, či určitá vec bola v čase smrti poručiťela v jeho vlastníctve, sú však takéto (neskoršie) skutočnosti právne bezvýznamné (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 154/2010 zo dňa 16. decembra 2010, R 32/2011).

3.2. Uviedol, že súd prvej inštancie postupoval správne, keď aplikoval vo veci príslušné ustanovenia stredného Občianskeho zákonníka, zákona č. 141/1950 Zb. Občiansky zákonník účinného v čase, kedy malo dôjsť podľa tvrdení žalobcov k vydržaniu, to znamená ku dňu 31. 12. 1960. Podmienky pre vydržanie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti určoval Občiansky zákonník z roku 1950 v ustanoveniach § 115 a § 116 ods. 1 v spojení s ustanovením § 145; išlo o tri základné podmienky: oprávnenosť držby, nepretržitosť držby počas vydržacej doby a uplynutie zákonom stanovenej vydržacej doby; oproti predchádzajúcemu právnemu stavu došlo k podstatnému skráteniu vydržacích dôb. Podľa týchto ustanovení bolo možné vydržaním nadobudnúť vlastnícke právo, pričom ho mohol nadobudnúť ten, kto oprávnenne držal nehnuteľnú vec po dobu 10 rokov; vydržanie bolo vylúčené u nescudziteľných vecí, ktoré boli v socialistickom vlastníctve (§ 115). Oprávneným držiteľom bol ten, kto bol so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný v tom, že mu vec alebo právo patrí; v pochybnostiach sa predpokladalo, že držba je oprávnená. Z intertemporálneho ustanovenia (§ 566) vyplývalo, že u vydržania vlastníctva k nehnuteľným veciam došlo k nadobudnutiu vlastníctva, pokiaľ vydržacia doba začala bežať pred 1. januárom 1951, najneskoršie 1. januára 1961, t. j. najneskoršie uplynutím kratšej vydržacej doby stanovenej Občianskym zákonníkom z roku 1950, počítanej od 1. januára 1951. V prípadoch vydržania, pri ktorých vydržacia doba začala plynúť ešte pred 1. januárom 1951, t. j. podľa obyčajového práva a mala by uplynúť až po tomto dni, museli byť však už splnené aj ďalšie podmienky vydržania, ktoré boli stanovené Občianskym zákonníkom z roku 1950. Medzi požiadavkou dobromyseľnosti v oboch

uvedených právnych úpravách bol rozdiel v tom, že obyčajové právo vyžadovalo dobromyseľnosť pri nastúpení držby, kým podľa Občianskeho zákonníka č. 141/1950 Zb. bola potrebná počas celého priebehu vydržacej doby; pri oboch platila zásada, že kto nadobudol oprávnenú držbu od oprávneného držiteľa, mohol si započítať vydržaciú dobu svojho predchodcu.

3.3. Žalobcovia tvrdili, že ich právni predchodcovia E. T. a S. T. držali predmetné nehnuteľnosti v celosti dobromyseľne od roku 1943, kedy vstúpili do dobromyseľnej držby titulom kúpnej zmluvy uzavretej dňa 10. 11. 1943 s predávajúcimi I. C. a jeho manželkou N.. V dobromyseľnej držbe týchto nehnuteľností pokračovala manželka E. T. S. T. a ich syn X. T. (žalobca 1/), ktorý predmetné nehnuteľnosti do dnešného dňa obýva spolu so svojou rodinou a aj nerušene užíva. Vydržacia doba preto podľa tvrdenia žalobcov začala plynúť ich právnym predchodcom od 10. 11. 1943, kedy bola uzavretá kúpna zmluva. Súd prvej inštancie potom správne vyhodnotil, že vo veci nebola splnená podmienka dobromyseľnosti, pretože z kúpnej zmluvy (bod 1.) vyplývalo, že E. T. a S. T. od predávajúcich Jozefa C. C. a jeho manželky N. C. odkúpili len podiely v nehnuteľnostiach zaznačených v pozemno-knižných hárkoch obce Brezno n/Hronom 4025, m. č. XXXXX pod B41/a, 41/b, č. hárku 19096 m. č. XXXXX, XXXXX pod B3/a, 3/b. Preto bolo potrebné bod 2. predmetnej zmluvy vykladať tak ako uviedol súd prvej inštancie, a to v súvislosti s bodom 1. tejto zmluvy, ktorý presne špecifikoval, čo predávajúci predali a čo kupujúci nadobudli.

3.4. Ďalej odvolací súd poukázal na súdom prvej inštancie zistený skutkový stav (ods. 34, 18, 19 rozsudku), a to na obsah pozemkovoknižnej zápisnice č. XXXX, z ktorého pri majetkovej podstate parc. č. XXXXX, XXXXX S. XXXXX (dom 121 so spoločným dvorom), vyplýval zápis vlastníctva pod B42a E. T. v 1/3, pod B42b S. T. v 1/3 a pod B43 I. T. G.T. v 1/3. Zo zápisov v pozemkovej knihe bolo potom zrejmé, že k zapísaniu E. a S. T. došlo až v nadväznosti na kúpnu zmluvu zo dňa 10. 11. 1943, ktorú títo uzavreli s predávajúcimi I. C. „„ a manželkou N. C.L. O.. Q., ktorí 2/3 nehnuteľností nadobudli podľa kúpnopredajnej zmluvy zo dňa 19.02.1938. I. T. G. svoj 1/3 -nový podiel nadobudol od T. T. a jeho manželky C., O.. I.. Podľa kúpnopredajnej zmluvy zo dňa 10. 12. 1942 predávajúci T. T. predal I. T. G. nehnuteľnosti, resp. čiastky z nehnuteľností zapísané v pozemkovej knihe obce Brezno ako aj superdifikáty vystavené, s hospodárskymi budovami vystavenými na nehnuteľnostiach č. hárku 4024, č. hárku 4025 (m. č. XXXXX), č. hárku 19096 (m. č. XXXXX, XXXXX), č. hárku 8126 (m. č. 16872, 16881). Touto zmluvou bolo súčasne zriadené vecné bremeno práva doživotného bývania pre I. X. a pre T. T.. Navyše aj z pozemkovoknižného výpisu zvláštného zo dňa 24. 04. 1954 vyplýval zápis: číslo zápisnice 4025, majetková podstata parcelné číslo XXXXX, dom č. XXX s dvorom (dvor je spoločný s domami číslo XXX, XXX/a S. XXX/b podľa zápisníc 10075, 8126 a 15454) vlastníctva pre E. T. v 1/3 a jeho manželky S. T. v 1/3 a I. T. G. 1/3, číslo zápisnice 19096, majetková podstata par. č. XXXXX S. XXXXX, ako aj zápis vlastníctva pre E. T. E. X/X, S. T. v 1/6 a I. T. G. E. X/X.

3.5 Vzhľadom na uvedené zápisy jednotlivých podielov v pozemkovoknižných zápisniciach, ale aj na jednoznačné znenie kúpnej zmluvy, nebolo podľa odvolacieho súdu možné z objektívneho hľadiska vyhodnotiť, že na strane právnych predchodcov žalobcov bola dobromyseľnosť, teda že boli ohľadom svojho práva v omyle, ktorý je ospravedlniteľný. Posúdenie, či držiteľ bol alebo nebol dobromyseľný, bolo potrebné hodnotiť objektívne, a nie iba zo subjektívneho hľadiska (osobného presvedčenia) účastníka, a bolo potrebné brať do úvahy, či držiteľ pri bežnej (normálnej) opatrnosti, ktorú možno s ohľadom na okolnosti a povahu daného prípadu od každého požadovať nemal, resp. nemohol mať po celú vydržaciú dobu dôvodné pochybnosti o tom, že mu vec patrí. Právny omyl spočíva v neznalosti alebo v neúplnej znalosti všeobecne záväzných právnych predpisov a z toho vyplývajúceho nesprávneho posúdenia právnych dôsledkov právnych skutočností. Vzhľadom na všeobecne (aj v oblasti súkromného práva) uznanú zásadu ignorantia iuris non excusat (neznalosť zákona neospravedlňuje), vyplývajúcu zo samej podstaty práva, právny omyl držiteľa, vychádzajúci z neznalosti jednoznačne formulovaného ustanovenia Občianskeho zákonníka platného v dobe, kedy sa držiteľ ujal držby, nie je neospravedlniteľný (uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 27. októbra 2010, sp. zn. 4 Cdo 283/2009). Táto zásada, ktorá vyplýva zo samotnej podstaty práva, platila aj v ťažkých vojnových časoch, pričom nebolo možné opomenúť, že vydržiteľ musel byť dobromyseľný počas celého priebehu vydržacej doby, teda musel byť v ospravedlniteľnom omyle počas celej vydržacej doby.

3.6. Súd prvej inštancie preto dospel k správnejmu záveru o neexistencii dobromyseľnosti na strane právnych predchodcov žalobcov ako jednej z podmienok nadobudnutia vlastníckeho práva vydržaním k predmetným nehnuteľnostiam v celosti. Zároveň súd prvej inštancie vo vzťahu k parcele E-KN XXXXX

dospel k správne mu záveru, že žalobcovia v konaní nijakým spôsobom nezdôvodnili a ničím nepreukázali ako nadobudli, prípadne ich právni predchodcovia mohli nadobudnúť, vlastnícke právo k predmetnej parcele, keďže z pozemkovoknižného výpisu zvláštného vyplývalo, že táto parcela E-KN XXXXX bola evidovaná v pozemno-knižnej zápisnici č. XXXXX, pričom zápis vlastníctva k nej, svedčil pod B12 I. T. v 52/60, pod B20/a I. T. G. v 1/60, pod B20/b M.B. T. O.. L. v 1/60 a pod B22 I. T. G. v 6/60. Z týchto zápisov v pozemkovej knihe, ako aj dedičskými rozhodnutiami po poručiteľovi I. T. (D 461/74 zo dňa 05.08.1974) a po poručiteľke M.Í. T., O.. L. (D 64/82 zo dňa 29.01.1982).

3.7. Pokiaľ išlo o spoločný dvor, žalobcovia tiež tvrdili, že ich rodičom patrilo podiel minimálne v 1/8, resp. 1/12, čo odvodzovali od toho, že ak boli ich rodičia zapísaní v pk. zápisnici 4025 v podiele 2/3, tak v pomere k celku aj podľa kúpnej zmluvy aj podľa zápisov v pozemkovej knihe, im patrilo spoločne tento podiel. Žalovaná tvrdila, že žalobcovia sa zmätočne domáhajú podielu, ktorý ich právnym predchodcom nikdy nepatrilo.

3.8. Odvolací súd v tomto smere za správne, označil závery súdu prvej inštancie, ktorý na základe vykonaného dokazovania zistil, že z kúpnej zmluvy z 10. 11. 1943, z pozemkovoknižnej zápisnice č. XXXX, aj vyjadrenia správy katastra vyplynulo, že predmetný dvor (ktorý bol spoločný s domami č. 119, 120a a 120b) spoluvlastnícky nadobudli právni predchodcovia žalobcov. Uviedol, že z oznámenia správy katastra Brezno vyplynulo, že spoločný dvor pozemkovoknižne spoluvlastnícky patrilo vlastníkom zapísaným v pk. zápisniciach č. XXXX, XXXXX, XXXX, XXXXX v príslušných spoluvlastníckych podieloch znížených o 1/4. Až na základe rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 3. februára 1993 sp. zn. 10C 40/92 bola na LV č. XXX zapísaná S. E. ako výlučná vlastníčka nehnuteľností vedených v pk. zápisnici č. XXXXX, ktoré podľa geometrického plánu č. 244-10-91 zo dňa 11.10.1991 zodpovedali parcelám EN č. XXX, XXX, XXX, XXX S. XXX, pričom podľa správy katastra nebola v rozsudku zohľadnená skutočnosť, že spoločný dvor bol pôvodne okrem pk. zápisnice č. XXXXX citovanej v rozsudku aj v pk. zápisniciach č. XXXX, XXXXX a XXXX, a teda, že tento spoluvlastnícky patrilo aj ostatným spoluvlastníkom, resp. ich právnym nástupcom zapísaným v týchto zápisniciach.

3.9. Odvolací súd poukázal na to, že na Okresnom súde Banská Bystrica bolo pod sp. zn. 10C/40/1992 vedené konanie o určenie vlastníctva k nehnuteľnostiam, na základe žaloby žalobkyne S. E. (právnej predchodkyne žalovanej) proti žalovaným 1/ I. T., bytom C., Y. Č..X, 2/ S. O., bytom G. G., A. G. Č.. X, 3/ neznámym dedičom po V. T., 4/ neznámym dedičom po I. T., 5/ neznámym dedičom po S. T.. Okresný súd Banská Bystrica rozsudkom z 3. februára č. k. 10C 40/92-52 v spojení s doplniacim rozsudkom z 30. apríla 1993 č. k. 10C/40/92-36 určil, že žalobkyňa je vlastníčkou nehnuteľností vedených v pozemno-knižnej zápisnici, katastrálne územie Pohronská Polhora, č. zápisnice XXXXX, ktoré zodpovedajú podľa geometrického plánu súkromnej zamestnaneckej kancelárie zememeračskej kancelárie D. S. I. č. z. 244-10-91-241 zo dňa 11. 10. 1991, parc. EN XXX - zastavaná plocha o výmere 42 m², EN 565 - zastavaná plocha o výmere 62 m², EN 554 - zastavaná plocha o výmere 65 m², EN 556 - zastavaná plocha o výmere 460 m², EN 551- záhrada o výmere 24 m², EN 566- záhrada o výmere 174 m², EN 547- záhrada o výmere 130 m² a EN 549 - zastavaná plocha o výmere 53 m².

3.10. Odvolací súd, po zopakovaní dokazovania obsahom predmetného súdneho spisu (sp. zn. 10C/40/1992) mal v tomto konaní za preukázané, že právna predchodkyňa žalovanej (jej matka S. E.) ako žalobkyňa v danom konaní zobrala žalobu späť v časti týkajúcej sa parc. č. CKN 556 o výmere 460 m², teda práve v časti spoločného dvora, ktorému späťvzatie súd vyhovel a na pojednávaní dňa 7. 09. 1992 uznesením pripustil zmenu žaloby. Predmetom daného konania tak prestal byť spoločný dvor, a to na základe dispozičného úkonu právnej predchodkyne žalovanej. Výrok rozsudku súdu v konaní sp. zn. 10C/40/1992 však nereflektoval na toto rozhodnutie o zmene žaloby. Táto chyba nebola odstránená a S. E. bola zapísaná do katastra nehnuteľností ako výlučná vlastníčka spoločného dvora. Následne ho napriek uvedenej chybe, o ktorej musela vedieť, darovala svojej dcére (žalovanej), ktorá sa v tomto konaní potom bránila tým, že mala dôveru v zápis v katastri a nič nenasvedčovalo tomu, že by akákoľvek iná skutočnosť svedčila o opaku. S tvrdením žalovanej, že nič nenasvedčovalo tomu, že by zápis v katastri nebol v poriadku, však odvolací súd nesúhlasil, pretože jej matka zobrala žalobu späť v časti týkajúcej sa spoločného dvora (ústne na pojednávaní a dodatočne aj písomne). Odvolací súd poukázal na to, že v predmetnom konaní prebehlo až osem pojednávaní, v ktorom žalobkyňa okrem podania žaloby, túto trikrát zmenila, ďalej navrhla doplnenie rozsudku a po právoplatnosti rozsudku a jeho zápise do katastra, následne spoločný dvor darovala svojej dcére (žalovanej) darovacou zmluvou zo

6. 12. 1993. S prihliadnutím aj na ďalšie podstatné okolnosti, a to užívanie spoločného dvora právnu predchodkyňou žalobcov, a to viac ako 10 rokov od uzatvorenia darovacej zmluvy až do jej smrti v r. 2004, tieto nasvedčovali tomu, že žalovaná musela mať objektívne pochybnosti o existencii svojho práva a to napriek tomu, že bolo zapísané na základe darovacej zmluvy do katastra nehnuteľností.

3.11. V tomto smere odvolací súd poukázal aj na nález Ústavného súdu SR z 19. januára 2021 sp. zn. ÚS 510/2016 v zmysle ktorého „Materiálna publicita údajov katastra nehnuteľností je vyvrátiteľná a podmienená tým, či sa v konkrétnom prípade nepreukáže nesúlad údajov katastra so skutočným stavom. S touto okolnosťou musí byť opatrný nadobúdateľ uzrozumený, preto iba viera nadobúdateľa v správnosť údajov v katastri nestačí na prelomenie zásady nemo plus iuris. De lege lata vychádza náš právny poriadok z predpokladu, že ak zákon neustanoví inak, nikto nemôže previesť na iného vlastnícke právo, ktorým sám nemôže disponovať.“ Odvolací súd konštatoval, že s ohľadom na uvedené skutočnosti nebola na strane žalovanej dobromyseľnosť ako jedna z podmienok na vydržanie vlastníckeho práva.

3.12. Odvolací súd ďalej poukázal na to, že v otázke prelomenia zásady „nemo plus iuris“ a s tým súvisiaceho nadobudnutia vlastníckeho práva od nevlastníka na základe dobrej viery nadobúdateľa, došlo k ustáleniu rozhodovacej praxe a to prostredníctvom uznesenia Veľkého senátu obchodnoprávného kolégia Najvyššieho súdu SR z 27. apríla 2021 sp. zn. 1 VOdbdo 2/2020, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu SR a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky aj ako judikát R 56/2021, ktorý judikoval právne vety: I. Na základe absolútne neplatného právneho úkonu nie je možné nadobudnúť vlastnícke právo, a to ani v prípade, že na jeho podklade bol uskutočnený vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností. II. S poukazom na právnu zásadu, podľa ktorej nikto nemôže previesť na iného viac práv, ako sám má (nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet), nemôže platne previesť vlastnícke právo k nehnuteľnosti na inú osobu ten, kto je na základe absolútne neplatného právneho úkonu vedený v katastri nehnuteľností ako vlastníak nehnuteľností. III. Dobrá viera nadobúdateľa, že hnutelnú alebo nehnuteľnú vec nadobúda od vlastníka, má vplyv na nadobudnutie vlastníckeho práva, len pokiaľ zákon v taxatívne vymedzených prípadoch nadobudnutie vlastníckeho práva s poukazom na dobrú vieru ich nadobúdateľa výslovne upravuje. V iných prípadoch právna úprava de lege lata nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka s poukazom na dobrú vieru nadobúdateľa neumožňuje. IV. Ustanoveniu § 70 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon), ktoré upravuje hodnovernosť údajov katastra, nezodpovedá výklad, podľa ktorého už len sama evidencia vlastníctva nehnuteľnosti v katastri nehnuteľnosti zakladá dobrú vieru evidovaného vlastníka v to, že je vlastníak.

3.13. Možnosť prelomenia zásady nemo plus iuris - okrem zákonom predvídaných výnimiek - nie je teda podľa veľkého senátu možné odvodiť ani zo znenia ustanovenia § 70 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam, a to ani s odkazom na článok 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, z ktorého ako takého tiež nie je možné odvodiť uprednostnenie ochrany dobrej viery nadobúdateľa nehnuteľnosti pred ochranou jej vlastníka alebo aspoň pomerovanie medzi ochranou vlastníka veci a dobrou vierou ďalšieho nadobúdateľa.

3.14. Veľký senát napokon dospel k záveru, že „dobrá viera nadobúdateľa nehnuteľnosti v správnosť zapísaného údajá v katastri nehnuteľností o jej (predchádzajúcom) vlastníkovi nepostačuje pre záver súdu o tom, že mohol nadobudnúť vlastnícke právo (a pre poskytnutie ochrany tomuto právu), ak sa preukáže, že táto zapísaná osoba v skutočnosti v čase uzavretia kúpnej zmluvy nebola vlastníkom prevádzanej nehnuteľnosti, napríklad z dôvodu, že predchádzajúca zmluva o prevode nehnuteľnosti predstavovala absolútne neplatný právny úkon. Z dôvodu absolútnej neplatnosti zmluvy predávajúci nemohol nadobudnúť vlastnícke právo k nehnuteľnosti a rovnako tak nemohol „neexistujúce“ vlastnícke právo previesť na ďalšiu osobu, hoci konajúcu v dobrej viere.“

3.16. Vzhľadom na uvedené mal odvolací súd za to, že súd prvej inštancie chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav v prípade podielu na nehnuteľnosti - spoločný dvor nesprávne právne vec posúdil, keď prisvedčil argumentácii žalovanej, že ako dobromyseľne žalobcami uplatnený podiel na spoločnom dvore vydržala s tým, že mala dôveru v zápis do katastra nehnuteľností a pozemok od 6. 12. 1993 užívala v dobrej viere, že jej tento vlastnícky v celosti patrí. Súd prvej inštancie síce vychádzal z nálezů Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 549/2015 zo dňa 16. 03. 2016, avšak podstatou konania v prípade ústavným súdom posudzovanej veci bola žaloba sťažovateľa, ktorou sa podľa § 78 zákona č. 7/2005 Z.

z. o konkurze a reštrukturalizácii domáhal vylúčenia nehnuteľností z konkurznej podstaty úpadcu. Ústavný súd tu neposudzoval porušovanie práva na ochranu majetku sťažovateľa ako dobromyseľného nadobúdateľa, ale vrátil vec krajskému súdu na ďalšie konanie pre namietané porušenie základného práva na spravodlivé súdne konanie za účelom opätovného právneho posúdenia a vecného odôvodnenia nového rozhodnutia. Táto skutočnosť následne umožnila, aby právne otázky nadobúdania vlastníckeho práva boli predmetom ďalšieho skúmania, ktoré bolo uzavreté v rámci všeobecných súdov práve rozhodnutím Veľkého senátu sp. zn. 1VObd/2/2020 z 27. apríla 2021 (R 54/2021).

3.17. Odvolací súd zároveň konštatoval, že súd prvej inštancie chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav v prípade podielu na nehnuteľnosti - spoločný dvor pri E. T. nesprávne vec právne posúdil aj z toho hľadiska, že v konaní o žalobe, ktorou sa dedič domáha určenia, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiťovi, mal posúdiť, či poručiť bol v čase smrti vlastníkom tejto veci. Okolnosti, ktoré nastali po smrti poručiťa nemohli mať vplyv na rozhodnutie súdu. Súd prvej inštancie potom zohľadnil v prípade E. T. aj skutočnosti, ktoré nastali až po jeho smrti. E. T. bol ku dňu smrti spoluvlastníkom spoločného dvora ako to vyplývalo zo zistení súdu prvej inštancie „dvor (parcela C-KN č. XXX) pozemkovoknižne patril vlastníkom zapísaným v pk. zápisniciach č. XXXX, XXXXX, XXXX, XXXXX v príslušných spoluvlastníckych podieloch znížených o 1/4, pričom parcela č. XXX bola na LV č. XXX zapísaná na základe rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica 10C 40/92. Uvedeným rozsudkom nebola zohľadnená skutočnosť, že spoločný dvor bol okrem pk. zápisnice 15454 aj v pk. zápisniciach č. 4025, 10075 a 8126. Časť spoločného dvora teda prináležala aj vlastníkom, ktorí svoje vlastnícke právo odvodzujú z pk. zápisnice 4025, a teda aj právnym predchodcom žalobcov“(viď ods. 66 rozsudku súdu prvej inštancie). Požadované určenie sa tu teda vzťahovalo ku dňu smrti poručiťa a okolnosti, ktoré nastali po tomto dni, nemohli mať vplyv na rozhodnutie súdu o určení, že vec patrí do dedičstva po poručiťovi.

3.18. Odvolací súd v ďalšom uviedol, že v prípade S. T. síce súd prvej inštancie správne prihliadal aj na skutočnosti, ktoré nastali počas jej života, tieto však nesprávne právne posúdil. Poukázal na to, že pokiaľ žalobcovia v odvolaní tvrdili, že ich matka ako aj oni samotní, boli presvedčení o dobromyseľnosti držby predmetných nehnuteľností po úmrtí otca s poukazom na rozhodnutie bývalého Štátneho notárstva v Banskej Bystrici pod č. D 910/71 zo dňa 10.09.1971, ktoré ostalo podľa ich názoru súdom prvej inštancie nepovšimnuté, odvolací súd pripomenul, že súd prvej inštancie vykonal dokazovanie aj týmto rozhodnutím. Odvolací súd opätovne poukázal na vyššie uvedené jednoznačné zápisy v pozemkovoknižných zápisniciach a znenie kúpnej zmluvy, ktorej účastníčkou bola matka žalobcov, čo vylučovalo jej dobromyseľnosť v prípade nadobudnutia podielov na predmetných nehnuteľnostiach v celosti (rodinný dom s.č. 121 so spoločným dvorom, parc. č. XXXXX, parc. č. XXXXX). Len výnimočne možno právny omyl ospravedlniť, a to v prípadoch, keď znenie zákona je nejasné a pripúšťa rôzny výklad. (uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 27. októbra 2010, sp. zn. 4 Cdo 283/2009). Právna predchodkyňa žalobcov potom nebola dobromyseľná už pri vstupe do držby predmetných nehnuteľností, preto objektívne nemohla ani po rozhodnutí v dedičskom konaní po zomrelom E. T. pri bežnej opatrnosti nemať dôvodné pochybnosti o tom, že jej predmetné nehnuteľnosti patria v celosti.

3.19. Ohľadne poukazu žalobcov na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS/484/2015, odvolací súd uviedol, že uvedený nález prioritne riešil otázky vydržania v prípade nedôsledností týkajúcich sa formálnych náležitostí prevodu nehnuteľností (absencia písomnej formy kúpnej zmluvy). Ústavný súd v uvedenom náleze považoval za podstatné zdôrazniť, že pri ústavne konformnom výklade dobromyseľnosti držby treba skúmať, či držiteľ mohol byť objektívne presvedčený o tom, že držanú vec poctivým spôsobom nadobudol. V posudzovanom prípade však súd prvej inštancie pri skúmaní dobromyseľnosti držby právnych predchodcov žalobcov (ktorá bola odvodzovaná od uzatvorenia kúpnej zmluvy, a neskôr u právnej predchodkyne žalobcov aj od rozhodnutia v dedičskom konaní) dospel k záveru, že títo nemohli nadobudnúť objektívne presvedčenie o tom, že im sporné nehnuteľnosti v celosti patria, pretože vzhľadom ku všetkým okolnostiam (jednoznačnému zneniu kúpnej zmluvy, zápisom v pozemkovoknižných zápisniciach), je vylúčené ich akékoľvek dobromyseľné presvedčenie.

3.20. Ako nedôvodnú vyhodnotil odvolací súd námietku žalobcov, že súd prvej inštancie nevykonával obhliadku. Podľa odvolacieho súdu, postupoval súd prvej inštancie správne, keď nevykonanie tohto navrhovaného dôkazu náležite odôvodnil, s ktorým odôvodnením sa odvolací súd stotožnil. V pripojenom spise Okresného súdu Brezno sp. zn. 2C/268/2010, ktorým súd prvej inštancie vykonal

dokazovanie, sa totiž nachádzala fotodokumentácia a zápisnica z obhliadky predmetných nehnuteľností, súd prvej inštancie z nej v danom konaní vychádzal, a preto vykonanie ďalšej obhliadky aj s prihliadnutím na uvedené právne závery by bolo nadbytočné a nehospodárne.

3.21. S poukazom na uvedené odvolací súd rozhodol tak, že zmenil rozsudok súdu prvej inštancie v časti týkajúcej sa spoločného dvora a určil, že nehnuteľnosť parcela C-KN XXX zastavané plochy a nádvoria o výmere 460 m², v katastrálnom území G. G., patrí v podiele 1/12-iny do dedičstva po nebohom E. T., a v podiele 1/12-iny patrí do dedičstva po neb. S. T. s tým, že vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Veľkosť podielu 1/8 uplatnená v rámci alternatívneho petitu žaloby tak bola, ako uviedla žalovaná, nesprávna, pretože právnym predchodcom žalobcov patrila zo spoločného dvora zapísaného v štyroch pozemkovoknižných zápisniciach časť zodpovedajúca ich podielu 2/3 v pozemkovoknižnej zápisnici 4025, čo predstavuje u každého z nich podiel 1/12 zo spoločného dvora.

3.22. Odvolací súd potom zmenil napadnutý rozsudok aj v závislom výroku o trovách konania a určil nárok na náhradu trov konania podľa pomeru úspechu podľa § 255 ods. 2 CSP tak, že žalovanej priznal nárok na náhradu trov prvoinštančného konania proti žalobcom v rozsahu 60 %, pretože bola úspešná v rozsahu 4/5 žaloby (podiel na rodinnom dome, na par. 16873, 16877, 16878) zatiaľ čo žalobcovia boli úspešní v rozsahu 1/5 (podiel na spoločnom dvore). Čistý úspech žalovanej potom predstavoval 3/5, čomu zodpovedá rozsah 60 %.

3.23. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP a § 255 ods. 2 CSP. Z hľadiska pomeru úspechu v rozsahu podaného odvolania boli žalobcovia úspešní v rozsahu 1/5 (podiel na spoločnom dvore), zatiaľ čo žalovaná bola úspešná v rozsahu 4/5 (podiel na rodinnom dome, na par. XXXXX, XXXXX, XXXXX), čistý úspech žalovanej potom predstavoval 60 %.

4. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalobcovia aj žalovaná.

5. Žalobcovia prípustnosť dovolania vyvodzovali z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/ CSP. Uviedli, že určenie vlastníctva k nehnuteľnostiam v žalovanom rozsahu sa domáhali na tom skutkovom základe, že ich rodičia ešte v roku 1943 odkúpili riadnou kúpnu zmluvou z 10.11.1943 nehnuteľnosti nachádzajúce sa v katastrálnom území G. G., zapísané v PKN zápisnici č. XXXX ako dom s pozemkom - parcelou XX XXX, ďalej nehnuteľnosti parcely zapísané v PKN zápisnici XX XXX - parcely XX XXX, XX XXX a podiel v spoločnom dvore od predávajúceho Jozefa Muránskeho a manželky Gizely za kúpnu cenu 25 000 Ks, pričom podľa kúpnej zmluvy bolo vložené vlastnícke právo v prospech ich rodičov dňa 2.12.1943. Určenia, že predmetné nehnuteľnosti patria do dedičstva sa domáhali na tom právnom základe, že ich právni predchodcovia nadobudli predmetné nehnuteľnosti za účinnosti uhorského obyčajového práva, platného od roku 1927 do roku 1951, podľa ktorého sa vyžadovala na vznik vlastníckeho práva vydržaním nerušená držba trvajúca 32 rokov. Po nadobudnutí účinnosti stredného Občianskeho zákonníka č. 141/1950 Zb. bolo možné vydržať vlastnícke právo k nehnuteľnostiam po splnení podmienky nepretržitej oprávnenej držby v trvaní 10 rokov, pričom podľa prechodných ustanovení, lehota, ktorá začala bežať pred 1. januárom 1951 skončí, ak tento zákon neustanovuje kratšiu lehotu najneskôr uplynutím tejto kratšej lehoty, počítanej od 1.1.1951, t. j. v danom prípade k dátumu 31.12.1960. Po vykonanom dokazovaní súd prvej inštancie žalobu v celom rozsahu zamietol s tým, že žalobcovia síce preukázali faktické ovládanie veci ich právnymi predchodcami, ako aj vôľu nakladať s vecou ako svojou, tieto práva vykonávali po zákonom stanovenú dobu, pričom nikým neboli rušení v užívaní týchto nehnuteľností, avšak nepreukázali ich dobrú vieru, že im takto označené nehnuteľnosti skutočne vlastnícky patrili v celosti. V tomto smere súd prvej inštancie poukázal na znenie kúpnej zmluvy z 10.11.1943, keď z bodu 1/ tejto zmluvy jednoznačne vyplývalo, že E. T. a S. T. od predávajúcich odkupujú ich podiely v nehnuteľnostiach. Pokiaľ aj žalobcovia poukazovali aj na bod 2/ zmluvy, kde jej účastníci zhodne uviedli, že predmetom kúpy a predaja je 1 izba, 1 kuchyňa, maštal a záhradka, ako aj čiastka z dvora, tento je ale potrebné vykladať v kontexte s bodom 1/ zmluvy, kde je jasne uvedené, čo predávajúci predávali a čo kupujúci nadobúdali. Zároveň súd vo svojom odôvodnení poukázal na to, že o vlastníckom práve k spoluvlastníckemu podielu 1/3- iny k rodinnému domu súp. č. XXX Okresný súd Banská Bystrica právoplatne rozhodol rozsudkom z 25.10.2013 sp. zn. 2C/268/2010, právoplatným 8.3.2017. Taktiež súd poukázal, že v danom konaní nárok právnej predchodkyne žalovanej bol dostatočne preukázaný, pričom žalobcovia ničím nepreukázali, ako nadobudli ich právni predchodcovia podiel vo výške 1/3- iny, ktorý patrila právnym predchodcom žalovanej. Záverom súd prvej inštancie uviedol, že žalobcom sa v konaní nepodarilo produkovať také dôkazy, ktoré by

relevantným spôsobom preukazovali dobromyseľnosť ich právnych predchodcov - nadobudnutie sporných nehnuteľností v celosti. Pokiaľ išlo o parcelu č. E-KN XXXXX tu mal súd za preukázané, že vlastnícke právo v celosti svedčí v prospech právnych predchodcov žalovanej a uplatnený nárok žalobcov vo vzťahu k tejto parcele považoval za nedôvodný. Súd prvej inštancie neuznal ani uplatnený nárok žalobcov vo vzťahu k parcele č. C-KN XXX, ktorá tvorí spoločný dvor, ktorá je vo výlučnom vlastníctve žalovanej, avšak v tejto časti odvolací súd žalobcom vyhovel.

5.1. Odvolací súd svoje rozhodnutie vo výroku „...vo zvyšnej časti žalobu zamietá“ t. j. ktorým nevyhovel návrhu žalobcov na určenie vlastníctva k ostatným nehnuteľnostiam v katastrálnom území Pohronská Polhora - domu s. č. 105, stojacemu na parcele C-KN 558, ako aj k ďalším parcelám registra - E- (parciel E-KN XX XXX, EKN XX XXX a E-KN XX XXX) odôvodnil tým, že súd prvej inštancie pri posudzovaní žalobného nároku postupoval správne. Odvolací súd bol zhodne so súdom prvej inštancie názoru, že tu neboli splnené podmienky pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním. V danom prípade absentovala dobromyseľnosť ich právnych predchodcov pri nadobúdaní predmetných nehnuteľností, ktorí od začiatku museli vedieť, že si kupujú len podiel na predmetných nehnuteľnostiach. Z kúpnej zmluvy z 10.11.1943 nemohli nadobudnúť presvedčenie, že si odkupujú nehnuteľnosti v celku, ale im muselo byť jasné, že si kupujú len podiel na týchto nehnuteľnostiach. Preto z objektívneho hľadiska nebolo možné vyhodnotiť ich držbu ako dobromyseľnú.

5.2. Žalobcovia v tomto smere poukázali na bod 2/ kúpnej zmluvy, podľa ktorej predmetom kúpo - predaja bola 1 izba, 1 kuchyňa, maštal' a záhradka, ako aj čiastka z dvora. Z uvedeného textu potom vyplýva, že si kúpili dom v celosti, maštal' a záhradku v celosti. Len u spoločného dvora bol v kúpnej zmluve uvedený popis „čiastka z dvora“. U kupovaných nehnuteľností domu, záhradky a maštale sa takýto popis nenachádza. Takto im nehnuteľnosti - celý dom, celá maštal' a celá záhradka boli odovzdané predávajúcimi manželmi Muránskymi, t. j. takto sa chopili ich držby a užívania. Pritom sa jednalo o dom, ktorý má v súčasnosti s. č. XXX, parcelu pod týmto domom s. č. XX XXX a parcely XX XXX, XX XXX predstavujúce maštal' a záhradku. Za dôležitú označili skutočnosť uchopenia sa držby v roku 1943, ktorá nebola nikým rušená, nikto sa nikdy nedomáhal žiadnych nárokov vyplývajúcich z vlastníckeho práva a ktorá trvala najmenej do roku 2010. Zdôraznili, že si svoje nároky neodvodzujú od zmluvy, ktorá by bola uzavretá neplatne, ale boli náležite starostliví a opatrní, jednalo sa o zmluvu schopnú vkladu. Aj všetci svedkovia potvrdili, že sporný dom s. č. 105, ako aj pozemok pod ním, vždy užívala len rodina T.. Títo tiež potvrdili, že rodine T.j patrila aj maštal' a záhradka. Svedkovia tiež zhodne uviedli, že na spoločnom dvore bývali 4 rodiny, pričom všetci vedeli, čo sa týka domových nehnuteľností a vedľajších stavieb, ktorý dom, ktorá maštal', humno či záhradka, ktorej rodine patrí a neboli medzi nimi žiadne spory. Žalobcovia preto majú za to, že bolo preukázané, že ich rodičia a starí rodičia, sa chopili držby oprávnené a dobromyseľne v takom rozsahu, ako im boli odovzdané predávajúcimi manželmi C.W.. O oprávnenosti svojej držby bola ich matka, ako aj oni ako dedičia po ich rodičoch, presvedčení aj po úmrtí ich otca. Po ich otcovi E. T.W., ktorý zomrel X.XX.XXXX, prebehlo dedičské konanie pred bývalým štátnym notárstvom v Banskej Bystrici pod číslom D 910/71 dňa 10.09.1971. Rozhodnutie štátneho notárstva však ostalo nepovšimnuté, súd ho napriek tomu, že bolo predložené, ako dôkaz nevyhodnotil. Pričom z neho vyplývalo, že dedičstvo pozostávajúce z polovice domu s. č. 98 (terajšie č. 105) nadobúdajú manželka S. T. v 4/10- inách a syn X. T. v 1/10. Predmetom dedenia po E. T.W. tak bola polovica domu zapísaného pôvodne ako dom s. č. XXX nové XX a v súčasnosti zapísaného na LV č. 2246 v registri „C“ parciel ako dom so s. č. 105 s pozemkom pod ním, teda tento dom sa dedil v polovici a nie v 1/3- ine. Notár pri prejednávaní dedičstva teda tiež vychádzal zo skutočnosti, že druhá polovica nehnuteľnosti patrí pozostalej manželke - ich matke S. T. z titulu vyporiadania BSM, ktoré zaniklo smrťou jej manžela. Ak potom rodičia - starí rodičia E. S. S. T.E. nadobudli vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam vydržaním už k dátumu 31.12.1960 a štátnym notárstvom toto vlastníctvo bolo potvrdené, nemohol byť zvlášť osobitne u domu s. č. XXX podiel v týchto nehnuteľnostiach predmetom žiadneho ďalšieho dedičského konania, podľa dedičských rozhodnutí po poručiťovi I. T. č. D 461/74 z 5.8.1974, podľa ktorého podiel 1/3 - iny nadobudla jeho manželka M. T. a po jej smrti ho nadobudla S. E. podľa D 64/82 z 29.1.1982. Predmetom dedenia po I. T. v roku 1974 vzhľadom na skoršie rozhodnutia bývalého štátneho notárstva D 910/71 z 10.9.1971 po ich otcovi E. T.W., nemohol byť už žiadny podiel na predmetných nehnuteľnostiach, podľa zásady „nemo plus iuris“. Následne ani pri dedičskom konaní po S. T., ktorá zomrela 23.8.2004 žalobcovia nemohli mať žiadne pochybnosti o nadobudnutí domu s pozemkami, keď predmetom dedenia bol

rodinný dom - nie iba podiel na tomto rodinnom dome. Aj z osvedčenia o dedičstve vydaného pod 4D 641/2004 z 9.2.2005 po ich matke vyplýva, že predmetom dedenia bol dom s. č. XXX a drobné stavby v celosti, nie podiely v dome, respektíve podiely v ostatných nehnuteľnostiach. Z uvedeného potom vyplýva, že ani rodičia, ani žalobcovia nemali žiadne pochybnosti o nadobudnutí sporných nehnuteľností v celosti. Žalobcovia majú za to, že súdy nižších inštancií sa týmito okolnosťami majúcimi podstatný vplyv na rozhodnutie dostatočne nevysporiadali. Súdy pritom nezohľadnili, že kúpna zmluva uzavretá medzi predávajúcimi I. C. S. C. N., bola uzavretá počas druhej svetovej vojny, za ťaživých spoločenských okolností, ďalej neprihliadli k tomu, že sa jednalo o bývalý tzv. gazdovský dvor, v ktorom bývali 4 rodiny, kde v prednej časti smerujúcej k ulici mali rodinné domy, v zadnej časti v spoločnom dvore mali maštale a záhradky, všetky reálne vydelené a reálne užívané. Ako vyplynulo aj z výpovede vypočutých svedkov, ku každému domu prináležali aj zadné záhrady a maštale v tzv. spoločnom dvore, každý užíval svoju maštal' a svoju záhradu. O skutočnosti, že ich rodičia sa držby sporných nehnuteľností chopili dobromyseľne a oprávnené, svedčí aj ich konanie, že za domom (s. č. 105), ktorý odkúpili, vykonali prístavbu - teda nakladali s ním ako s vlastným. Aj v konaní sp. zn. 2C/268/2010 bolo preukázané, že rodiny, ktoré v spoločnom dvore bývali, mali medzi sebou reálne jednotlivé nehnuteľnosti rozdelené a neužívali ich podľa výšky podielov zapísaných v pozemkových knihách. Žalobcovia majú za to, že pre vydržanie nie je potrebné preukazovať platný právny dôvod nadobudnutia nehnuteľnosti, ale len okolnosti svedčiace o poctivosti nadobudnutia. V tom je potom základný rozdiel medzi ochranou vlastníctva a ochranou držby. Platnosť nadobúdacieho právneho titulu je rozhodujúca len pri prevode vlastníctva na základe právneho úkonu, nie v prípade vydržania. Záverom poukázali na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 484/2015-46 zo 14.11.2018, v ktorom ústavný súd vyslovil, že pri poskytovaní súdnej ochrany v súvislosti s nadobudnutím vlastníckeho práva vydržaním treba za podstatu a zmysel základného práva na ochranu vlastníctva považovať taký výklad § 134 Občianskeho zákonníka, ktorý podporuje zákonu intenciu uviesť dlhodobý faktický stav nepretržitej držby oprávneným držiteľom so stavom vlastníckym. Pri ústavne konformnom výklade dobromyseľnosti držby, treba ako podstatnú otázku skúmať, či držiteľ mohol byť presvedčený o tom, že držanú vec poctivým spôsobom nadobudol. Za poctivé nadobudnutie treba považovať také nadobudnutie, ktoré v súlade s dobrými mravmi. Žalobcovia preto navrhli, aby dovolací súd, rozsudok odvolacieho súdu vo výroku, ktorým bola žaloba zamietnutá, zrušil.

6. Žalovaná prípustnosť dovolania vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. a/, b/, c/ CSP. Za otázku označila to, či v konaní o žalobe, ktorou sa dedič domáha určenia, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, ide len o posúdenie, či poručiteľ bol v čase smrti vlastníkom tejto veci, či sa navrhované určenie v takomto prípade vzťahuje k okamihu smrti poručiteľa a či okolnosti, ktoré nastali po tomto okamihu môžu alebo nemôžu mať vplyv na rozhodnutie súdu. Ide o otázku výkladu a aplikácie ustanovenia § 217 ods. 1 CSP a § 137 písm. c/ CSP. Odvolací súd totiž postupoval v zmysle záverov uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo 154/2010 (R 32/2011) v zmysle ktorých, „v konaní o žalobe, ktorou sa dedič domáha určenia, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, ide o posúdenie, či poručiteľ bol v čase smrti vlastníkom tejto veci. Navrhované určenie sa tu vzťahuje k okamihu smrti poručiteľa a okolnosti, ktoré nastali po tomto okamihu, nemôžu mať vplyv na rozhodnutie súdu. Po smrti poručiteľa môžu vo všeobecnosti nastať právne skutočnosti, s ktorými právny poriadok spája vznik vlastníctva niekoho iného (napríklad vydržaním); v konaní, v ktorom sa zisťuje, či určitá vec bola v čase smrti poručiteľa v jeho vlastníctve, sú však takéto (neskoršie) skutočnosti právne bezvýznamné“.

6.1. V kontexte uvedeného, odvolací súd poukázal na to, že súd prvej inštancie zohľadnil v prípade E.S. T. aj skutočnosti, ktoré nastali až po jeho smrti. E. T. bol ku dňu smrti spoluvlastníkom spoločného dvora, ako to vyplývalo zo zistení súdu prvej inštancie „dvor (parcela C-KN č. XXX) pozemkovoknižne patril vlastníkom zapísaným v PK zápisniciach č. XXXX, XX XXX, XXXX, XX XXX v príslušných spoluvlastníckych podieloch znížených o 1/4, pričom parcela č. XXX bola na LV č. XXX zapísaná na základe rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 10C 40/92. Uvedeným rozsudkom nebola zohľadnená skutočnosť, že spoločný dvor bol okrem PK zápisnice 15 454 aj v PK zápisniciach č. 4025, 10 075 a 8126. Časť spoločného dvora teda prináležala aj vlastníkom, ktorí svoje vlastnícke právo odvodzujú z PK zápisnice 4025, a teda aj právnym predchodcom žalobcov“. Požadované určenie sa tu teda vzťahuje ku dňu smrti poručiteľa a okolnosti, ktoré nastali po tomto dni, nemôžu mať vplyv na rozhodnutie súdu o určení, že vec patrí do dedičstva po poručiteľovi. Z odôvodnenia rozsudku

odvolacieho súdu potom vyplýva, že tento sa odvoláva na rozhodnutie R 32/2011, ktoré považuje za ustálenú súdnu prax dovolacieho súdu. Žalovaná má za to že s poukazom na článok 2 ods. 2 CSP je potrebné za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu považovať aj rozhodovaciu prax ďalších najvyšších súdnych autorít, a to Ústavného súdu Slovenskej republiky, Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie. V danom prípade potom odvolací súd vôbec nevzal do úvahy tú skutočnosť, že vo vyššie vymedzenej otázke, došlo k zmene ustálenej praxe dovolacieho súdu, a to rozhodovacou praxou Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorý k tejto problematike zaujal úplne protichodný názor v náleze sp. zn. I. ÚS 151/2016. Ústavný súd potom uviedol, že „...ak má mať určovací žaloba okrem iného aj preventívny charakter (má predchádzať ďalším sporom), nemožno vidieť rozumný dôvod na to, aby sa otázka dobrej viery nadobúdateľa, ktorý je evidovaný v katastri nehnuteľností ako vlastník, neskúmala v konaní o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi, a aby všeobecné súdy v podstate umelo predlžovali stav právnej neistoty a nútili strany do podávania ďalších (zbytočných) žalôb, v ktorých by sa táto otázka následne riešila. Navyše aj rozhodnutie o takomto určení musí deklarovať existenciu právneho vzťahu ku dňu vyhlásenia rozhodnutia podľa § 154 ods. 1 OSP (teraz § 217 ods. 1 CSP). Pokiaľ taký právny vzťah už neexistuje, nemôže mať ani návrh na určenie, že veci patria do dedičstva po zomrelom poručiteľovi, úspech...“. Opačný prístup možno potom vytknúť odvolaciemu súdu v napadnutom rozsudku. Je potom celkom zrejmé, že rozhodnutie R 32/2011 už nepredstavuje ustálenú súdnu prax dovolacieho súdu, kedy navyše k tomuto rozhodnutiu Ústavný súd výslovne uviedol, že úvahy v ňom uvedené, okrem zjavného predlžovania stavu právnej neistoty a ktoré sú spojené s „rozmnožovaním sporov“, nekorešpondujú s princípmi materiálneho právneho štátu. Navyše názor prezentovaný Najvyšším súdom v rozhodnutí R 32/2011 je aj v rozpore s ustanovením § 217 ods. 2 CSP, podľa ktorého pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia. Ak si potom odvolací súd osvojil názor vyjadrený v R 32/2011, rozhodol v rozpore s predmetným nálezom Ústavného súdu. Týmto je daný dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Odvolací súd sa teda mohol a mal zaoberať aj skutočnosťami, ktoré nastali po smrti E.S. T., preto sa v konaní mal zaoberať aj otázkou jej vydržania jeho spoluvlastníckeho podielu.

6.2. V prípade dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, žalovaná vymedzila otázku týkajúcu sa výkladu a aplikácie ustanovenia § 130 ods. 1, § 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka a § 226, § 228 ods. 1, 2, § 230 CSP a to v znení „či skutočnosť, že žalobca zobral žalobu späť v časti týkajúcej sa určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti a následne súd uznesením túto zmenu žaloby pripustil, vylučuje dobromyseľnosť a oprávnenú držbu ako jednu z podmienok vydržania vlastníckeho práva žalobcu k nehnuteľnosti, ktorej sa toto späťvzatie žaloby týkalo a to aj za situácie, keď súd následne rozsudkom rozhodol tak, že určil vlastnícke právo v prospech žalobcu k nehnuteľnosti, vo vzťahu, ku ktorej žalobca zobral žalobu späť a tento rozsudok súdu následne nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť?“. V tomto smere poukázala na odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý mal tento preukázané, že „právna predchodkyňa žalovanej, jej matka S. E., ako žalobkyňa v konaní sp. zn. 10C/40/1992 zobrala žalobu späť v časti týkajúcej sa parcely č. CKN XXX o výmere 460 m², teda práve v časti spoločného dvora, ktorej súd vyhovel a na pojednávaní 7.9.1992 vyhlásil uznesenie, ktorým pripustil zmenu žaloby. Predmetom konania už ďalej nebol spoločný dvor, a to na základe dispozičného úkonu právnej predchodkyne žalovanej. Výrok rozsudku súdu v tomto konaní však nereflektoval na predchádzajúce rozhodnutie o zmene žaloby. Táto chyba nebola odstránená a S. E. bola zapísaná do katastra ako výlučná vlastníčka spoločného dvora. Následne ho, napriek uvedenej chybe o ktorej musela vedieť, darovala svojej dcére (žalovanej), ktorá sa potom v tomto konaní bránila tým, že mala dôveru v zápis v katastri a nič nenasvedčovalo tomu, že by akákoľvek iná skutočnosť svedčila o opaku. S týmto tvrdením žalovanej sa odvolací súd nestotožnil, pretože jej matka zobrala žalobu späť v časti týkajúcej sa spoločného dvora, pričom v predmetnom konaní prebehlo až 8 pojednávaní, kde žalobkyňa okrem podania žaloby, túto trikrát menila, navrhla aj doplnenie rozsudku a po právoplatnosti rozsudku a jeho zápise do katastra, následne spoločný dvor darovala svojej dcére darovacou zmluvou zo 06.12.1993“. Žalovaná takýto právny názor odvolacieho súdu nepovažuje za správny, nakoľko odvolací súd v tomto prípade vykladal ustanovenia § 130 ods. 1, § 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka bez nadväznosti na ustanovenia § 226, § 228 ods. 1 a § 230 CSP. Odvolací súd tieto ustanovenia CSP pri výklade ustanovení Občianskeho zákonníka úplne ignoroval, čo malo za následok nesprávne právne posúdenie veci. V citovaných ustanoveniach Civilných sporový poriadok zakotvuje tzv. materiálnu stránku právoplatnosti súdneho rozhodnutia, ktorá spočíva v záväznosti rozhodnutia pre zákonom

stanovené subjekty a tiež v zásadnej nezmeniteľnosti súdneho rozhodnutia. Nezmeniteľnosť rozsudku sa podľa § 230 CSP po nadobudnutí jeho právoplatnosti prejavuje v podobe prekážky veci právoplatne rozsúdenej, to znamená, že o tej istej veci, o ktorej sa už raz právoplatne rozhodlo, nemožno rozhodovať opäť. Z materiálnej stránky právoplatnosti rozsudku potom vyplýva, že vo vzťahu k subjektom, pre ktoré je výrok právoplatného rozsudku podľa § 228 ods. 1 CSP záväzný a podľa § 230 CSP nezmeniteľný, sa potom uplatňuje zásada prezumpcie správnosti a zákonnosti právoplatného súdneho rozhodnutia, a preto tieto subjekty nielenže nemôžu správnosť právoplatných rozsudkov mimo rámec mimoriadnych opravných prostriedkov napádať, ale dokonca nemôžu správnosť právoplatných rozsudkov ani skúmať a už vôbec nemôžu sami urobiť záver o ich protizákonnosti. Je potom zrejmé, že odvolací súd v danej veci tieto ustanovenia nerešpektoval, hoci bol viazaný právoplatným rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica v konaní sp. zn. 10C/40/1992 a preto nebol oprávnený skúmať to, či v danom konaní postupoval súd v súlade so zákonom a či v ňom nedošlo k vadám, a už vôbec nebol oprávnený si sám urobiť záver o existencii týchto väd, či iného protizákonného postupu. Takýto záver by totiž mohol urobiť len súd konajúci o mimoriadnom opravnom prostriedku, ktorý by proti právoplatnému rozsudku včas podala strana sporu. Bolo preto povinnosťou odvolacieho súdu tento rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica rešpektovať, nakoľko ním bol viazaný. Odvolací súd potom nielenže tento rozsudok nerešpektoval, ale dokonca aj od právnej predchodkyne žalovanej, ktorá bola stranou v tomto konaní a, pre ktorú bol výrok tohto právoplatného rozsudku záväzný a nezmeniteľný, fakticky žiadal, aby správnosť tohto rozsudku skúmala a aby si sama urobila záver o jeho protizákonnosti a následne, aby na základe jeho údajnej protizákonnosti, spochybnila svoju vlastnú dobromyseľnosť a oprávnenú držbu pozemku a to v rozpore s jeho výrokovou časťou, ktorá naopak v jej prospech vlastníctvo k tomuto pozemku určovala a na základe, ktorej bola následne aj zapísaná na list vlastníctva ako vlastníčka tohto pozemku. Odvolací súd tak v podstate od právnej predchodkyne žalovanej požadoval, aby nerešpektovala právoplatný rozsudok, ktorým bola viazaná. Takýto postup odvolacieho súdu nie je ústavne konformný, nakoľko je v rozpore s princípom právnej istoty. Žalovaná má za to, že právoplatný rozsudok určujúci vlastnícke právo k nehnuteľnosti v prospech žalobcu, na základe, ktorého bol následne žalobca zapísaný záznamom ako vlastník tohto pozemku, jednoznačne zakladá jeho dobromyseľnosť a s ňou spojenú oprávnenú držbu. Len takýto právny názor môže byť ústavne konformný a v súlade s označenými ustanoveniami CSP. Dobromyseľnosť a oprávnenosť držby určitej osoby preto nikdy nemôže byť posudzovaná v rozpore s materiálnoú stránkou právoplatnosti rozhodnutia, ktorým je táto osoba viazaná. Právoplatný rozsudok určujúci vlastnícke právo k nehnuteľnosti v prospech žalobcu preto vždy musí byť v zmysle § 130 ods. 1 Občianskeho zákonníka tou okolnosťou, ktorá zakladá dobromyseľnosť žalobcu o tom, že mu výrokovou časťou tohto právoplatného rozsudku priznaná vec, či právo patrí. Odvolacím súdom uvádzané údajné protizákonné konanie súdu v inom predchádzajúcom konaní, tak nebolo spôsobilé spochybniť dobromyseľnosť žalovanej ani jej právnej predchodkyne, a tým aj jej oprávnenú držbu k predmetnému pozemku. Práve naopak, žalovaná splnila všetky zákonom stanovené podmienky potrebné k nadobudnutiu vlastníckeho práva k predmetnému pozemku vydržaním.

6.3. Žalovaná má za to, že prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je daná aj v otázke: „vylučuje dobromyseľnosť, a tým aj oprávnenosť držby nehnuteľnosti u osoby, evidovanej na liste vlastníctva ako jej výlučný vlastník, len samotná tá skutočnosť, že túto nehnuteľnosť bez jej súhlasu reálne užíva osoba odlišná od tohto evidovaného vlastníka?“ Odvolací súd potom k tejto problematike uviedol, že s prihliadnutím na užívanie spoločného dvora právnu predchodkyňou žalobcov, a to viac ako 10 rokov od uzatvorenia darovacej zmluvy až do jej smrti v roku 2004, tieto nasvedčujú tomu, že žalovaná mohla mať objektívne pochybnosti o existencii svojho práva a to napriek tomu, že bolo zapísané jej vlastnícke právo na základe darovacej zmluvy do katastra nehnuteľností. Poukázal na to, že s ohľadom na uvedenú skutočnosť nebola na strane žalovanej dobromyseľnosť ako jedna z podmienok na vydržanie vlastníckeho práva. Žalovaná tento názor nepovažuje za správny, nakoľko odvolacím súdom uvádzaná skutočnosť, že právna predchodkyňa žalobcov až do svojej smrti užívala predmetnú nehnuteľnosť - spoločný dvor, nebola spôsobilá spochybniť dobromyseľnosť osoby, ktorá je na liste vlastníctva evidovaná ako vlastník tejto nehnuteľnosti a teda nebola spôsobilá spochybniť jej dobromyseľnosť, ani dobromyseľnosť jej právnej predchodkyne. O to viac tak nebola spôsobilá, keďže vlastnícke právo k tejto nehnuteľnosti, bolo určené v prospech jej právnej predchodkyne právoplatným rozsudkom, na základe, ktorého bola následne aj zapísaná na list vlastníctva ako výlučná vlastníčka tohto

pozemku. V danom prípade právna predchodkyňa žalobcov síce zasahovala do jej užívacieho práva k pozemku, no nikdy jej neoznámila, z akého dôvodu tak robí, a preto žalovaná nikdy nevedela a ani nemohla vedieť, čo bolo príčinou tohto jej konania. Právna predchodkyňa žalobcov jej nikdy počas jej života neoznámila, že sa cíti byť spoluvlastníčkou predmetného pozemku a že v tomto smere jej vlastnícke právo spochybňuje, hoci vedela, že je na liste vlastníctva vedená ako výlučný vlastník predmetného pozemku. Takéto konanie samo osebe preto nemôže byť spôsobilé vyvolať u držiteľa pochybnosť o tom, či mu vec alebo právo patrí. Navyše žalovaná ani nevedela o tom, že právna predchodkyňa žalobcov spoločný dvor užíva, nakoľko v tomto období mala trvalý pobyt v Banskej Bystrici a do Pohronskej Polhory chodievala veľmi sporadicky. Počas jej prítomnosti si nikdy nevšimla, že by právna predchodkyňa žalobcov spoločný dvor reálne užívala. Pokiaľ potom právna predchodkyňa žalobcov jej vlastnícke právo k predmetnej nehnuteľnosti spochybňovala z dôvodu, že sa sama cítila byť vlastníčkou, respektíve spoluvlastníčkou tohto pozemku, bolo na nej, aby v tomto smere vyvinula potrebnú aktivitu a aby jej túto skutočnosť písomne, či ústne oznámila za účelom spochybnenia jej dobromyseľnosti. Bolo povinnosťou právnej predchodkyne žalobcov, a nie povinnosťou žalovanej (ako evidovanej vlastníčky nehnuteľnosti), aktívne sa zaujímať o ochranu svojich vlastníckych práv a riadne a včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou uplatňovať všetky právne prostriedky, ktoré jej zákon na ochranu jej práv priznával. Konanie, respektíve v tomto smere nekonanie právnej predchodkyne žalobcov, nebolo preto spôsobilé spochybniť jej dobromyseľnosť a tým jej oprávnenú držbu k predmetnému pozemku. Naopak má zato, že splnila všetky zákonom stanovené podmienky potrebné pre nadobudnutie vlastníckeho práva k tomuto pozemku vydržaním.

7. Žalobcovia vo vyjadrení k dovolaniu žalovanej uviedli, že v danej veci nie je možné postupovať podľa nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 151/2016, nakoľko v ňom išlo o iný skutkový stav. V danom konaní išlo o posúdenie neplatnosti právneho úkonu - kúpnej zmluvy, kde sťažovatelia vytýkali absenciu ochrany nimi nadobudnutého vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. V tomto konaní sa žalobcovia domáhajú určenia, že jednotlivé nehnuteľnosti patria do dedičstva po ich právnych predchodcoch, a to titulom ich nadobudnutia ich právnymi predchodcami vydržaním a skoršími dedičskými rozhodnutiami, najmä po ich nebohom otcovi E. T.E.. Majú zato, že odvolací súd v danej nehnuteľnosti po doplnení dokazovania ohľadom parcely C-KN XXX, zastavané plochy a nádvorie, o výmere 460 m², rozhodol správne tak, že podiel 1/12 patrí do dedičstva po nebohom E. T.E. a podiel 1/12 patrí do dedičstva po nebohej S. T.. Svoj zmenený rozsudok odvolací súd u predmetnej nehnuteľnosti správne právne posúdil a náležite aj zrozumiteľne odôvodnil.

8. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu žalobcov (podanom po lehote - § 436 ods. 3, veta druhá CSP) uviedla, že žalobcovia v podanom dovolaní nevymedzili dovolací dôvod, vôbec nedefinovali právnu otázku od vyriešenia ktorej, záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktorej posúdenie, má byť predmetom dovolacieho konania. Žalobcovia uviedli len to, že podávajú dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, nakoľko otázka vydržania a oprávnenej držby je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne, avšak už neuvádzajú, aká je to otázka. Až v závere podaného dovolania sa zaoberajú otázkou, či pri preukazovaní dobrej viery držiteľa a jeho oprávnenej držby je nutné preukázať platný právny dôvod nadobudnutia alebo len okolnosti svedčiace o poctivosti nadobudnutia, avšak táto otázka nie je zo strany dovolacieho súdu posudzovaná rozdielne, nakoľko tu došlo k zjednoteniu rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (R 15/2024). Dovolací súd potom jasne vyslovil, že „právny titul je len jedným z dôkazov preukazujúcich dobromyseľnosť držiteľa a oprávnenosť držby, preto jeho nedostatok pre účely vydržania sám osebe nemôže zapríčiniť neoprávnenosť držby. Rozhodujúcim vždy bude, či držiteľ konal poctivo, teda, napríklad či za zadržanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie“. V danej veci však rozhodnutie vôbec nezáviselo od posúdenia tejto otázky, to z dôvodu, že ani jeden zo súdov nižších inštancií nezaujali záver, že by kúpna zmluva z 10.11.1943, ktorú uzatvárali rodičia žalobcov ako kupujúci a na základe, ktorej bolo vložené vlastnícke právo v prospech rodičov žalobcov, bola neplatným právnym úkonom a že by táto skutočnosť bola prekážkou dobromyseľnosti a oprávnenej držby rodičov žalobcov a žalobcov. Naopak oba sudy mali zato, že sa jedná o platný právny úkon, ktorý však na strane druhej nebol spôsobilý založiť ich dobromyseľnosť a tým aj ich oprávnenú držbu k tým nehnuteľnostiam, vo vzťahu, ku ktorým súd prvej inštalácie a rovnako tak aj odvolací súd podanú žalobu zamietli. V danej veci bola rozhodujúcou skutočnosť, že žalobcovia aj napriek platnosti tejto zmluvy, nemohli preukázať svoju dobromyseľnosť a ani dobromyseľnosť ich rodičov ohľadne nehnuteľností evidovaných na LV č.

XXXX, XXXX, XXXX, XXXX. Súd v tomto smere poukazovali na skutočnosť, že z kúpnej zmluvy z 10.11.1943, z jej bodu 1 jednoznačne vyplývalo, že E. T. a S. T. od predávajúcich odkúpili ich podiely z podielového spoluvlastníctva na nehnuteľnostiach evidovaných pozemno-knižných hárkoch obce Brezno nad Hronom 4025, m. č. XX XXX, pod B41a, 41/b, č. hárku 19096, m. č. XXXXX, XXXXX pod B3/a, 3/b. Pokiaľ aj žalobcovia poukazovali na bod 2 zmluvy, kde jej účastníci zhodne uviedli, že predmetom kúpo-predaja je 1 izba, 1 kuchyňa, maštaľ a záhradka, ako aj čiastka z dvora, tak tento je potrebné vykladať v kontexte s bodom 1 zmluvy, kde je jasne uvedené, čo predávajúci predávali a čo kupujúci nadobúdali. Predmetné nehnuteľnosti sú aj v súčasnosti vedené na LV č. XXXX, XXXX, XXXX k. úz. G. G. a tiež v podielovom spoluvlastníctve právnych nástupcov bývalých pozemno-knižných spoluvlastníkov. Takýto názor oboch súdov možno považovať za vecne správny. Vzhľadom na jednoznačné znenie kúpnej zmluvy z 10.11.1943, ako aj jednotlivé zápisy v pozemkovej knihe, ktoré sa týkali výlučne nehnuteľností popísaných v bode 1 tejto zmluvy a naopak netýkali sa nehnuteľností, ktoré si žalobcovia uplatnili v žalobe, je nutné prijať záver, že žalobcovia a ani ich právni predchodcovia nemohli byť dobromyseľní v tom, že im predmetné nehnuteľnosti patria. Ide totiž o tak zásadné skutočnosti, že by pri dodržaní bežnej opatrnosti zo strany žalobcov a ich právnych predchodcov, ktorú možno s ohľadom na okolnosti a povahu daného prípadu od každého požadovať, museli u nich vyvolať pochybnosti o tom, že im predmetné nehnuteľnosti patria. Bežná opatrnosť, ktorú možno od každého požadovať, musí u každého zahŕňať tak elementárne konanie, ako aj oboznámenie sa s obsahom kúpnej zmluvy, ktorú sám podpísal a oboznámenie sa s obsahom verejne príslušnej evidencie nehnuteľností. V tomto smere poukázala na závery rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo 12/2010. V ďalšom žalovaná poukázala na to, že žalobcovia v podanom dovolaní iba spochybňujú hodnotenie jednotlivých dôkazov zo strany súdov a spochybňujú nimi prijaté skutkové závery a to tak, že z jednotlivých dôkazov vyvodzujú iné, protichodné a pre nich výhodné skutkové závery. Dovolací súd je však viazaný skutkovým stavom tak, ako zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Ak preto žalobcovia vytýkajú konajúcim súdom nesprávne vyhodnotenie dôkazov, táto námietka je nespôsobilou založiť prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP. Žalobcovia potom v rozpore so skutkovými závermi oboch súdov rozdielne hodnotia kúpnu zmluvu z 10.11.1943, keď s poukazom na bod 2 tejto zmluvy, vyvodzujú rozporný skutkový záver, že z jej textu vyplývalo, že si kúpili dom v celosti, maštaľ a záhradu v celosti a že len u spoločného dvora bol v kúpnej zmluve uvedený popis „čiastka z dvora“. Následne tvrdili, že tieto nehnuteľnosti užívali a že ich nikto v ich držbe nerušil, pričom tieto skutočnosti mali vyplývať z výpovedí žalobcov a svedkov. Pokiaľ ide o výpovede žalobcov a svedkov, tieto boli spôsobilé preukázať len držbu žalobcov, avšak ich výpovede ako aj samotná kúpna zmluva už nemohli preukázať dobromyseľnosť žalobcov a tým aj ich oprávnenú držbu, ktorá je jedným zo zákonných predpokladov k nadobudnutiu vlastníckeho práva vydržaním. Samotný skutkový záver oboch súdov, že zmluvu z 10.11.1943 je nutné vykladať tak, že bod 2 tejto zmluvy je potrebné vykladať v kontexte s jej bodom 1, nemôže byť podľa § 442 CSP predmetom skúmania zo strany dovolacieho súdu. Žalobcovia navyše v konaní nepredložili také dôkazy, ktoré by takýto záver vyvracali. Naviac konaní boli vykonané aj ďalšie dôkazy, ktoré preukazovali správnosť napadnutého skutkového záveru. V konaní bola predložená, napríklad kúpna zmluva z 10.12.1942, na základe, ktorej prevádzal T. T. na I. T. podiely na nehnuteľnostiach evidovaných v pznk. hárkoch obce Brezno nad Hronom č. h. 4025 a č.h. 19096 a nikde sa v tejto zmluve neuvádza, že by predávajúci už predtým stratili spoluvlastníctvo k prevádzaným nehnuteľnostiam, ale naopak sa v nej konštatuje, že vlastní tieto nehnuteľnosti v tých ideálnych podieloch, ktoré sú tam uvedené a tieto prevádza. Teda tieto ideálne podiely po 1/3 ine nadobúdali I. T. G. skôr ako právni predchodcovia žalobcov, kedy E. T. a S. T., nadobúdali svoje podiely titulom kúpnej zmluvy z 10.11.1943. Právny predchodca žalovanej tak svoje podiely nadobudol skôr o 1 rok, pričom z obsahu ani jednej z týchto zmlúv nevyplyvalo, že by v čase týchto prevodov tieto nehnuteľnosti neboli v režime ideálneho podielového spoluvlastníctva. Naviac ani v kúpnej zmluve z 10.11.1943 sa neuvádza, že by predávajúci I. C. a manželka N. C. iným mimo pozemno-knižným spôsobom nadobudli tie podiely, ktoré patrili T. a to preto, že obaja si boli vedomí tej skutočnosti, že podiely patriace T. nevlastnia. Pokiaľ ide o tvrdenia žalobcov ohľadne dedičského konania po E. T.W., žalovaná uviedla, že na druhej strane aj po jej právnom predchodcovi I. T. prebehlo dedičské konanie, pričom z dedičského rozhodnutia č. D 461/74 z 05.08.1974 vyplýva, že v dedičskom konaní bol prejednaný podiel v 1/3ine k tým istým sporným nehnuteľnostiam a tento nadobudla jeho manželka M. T.Á. a následne po jej smrti ho nadobudla S. E. podľa D 64/82 z 29.01.1982. Tento rozpor preto treba vyriešiť tak, že predmetom

dedenia po I. T. v roku 1974, vzhľadom na skoršie rozhodnutie bývalého štátneho notárstva D 910/71 z 10.09.1971 po nebohom otcovi žalobcov E. T.E., nemohol byť už žiadny podiel z predmetných nehnuteľností prejednaný s poukazom na zásadu „nemo plus iuris“.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podali v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strany sporu, v neprospech ktorých bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie žalobcov dôvodným nie je a naopak dôvodným je dovolanie žalovanej.

10. V priebehu dovolacieho konania žalobkyňa 2/ zomrela (13. septembra 2024) a podľa uznesenia Okresného súdu Banská Bystrica, pracovisko Brezno zo 4.11.2024 č. k. 1D/331/2024-14 sú jej právnymi nástupcami L. O., narodený X.X.XXXX, J. E. J., E. XXX/XX (syn poručiteľky), W.. C. O., L. XX.X.XXXX, J. E. J., L. K. Y. XXX/XX, (syn poručiteľky), C.. O. E., O. O., narodená XX.X.XXXX, bytom Y. XXX/X, C. (dcéra poručiteľky) a Slovenská republika - Okresný súd Banská Bystrica.

11. Podľa § 438 ods. 1 CSP pre konanie na dovolacom súde sa primerane použijú ustanovenia o konaní pred súdom prvej inštancie, ak zákon neustanovuje inak.

12. Podľa § 61 CSP procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva.

13. Podľa § 63 ods. 1 a 2 CSP ak strana zomrie počas konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončí, súd posúdi podľa povahy sporu, či má konanie zastaviť, alebo či v ňom môže pokračovať. V konaní súd pokračuje najmä vtedy, ak ide o majetkový spor. Súd rozhodne, že v konaní pokračuje s dedičmi strany, prípadne s tými, na ktorých podľa výsledku dedičského konania prešlo právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide, a to len čo sa skončí konanie o dedičstve.

14. V zmysle uvedeného Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) rozhodol podľa § 63 ods. 2 CSP v spojení s § 438 ods. 1 CSP o pokračovaní v dovolacom konaní s právnymi nástupcami žalobkyne 2/ tak, ako vyplýva z výroku tohto uznesenia.

15. Žalobcovia podali dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP a napadli ním výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd „zmenil“ rozsudok súdu prvej inštancie tak, že „vo zvyšnej časti žalobu zamietol“. Nakoľko súd prvej inštancie žalobu v celom rozsahu zamietol, rozhodnutie odvolacieho súdu v tejto časti, malo povahu potvrdzujúceho rozhodnutia (na uvedenom nič nemení ani skutočnosť, že odvolací súd v tejto časti formálne výrok označil ako „zmeňujúci“).

16. Žalobcovia namietali (pokiaľ išlo o určenie vlastníctva k nehnuteľnostiam, nachádzajúcim sa v kat. úz. G. G. - a to domu s. č. XXX, stojacemu na parcele C-KN XXX, ako aj k ďalším parcelám registra - E - t. j. G. R.-T. XX XXX, R. XX XXX S. R.-T. XX XXX, ďalej len „označené nehnuteľnosti“) nesprávnu interpretáciu kúpnej zmluvy z 10.11.1943 súdmi nižších inštancií, na základe ktorej ich právní predchodcovia mali nadobudnúť označené nehnuteľnosti v celosti, resp. mali za to, že ak aj súdy z jej obsahu vyvodili nadobudnutie vlastníckeho práva ich právnych predchodcov len v rozsahu spoluvlastníckych podielov k týmto nehnuteľnostiam, vo zvyšných spoluvlastníckych podielov ich títo nadobudli vydržaním (a teda sa stali vlastníkmi označených nehnuteľností v celosti). Prioritne teda mali za to, že z bodu 2/ tejto zmluvy (podľa ktorého bola predmetom kúpo - predaja 1 izba, 1 kuchyňa, maštal' a záhradka, ako aj čiastka z dvora) nepochybne vyplýva, že ich právní predchodcovia kúpili dom, maštal' a záhradku v celosti a iba pokiaľ išlo o spoločný dvor, tento kúpili v príslušnom spoluvlastníckom podiele. Uvedené malo vyplývať aj z toho, že takto im boli kupované nehnuteľnosti - teda celý dom, celá maštal' a celá záhradka, odovzdané aj do užívania predávajúcimi - manželmi C.. Ak aj súdy nemali za to, že ich právní predchodcovia predmetné nehnuteľnosti kúpili v celosti, títo by ich vydržali, nakoľko sa ich držby chopili už v roku 1943, pričom ich držba nebola nikým rušená (nikto sa nedomáhal žiadnych nárokov vyplývajúcich z vlastníckeho práva k nim), čo mali potvrdiť aj vypočutí

svedkovia, najmenej do roku 2010. Zdôrazňovali, že si svoje nároky neodvodzujú od zmluvy, ktorá by bola uzavretá neplatne, ale boli náležite starostliví a opatrní, jednalo sa o zmluvu schopnú vkladu. Oprávnenosť ich držby potom mala dokazovať aj skutočnosť, že z dedičského rozhodnutia po ich otcovi (E. T.) sp. zn. D 910/71 z 10.9.1971 vyplývalo, že „dedičstvo pozostávajúce z polovice domu s. č. 98 (terajšie č. 105) nadobúdajú manželka S. T. v 4/10- inách a syn X. T. v 1/10“. Predmetom dedenia tak bola polovica domu (druhá patrila jeho manželke S. T. titulom vyporiadania BSM), a nie len jeho 1/3ina. Ak potom predmetom dedenia bola polovica domu, je zrejmé, že predmetom dedenia nebol len spoluvlastnícky podiel (v 1/3ine) k tomuto domu, ale sa dedil dom celý, kde potom po vyporiadaní BSM (ktoré zaniklo jeho smrťou), do dedičského konania pripadla už len jeho polovica. Ak potom ich právni predchodcovia predmetné nehnuteľnosti nadobudli vydržaním už ku dňu 31.12.1960, a notár prejednávajúci dedičstvo po ich otcovi, túto skutočnosť svojim rozhodnutím aj potvrdil, nemohli byť už tieto nehnuteľnosti (zvlášť rodinný dom) predmetom žiadneho iného dedičského konania (t. j. nemohli už byť predmetom dedičského konania po právnom predchodcovi žalovanej I. T., vedenom pod sp. zn. D 461/74 z 5.8.1974, podľa ktorého jeho podiel o veľkosti 1/3 iny k týmto nehnuteľnostiam nadobudla jeho manželka M. T. a po jej smrti ho nadobudla S. E. v dedičskom konaní vedenom pod sp. zn. D 64/82 z 29.1.1982 a následne od nej žalovaná). Predmetom dedenia po I. T., ktoré prebehlo až v roku 1974, vzhľadom na skoršie dedičské rozhodnutie sp. zn. D 910/71 z 10.9.1971 po ich otcovi E. T., tak nemohol byť už žiadny podiel na predmetných nehnuteľnostiach v zmysle zásady „nemo plus iuris“. Ani v prípade dedičského konania po ich matke (Anne Kokavcovej), vedenom pod sp. zn. 4D 641/2004, ktorá zomrela 23.8.2004, žalobcovia nemohli mať žiadne pochybnosti o nadobudnutí domu s pozemkami (v celosti), keď predmetom dedenia po nej bol rodinný dom, a nie iba podiel na tomto rodinnom dome. O dobromyseľnom uchopení sa držby týchto nehnuteľností právnymi predchodcami žalobcov potom svedčí aj skutočnosť, že títo vykonali prístavbu domu, a teda nakladali s ním ako s vlastným. Žalobcovia poukázali na to, že v konaní sp. zn. 2C/268/2010 bolo tiež preukázané, že rodiny, ktoré v spoločnom dvore bývali, mali medzi sebou reálne jednotlivé nehnuteľnosti rozdelené a neužívali ich podľa výšky podielov zapísaných v pozemkových knihách.

17. Podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

17. 1. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP je teda relevantná len otázka, ktorá vykazuje znaky pretrvávajúcej rozdielnosti rozhodovania dovolacích senátov, t. j. existujúca nejednotnosť posudzovania danej otázky. Vyplýva to zreteľne priamo z § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, konkrétne z toho, že za relevantnú tu zákon označuje otázku, ktorá „je“ (teda nie „bola“) dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Z uvedeného okrem iného vyplýva, že dôležitá je v tomto smere súčasná nejednotnosť rozhodovania dovolacieho súdu (teda nie minulé, už prekonané a neexistujúca rozdielnosť rozhodovania).

17.2. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, je jeho (procesnou) povinnosťou: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ označením konkrétnych (odlišných, napríklad aj navzájom si protirečiacich) rozhodnutí dovolacieho súdu doložiť, že predmetná právna otázka je dovolacím súdom skutočne rozhodovaná rozdielne. V rozhodnutí sp. zn. 8 Cdo 78/2017 najvyšší súd doslovne uviedol, že v takom prípade je dovolateľ „povinný dovolací dôvod vymedziť označením rozhodnutí dovolacieho súdu, v ktorých dovolací súd o danej právnej otázke rozhodoval rozdielne (zaujal iné právne závery)“. Obdobný záver vyjadril najvyšší súd aj v ďalších rozhodnutiach (napr. 3 Cdo 87/2017, 4 Cdo 14/2017, 6 Cdo 185/2016, 8 Cdo 141/2017).

17.3. Žalobcovia potom v dovolaní nekonkretizovali právnu otázku, od vyriešenia ktorej malo závisieť rozhodnutie odvolacieho súdu, a ktorá má byť dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne a iba viac menej formálne namietali nesprávne vyhodnotenie (predovšetkým) skutkových okolností (najmä obsahu kúpnej zmluvy z 10.11.1943), ako aj ďalších skutočností, ktoré mali preukazovať dobromyseľnosť a poctivosť nadobudnutia žalovaných nehnuteľností, ich právnymi predchodcami. Iba všeobecné tvrdenie žalobcov, že „otázka vydržania a oprávnenej držby je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne“ (odhliadnuc od toho, že táto otázka je dovolacím súdom rozhodovaná jednotne - k tomu pozri rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 13. mája 2024 sp. zn. 1VCdo/1/2024, zverejnený v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR 2/2024) potom nezodpovedá kritériám vymedzenia konkrétnosti otázky, na riešení

ktorej založil svoje rozhodnutie odvolací súd a súčasne, ani otázky, vykazujúcej znaky pretrvávajúcej rozdielnosti rozhodovania dovolacích senátov. Navyše žalobcovia v dovolaní neoznačili ani konkrétne (odlišné, napríklad aj navzájom si protirečiacie) rozhodnutia dovolacieho súdu, v ktorých by „otázka vydržania a oprávnenej držby“ bola dovolacím súdom skutočne rozhodovaná rozdielne. Je potom potrebné uviesť, že sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 CSP a § 432 ods. 2 CSP.

17.4. Vzhľadom na skutočnosť, že žalobcovia v dovolaní nekonkretizovali (nenastolili) právnu (nie skutkovú) otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktorá mala byť dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (s výnimkou polemiky o nesprávnom vyhodnotení obsahu kúpnej zmluvy z 10.11.1943, ako aj ďalších skutočností, ktoré mali preukazovať dobromyseľnosť a poctivosť nadobudnutia žalovaných nehnuteľností, ich právnymi predchodcami), ani neoznačili také rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré by „otázku vydržania a oprávnenej držby“ posudzovali rozdielne (zaujali k tejto otázke iné právne závery), nevymedzili uplatnený dovolací dôvod spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP.

17.5. Nie je potom povinnosťou dovolacieho súdu, aby si právnu otázku, ktorá mala byť riešená odvolacím súdom nesprávne, mal vyvodzovať sám. Naopak jej riadne vymedzenie, t. j. jasné formulovanie, je povinnosťou strany, ktorá je v dovolacom konaní povinne zastúpená advokátom ako kvalifikovaným právnym zástupcom. Jasne formulovaná právna otázka má v prvom rade naznačiť riešenie daného prípadu požadované stranou a v druhom rade potom jej znenie predstavuje všeobecný právny záver aplikovateľný v obdobných prípadoch v budúcnosti.

17.6. Je potrebné si tiež uvedomiť, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, nie „ďalšie odvolanie“ (2 Cdo 165/2017, 3 Cdo 14/2017, 4 Cdo 157/2017, 5 Cdo 155/2016, 8 Cdo 67/2017). Dovolací súd nesmie byť vnímaný ako ďalší „odvolací súd“, resp. súd, ktorý by mohol a mal posúdiť všetko, čím sa zaoberali súdy oboch inštancií; nemôže preto posudzovať všetky otázky, ktoré pred ním riešili tieto súdy (inak by sa stieral rozdiel medzi prvoinštančným, odvolacím a dovolacím konaním). Treba tiež zdôrazniť, že dovolací dôvod spočívajúci v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 421 ods. 1 CSP) nie je možné interpretovať a uplatňovať rovnako, ako odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. h/ CSP (8 Cdo 140/2018, 8 Cdo 157/2018). V danej veci dovolacia argumentácia žalobcov bola nastolená práve spôsobom, ako odvolací dôvod (§ 365 ods. 1 písm. f/ a h/ CSP), a teda spôsobom, ako keby dovolací súd v konaní vystupoval ako „tretia súdna inštancia“. Dovolací súd už opakovane uviedol, že v súvislosti s posudzovaním prípustnosti dovolania nie je oprávnený a ani povinný zakladať svoje úvahy na domnienkach alebo predpokladoch o tom, ktorú otázku mal dovolateľ na mysli pri svojej argumentácii, že ide o právnu otázku, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c/ CSP).

17.7. V prípade absencie riadneho vymedzenia právnej otázky v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/ CSP nemôže dovolací súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili súd prvej inštancie a odvolací súd, pretože ak by k tomu pristúpil, dopustil by sa procesne neprípustného dovolacieho prieskumu, ktorý by bol (všeobecne) v zjavnom rozpore s novou koncepciou právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania, nastolenou prijatím aktuálneho procesnoprávného predpisu - Civilného sporového poriadku, a zároveň takýto neprípustný dovolací prieskum by sa (konkrétne) priechil i cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (porovnaj analogicky sp. zn. 1 Cdo 23/2017, 2 Cdo 117/2017, 3 Cdo 6/2017, 4 Cdo 95/2017, 7 Cdo 140/2017, 8 Cdo 78/2017).

18. Navyše pokiaľ žalobcovia v dovolaní namietali nesprávne vyhodnotenie „obsahu kúpnej zmluvy z 10.11.1943, ako aj ďalších skutočností, ktoré mali preukazovať dobromyseľnosť a poctivosť nadobudnutia žalovaných nehnuteľností, ich právnymi predchodcami“, de facto namietali nesprávne vyvedené skutkové závery ohľadne zistenia predmetu kúpy (či predmetom tejto zmluvy bola vec celá, alebo len jej spoluvlastnícky podiel), resp. ohľadne existencie skutočností, ktorými mala byť preukazovaná dobromyseľnosť a oprávnenosť držby označených nehnuteľností ich právnymi predchodcami (vo vzťahu k zvyšným spoluvlastníckym podielom).

18.1. V súvislosti s dovolacou námietkou ohľadne nesprávneho vyhodnotenia skutkového stavu dovolací súd poukazuje na to, že dokazovanie je časť civilného konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky, potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa žaloba týka, v sebe obsahuje i právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa

zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Súd v civilnom konaní nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z navrhnutých dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je vecou súdu, a nie účastníkov konania, resp. strán sporu. Pokiaľ súd v priebehu civilného konania (prípadne) nevykoná všetky navrhované dôkazy, alebo vykoná iné dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, nemožno to považovať za procesnú vadu konania znemožňujúcu realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (viď R 125/1999). V takom prípade môžu byť síce nedostatočne zistené rozhodujúce skutkové okolnosti (čo v konečnom dôsledku môže viesť až k vydaniu nesprávneho rozhodnutia), táto nesprávnosť ale v zmysle už dávnejšej judikatúry najvyššieho súdu nezakladá vadu ani vadu zmätočnosti (k tomu viď R 37/1993 a 3 Cdo 219/2013, 3 Cdo 888/2015, 4 Cdo 34/2011, 5 Cdo 149/2010, 6 Cdo 134/2010, 6 Cdo 60/2012, 7 Cdo 86/2012 a 7 Cdo 36/2011), ani prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP.

18.2. Súdna prax sa ustálila na názore, že ak súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu vecne nesprávne, táto skutočnosť ale sama osebe nezakladá prípustnosť dovolania (viď R 42/1993, ale aj 1 Cdo 85/2010, 1 Cdo 18/2011, 3 Cdo 268/2012, 4 Cdo 314/2012, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 104/2010, 7 Cdo 248/2012).

18.3. Pokiaľ preto žalobcovia vytýkali odvolaciemu súdu (ako aj súdu prvej inštancie) nedostatky v procese obstarávania skutkových podkladov pre rozhodnutie, najvyšší súd pripomína, že nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP (1 Cdo 41/2017, 2 Cdo 232/2017, 3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2017, 7 Cdo 11/2017, 8 Cdo 187/2017), a už vôbec nie je dôvodom prípustnosti dovolania podľa 421 CSP (kde v danom prípade ním je len nesprávne právne posúdenie veci). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval už ústavný súd, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017).

18.4. Dovolací súd tiež pripomína, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení, urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

18.5. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, nie dovolací súd, ktorého prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I.ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP, avšak nie na podklade dovolania podaného podľa § 421 CSP.

18.6. Dovolací súd preto považuje za potrebné opätovne zdôrazniť, že len samotné spochybňovanie správnosti skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov súdom, či sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia, prípadne kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní nárokov vyplývajúcich zo žalobného návrhu, významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 a § 432 ods. 2 CSP.

19. Z týchto dôvodov dovolací súd dovolanie žalobcov odmietol podľa § 447 písm. c/, f/ CSP.

20. Aj napriek uvedenému, dovolací súd poznamenáva, že odvolací súd vyslovil správny právny záver, že právnych predchodcov žalobcov nebolo možné považovať za výlučných vlastníkov označených nehnuteľností a tieto nenadobudli do výlučného vlastníctva ani vydržaním, keďže u nich absentovala dobromyseľnosť už pri nadobúdaní predmetných nehnuteľností, nakoľko títo od začiatku (najmä z obsahu samotnej kúpnej zmluvy z 10.11.1943 jej bodov 1/, 2/) museli vedieť, že si kupujú len podiel na predmetných nehnuteľnostiach. Z predmetnej kúpnej zmluvy nemohli nadobudnúť presvedčenie, že si odkupujú nehnuteľnosti v celku, ale im muselo byť jasné, že si kupujú len podiel na týchto

nehnuteľnostiach. Preto z objektívneho hľadiska ich držbu nebolo možné vyhodnotiť ako dobromyseľnú. Túto navyše spochybňovali aj jednotlivé zápisy spoluvlastníckych podielov v pozemkových knihách.

21. Dovolací súd potom poukazuje na to, že závery prijaté odvolacím súdom plne korešpondujú so závermi Veľkého senátu Najvyššieho súdu SR v jeho z 13. mája 2024 sp. zn. 1VCdo/1/2024 (zverejneného v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR 2/2024, ktoré možno potom označiť aj za jednotnú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, keďže sa ním odstránila dovtedy rozdielna rozhodovacia prax dovolacieho súdu v otázke posudzovania splnenia podmienok vydržania vlastníckeho práva a oprávnenej držby - pozn.), na ktorý paradoxne poukazovali aj samotní žalobcovia a ktorý vychádza z tzv. poctivosti držiteľa. Právna veta cit. rozhodnutia znie, že „Právny titul je len jedným z dôkazov preukazujúcich dobromyseľnosť držiteľa a oprávnenosť držby, preto jeho nedostatok pre účely vydržania sám o sebe nemôže zapríčiniť neoprávnenosť držby. Rozhodujúcim vždy bude, či držiteľ konal poctivo, teda napr. či za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie“.

21.1. Veľký senát najvyššieho súdu poukázal na to, že „držba je historicky chápaná ako faktický stav, ktorý spočíva vo vykonávaní faktickej reálnej moci nad vecou s úmyslom mať vec pre seba. Držba preto predpokladá existenciu dvoch zložiek. Prvou je corpus possessionis, ako faktická moc nad vecou, ku ktorej musí pristúpiť animus possidendi, ktorý vyjadruje vôľu držiteľa mať vec (právo) pre seba a nakladať s ňou ako s vlastnou. Vznik držby sa však na rozdiel od vzniku vlastníctva nemusí de lege lata nutne opierať o existujúci právny dôvod. Inak povedané, na vznik oprávnenej držby postačí naplnenie zákonných predpokladov držby, medzi ktorými sa existencia právneho dôvodu nenachádza. Oprávnená držba je založená na objektívne posudzovanej dobromyseľnosti držiteľa, že mu vec alebo právo patrí. Právne predpisy výraz „dobromyseľný“ nevymedzujú, preto východiskom ďalších úvah musí byť jeho význam v bežnej reči. V Slovníku slovenského jazyka sa tomuto výrazu prisudzuje význam „dobrosrdečný, dobrácky“ a jeho synonymom je „statočný, poctivý, čestný“; opakom je zas výraz „zlomyseľný“ vo význame osoby, ktorá si „želá, robí niekomu zle. Držiteľ je teda dobromyseľný o tom, že mu vec patrí vtedy, keď je poctivý, čestný o tom, že svojou držbou vykonáva vlastné právo, a teda že svojou držbou nerobí inému zle, že nezasahuje do práva iného, že nekoná bezprávne. Neexistencia alebo neplatnosť právneho titulu teda sama o sebe nevyklučuje poctivosť konania konajúceho a jeho dobromyseľnosť v tom, že mu vec alebo právo patrí, a teda že vzhľadom na jeho presvedčenie objektívne vzaté koná v dobrej viere t. j. v ospravedliteľnom omyle o poctivosti nadobudnutia držby. Na rozdiel od preukazovania vlastníctva nebude treba, aby nadobúdateľ preukazoval platný právny dôvod nadobudnutia - riadny prechod vlastníctva, ale len okolnosti svedčiace o poctivosti nadobudnutia, v tom je základný rozdiel medzi ochranou vlastníctva a ochranou držby (R 45/1986). Poctivosť konajúceho účastníka občianskoprávneho vzťahu má pri skúmaní dobromyseľnosti držiteľa nepochybne zásadnejší význam, ako (ne)existencia právneho titulu, ktorý právny predpoklad vydržania zákon de lege lata nestanovuje. Pri ústavne konformnom výklade dobromyseľnosti držby treba skúmať, či držiteľ mohol byť objektívne presvedčený o tom, že držanú vec poctivým spôsobom nadobudol. Nemôže byť teda rozhodujúce, že pritom nesplnil zákonné podmienky. Za poctivý spôsob nadobudnutia veci treba považovať také nadobudnutie, ktoré je v súlade s dobrými mravmi. Spravidla je preto rozhodujúce, že držiteľ za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie, alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie“.

21.2. Pokiaľ potom v okolnostiach posudzovanej veci odvolací súd ustálil, že u právnych predchodcov žalobcov (už) pri nadobúdaní označených nehnuteľností absentovala ich dobromyseľnosť (nakolko títo od začiatku museli z obsahu samotnej kúpnej zmluvy z 10.11.1943 - z jej bodov 1/, 2/ vedieť, že kupujú „len“ podiel na predmetných nehnuteľnostiach a preto nemohli byť presvedčení, že tieto nehnuteľnosti kupujú v celosti), a preto z objektívneho hľadiska nebolo možné ich držbu vyhodnotiť ako dobromyseľnú, tomuto záveru odvolacieho súdu nemožno nič vytknúť. Dovolací súd uvádza, že za poctivú, nemožno považovať držbu, pri ktorej držiteľ síce nakladá s celou vecou (a teda vykonáva faktickú moc nad touto vecou - corpus possessionis), avšak zároveň si je vedomý, že táto mu napriek tomu v celosti vlastnícky nepatrí (chýba mu prvok - animus possidendi). Ak potom u takéhoto držiteľa nie sú splnené obe uvedené zložky súčasne, nemôže byť jeho držba považovaná za oprávnenú, teda za takú, ktorá by za splnenia ďalších podmienok, mohla viesť k vydržaniu vlastníckeho práva k celej veci. Držiteľ je teda dobromyseľný o tom, že mu vec patrí vtedy, keď je poctivý, čestný o tom, že svojou držbou vykonáva svoje vlastné právo.

21.3. V danej veci samotní žalobcovia v podanom dovolaní uvádzali, že (výpovedami svedkov, ako aj z konania vedeného sp. zn. 2C/268/2010) bolo preukázané, že „rodiny, ktoré v spoločnom dvore bývali, mali medzi sebou reálne jednotlivé nehnuteľnosti rozdelené a neužívali ich podľa výšky podielov zapísaných v pozemkových knihách“. Táto skutočnosť potom sama vyvracia argumentáciu žalobcov, že ich predchodcovia boli presvedčení o vlastníctve týchto nehnuteľností v celosti. Uvedené naopak nasvedčuje tomu, že si boli vedomí existencie spoluvlastníctva týchto nehnuteľností aj s ďalšími osobami, s ktorými sa len dohodli na ich užívaní v celosti. Samotná dohoda podielových spoluvlastníkov o spôsobe užívania spoločnej veci, súčasne nezakladá presvedčenie užívajúceho spoluvlastníka, že mu celá vec týmto aj vlastnícky patrí. Ide len o dohodu o užívaní spoločnej veci, ktorou nedošlo k vzdaniu (prevodu) sa spoluvlastníckych podielov zvyšných podielových spoluvlastníkov v prospech tohto užívajúceho spoluvlastníka. Samotná dohoda o užívaní celej veci právnymi predchodcami žalobcov potom nemohla založiť ich dobromyseľnosť, že im táto vec vlastnícky v celosti patrila.

21.4. V prípade právnych predchodcov žalobcov potom nešlo o prípad uchopenia sa držby nehnuteľností na základe neexistujúceho, príp. neplatného právneho titulu (kúpnej zmluvy z 10.11.1943), čo napokon potvrdzujú aj samotní žalobcovia, ktorí túto kúpnu zmluvu sami označujú za platnú, perfektnú a vkladu schopnú, ale išlo o to, že predchodcovia žalobcov vedeli, že nehnuteľnosti užívajú v celosti po dohode so zvyšnými podielovými spoluvlastníkmi (a preto nemohli byť v presvedčení, že im iba z tohto dôvodu, nehnuteľnosti v celosti aj patria). Ich držba vo vzťahu k zvyšným spoluvlastníckym podielom k nim, tak nemohla byť poctivá v tom smere, že by im tieto spoluvlastnícke podiely aj patrili, a preto ohľadne nich k vydržaniu vlastníckeho práva nemohlo dôjsť.

21.5. Preto nemožno za správnu označiť ani ich argumentáciu v tom, že „nakoľko ich právni predchodcovia predmetné nehnuteľnosti nadobudli vydržaním už ku dňu 31.12.1960, a notár prejednávajúci dedičstvo po ich otcovi túto skutočnosť svojim rozhodnutím aj potvrdil, nemohli byť už tieto nehnuteľnosti (zvlášť rodinný dom) predmetom žiadneho iného dedičského konania (t. j. nemohli už byť predmetom dedičského konania po právnom predchodcovi žalovanej I. T., vedenom pod sp. zn. D 461/74 z 5.8.1974, podľa ktorého jeho podiel o veľkosti 1/3 iny k týmto nehnuteľnostiam nadobudla jeho manželka M. T. a po jej smrti ho nadobudla S. E. v dedičskom konaní vedenom pod sp. zn. D 64/82 z 29.1.1982 a následne od nej žalovaná)“, nakoľko v danom prípade právni predchodcovia žalobcov neboli dobromyseľní už pri uchopení sa držby, a preto nemohli tieto k 31.12.1960 nadobudnúť ani ich vydržaním.

21.6. Pokiaľ ide o samotné dedičské konanie (dedičské rozhodnutie) po E. T. (otcovi žalobcov), dovolací súd uvádza, že pri prejednávaní tohto dedičstva štátne notárstvo zjavne nepreverovalo skutočný právny stav. V prípade konania o dedičstve ide o nesporné konanie, v ktorom súd (notár) prejedná iba taký rozsah predmetu dedičstva, ktorý nie je medzi dedičmi sporný, pričom predmet dedičstva spravidla vymedzujú samotní dedičia. Dedičia po E. T. nemohli nadobudnúť vlastníctvo k sporným nehnuteľnostiam (najmä spoluvlastníckym podielom k rodinnému domu) titulom dedenia, nakoľko predmetom dedenia po poručiteľovi mohol byť len ten majetok, ktorý ku dňu svojej smrti aj vlastnil; keďže poručiteľ (E. T.) žalované spoluvlastnícke podiely k označeným nehnuteľnostiam kúpnu zmluvou z 10.11.1943 nenadobudol a vlastnícke právo k nim ani nevydržal, tieto nemohli po správnosti patriť do dedičstva po ňom.

21.7. Súd správne potom zohľadnil aj jednotlivé zápisy v pozemkových knihách, najmä že z pozemkovoknižnej zápisnice č. 4025 (pri majetkovej podstate parc. č. XXXXX, XXXXX S. XXXXX - K. XXX so spoločným dvorom), vyplýval zápis vlastníctva pod J. E. T. v 1/3 -ine, pod B42b S. T. v 1/3-ine a pod J. I. T. G. i v 1/3-ine. Zo zápisov v pozemkovej knihe potom vyplývalo, že k zapísaniu E. S. S. T. došlo až na základe kúpnej zmluvy z 10. 11. 1943, ktorú títo uzavreli s predávajúcimi I. C. „a manželkou N. C. rod. Q., ktorí svoje 2/3-iny nehnuteľností pôvodne nadobudli na základe kúpnopredajnej zmluvy zo dňa 19.02.1938 (teda aj právnym predchodcom žalobcov títo tiež prevádzali len 2/3-iny týchto nehnuteľností). Na druhej strane I. T. G. svoj 1/3 -nový podiel nadobudol od T. T. a jeho manželky C., O.. I. na základe kúpnopredajnej zmluvy z 10. 12. 1942 (teda rok predtým, než spoluvlastnícke podiely nadobudli samotní právni predchodcovia žalobcov). Aj v pozemkovoknižnom výpise zvláštnom z 24. 04. 1954 bol uvedený zápis: číslo zápisnice 4025, majetková podstata parcelné číslo XXXXX, dom č. XXX s dvorom (dvor je spoločný s domami Č. XXX, XXX/a S. XXX/b podľa zápisníc 10075, 8126 a 15454), vlastníctvo pre E. T. v 1/3-ine a jeho manželky S. T. v 1/3-ine a I. T. G. 1/3-ine, číslo zápisnice 19096, majetková podstata par. č. 16876 a 16878, ako aj zápis vlastníctva pre

E. T. v 1/6,-ine S. T. v 1/6-ine a I. T. G. v 4/6-inách.

21.8. Ak potom odvolací súd z týchto zápisov spoluvlastníckych podielov v pozemkovoknižných zápisniciach, ako aj s odkazom na jednoznačné znenie kúpnej zmluvy, konštatoval, že právnych predchodcov žalobcov nebolo objektívne možné považovať za dobromyseľných v tom, že im nehnuteľnosti patrili v celku (a preto nemohli vydržať ani zvyšné spoluvlastnícke podiely k nim), možno jeho záver považovať za správny. Správny bol aj záver odvolacieho súdu vo vzťahu k parcele E-KN XXXXX, u ktorej žalobcovia ničím nepreukázali jej nadobudnutie ich právnymi predchodcami, keďže aj z pozemkovoknižného výpisu zvláštneho vyplývalo, že táto parcela bola evidovaná v pozemno-knižnej zápisnici č. XXXXX, s tým, že zápis vlastníctva k nej, svedčil pod B12 I. T. v 52/60, pod B20/a I. T. G. v 1/60, pod B20/b M. T. O.. L. v 1/60 a pod B22 I. T. G. v 6/60.

21.9. Navyiac je tu i právoplatné rozhodnutie Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 2C 268/2010, ktorým bolo určené, že S. E., O.. T. (matka žalovanej) je spoluvlastníčkou rodinného domu s. č. XXX, postaveného na parc. č. XXX, evidovaného na LV Č.. XXX, v podiele 1/3. Ako žalobca v tomto konaní vystupoval aj X. T. (žalobca 1/ v tomto konaní). Vzhľadom na zásadu prejudiciality vyplývajúcu z ustanovenia § 194 ods. 1 a ods. 2 CSP, ako aj na zásadu viazanosti súdu právoplatnými rozhodnutiami vydanými v inom konaní podľa § 228 ods. 1 CSP, súd nemal možnosť výberu v otázke, či bude rešpektovať právoplatné rozhodnutie vydané v inom konaní, ktoré rieši otázku javiacu sa prejudiciálnou v súvislosti s riešením daného prípadu. V uznesení z 1. apríla 2015 zn. I. ÚS 170/2015-15 ústavný súd uviedol, že ani to, že napriek veci už právoplatne meritorne rozhodnutej môže existovať aj iný pohľad na túto identickú vec, nie je dostatočným dôvodom na nové rozhodnutie o tejto veci, pretože aj tento iný pohľad na tú istú záležitosť mal byť a mohol byť predmetom prieskumu v rámci už právoplatne skončeného konania.

21.10. V prípade existencie právoplatného rozhodnutia v konkrétnej veci je potrebné preferovať princíp právnej istoty účastníkov právoplatne skončeného súdneho konania, ktorého ochrana je zabezpečovaná inštitútom právoplatnosti súdneho rozhodnutia a formálnymi a materiálnymi účinkami právoplatnosti rozhodnutia. Právoplatnosť v civilnom procese značí predovšetkým nezmeniteľnosť súdneho rozhodnutia a jeho záväzné účinky na právne vzťahy medzi účastníkmi, ktoré prostredníctvom inštitútu právoplatnosti nadobudli kvalitu judikovaných právnych vzťahov, t. j. vzťahov aprobovaných súdnou mocou. Do účinkov právoplatnosti možno zasiahnuť len v prípadoch presne ustanovených zákonom a len z dôvodov, ktoré sú významnejšie než je záujem štátu na právnej istote a stabilite súdnych rozhodnutí (nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 43/95 z 10. septembra 1996).

21.11. Pre účely prejednávanej veci treba uviesť, že formálna stránka právoplatnosti súdneho rozhodnutia bola do účinnosti aktuálnej úpravy procesného práva upravená v § 159 ods. 1 OSP, podľa ktorého rozsudok, ktorý už nemožno napadnúť odvolaním, je právoplatný. V prípade, že odvolanie proti rozhodnutiu súdu bolo prípustné, nadobúdalo rozhodnutie právoplatnosť dňom nasledujúcim po uplynutí lehoty na odvolanie tomu z účastníkov konania, ktorému bolo doručené ako poslednému; ak ale odvolanie proti rozhodnutiu súdu prípustné nebolo (napríklad preto, lebo ho zákon nepripúšťal, alebo preto, lebo sa účastník práva podať odvolanie vzdal), nadobúdalo rozhodnutie súdu formálnu právoplatnosť (už) momentom doručenia poslednému z účastníkov konania. V zhode s tým najvyšší súd uviedol (7Cdo/39/2010), že „ak je rozsudok doručený a odvolanie proti nemu nie je prípustné (§ 201, 202), alebo odvolanie proti nemu je síce prípustné, ale všetkým oprávneným osobám uplynula lehota na jeho podanie (§ 204) alebo oprávnené osoby sa odvolania vzdali alebo podané odvolanie zobrali späť (§ 207), stáva sa rozhodnutie nielen konečným, ale tiež záväzným a nezmeniteľným“.

21.12. Nakoľko sa rozhodnutie Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 2C 268/2010, ktorým bolo určené, že S. E., rod. T. (matka žalovanej) je spoluvlastníčkou rodinného domu s. č. XXX, postaveného na parc. č. XXX, evidovaného na LV č. XXX, v podiele 1/3, stalo dňa 8.3.2017 právoplatným, od tohto okamihu nastali jeho záväzné účinky na právne vzťahy medzi stranami, ktoré prostredníctvom inštitútu tejto právoplatnosti nadobudli kvalitu judikovaných právnych vzťahov. Týmto rozhodnutím boli potom strany sporu viazané aj v tomto konaní (§ 228 ods. 1 CSP).

21.13. Ako už bolo uvedené, pre procesnú situáciu, v ktorej § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkami relevantnými z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môžu byť pritom len otázky právne, teda v žiadnom prípade nie skutkové otázky, o ktoré išlo aj v tomto prípade. Právnou otázkou nepochybne nemôže byť otázka vychádzajúca z hypotetického skutkového stavu vnímaného cez prizmu

neúspešnej strany sporu a nezisteného odvolacím súdom, na ktorom odvolací súd ani nezaložil svoje rozhodnutie. Vyššie uvedené námietky žalobcov majú skôr spojitosť s procesom zisťovania skutočného stavu a hodnotením dôkazov. Sama polemika s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika prístupu odvolacieho súdu k právnemu posudzovaniu veci však významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 CSP.

22. Žalovaná v podanom dovolaní namietala záver odvolacieho súdu, podľa ktorého pokiaľ išlo o spoločný dvor (parc. č. XXX o výmere 460m²), keďže tento v spoluvlastníckom podiele nadobudli aj právni predchodcovia žalobcov (čo vyplývalo jednak z kúpnej zmluvy z 10. 11. 1943, ako aj z pozemkovoknižnej zápisnice č. 4025 a vyjadrenia správy katastra Brezno), nemohla ho žalovaná platne nadobudnúť (v roku 1993 darovaním od jej matky), ani ho vydržať do vlastníctva, a to napriek tomu, že výlučné vlastníctvo k nemu, bolo určené v prospech jej právnej predchodkyne (rozsudkom 10C 40/1992). Odvolací súd poukázal na to, že tento spoločný dvor totiž pozemkovoknižne spoluvlastnícky patrila všetkým vlastníkom zapísaným v PK zápisniciach č. 4025, 10075, 8126, 15454 v príslušných spoluvlastníckych podieloch znížených o 1 a až na základe rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica z 3. februára 1993 sp. zn. 10C 40/92 bola na LV č. 205 zapísaná ako výlučná vlastníčka tejto nehnuteľnosti S. E. (matka žalovanej). Súd prvej inštancie (s odkazom na nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 549/2015) tak podľa názoru odvolacieho súdu nesprávne prisvedčil argumentácii žalovanej, že ako „dobromyseľná, žalobcami uplatnený podiel na spoločnom dvore vydržala s tým, že mala dôveru v zápis do katastra nehnuteľností a pozemok darovaný jej matkou od 6. 12. 1993 užívala v dobrej viere, že jej tento vlastnícky v celosti patrí“. Odvolací súd mal za to, že súd prvej inštancie v tomto smere neprípustne zohľadnil aj okolnosti, ktoré nastali až po smrti poručiteľa (právneho predchodcu žalobcov - E. T.). Žalobcami požadované určenie sa totiž vzťahovalo len ku dňu smrti ich poručiteľa a okolnosti, ktoré nastali po tomto dni, už nemohli mať vplyv na rozhodnutie súdu o určení, či vec patrí do dedičstva po ňom (R 32/2011). V konaní bolo pritom nesporné, že E. T. bol ku dňu smrti spoluvlastníkom spoločného dvora. Uvedené pritom vyplývalo aj zo zistení súdu prvej inštancie. V prípade S. T. síce súd prvej inštancie správne prihliadal aj na skutočnosti, ktoré nastali počas jej života, tieto však tiež nesprávne právne posúdil.

22.1. Odvolací súd poukázal na konanie o určenie vlastníctva k nehnuteľnostiam vedené na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 10C/40/1992, v ktorom matka žalovanej (S. E.) sa proti žalovaným 1/ I. T., J. C., Y. Č.X, 2/ S. O., bytom G. G., A. G. Č.X, 3/ neznámym dedičom po V. T., 4/ neznámym dedičom po I. T., 5/ neznámym dedičom po S. T. okrem iného domáhal aj určenia svojho výlučného vlastníctva k spoločnému dvoru (parc. č. XXX o výmere 460m²). Okresný súd Banská Bystrica rozsudkom z 3. februára č. k. 10C 40/92-52 v spojení s doplniacím rozsudkom z 30. apríla 1993 č. k. 10C/40/92-36 určil S. E. (matku žalovanej) za výlučnú vlastníčku tohto spoločného dvora. Odvolací súd však poukázal na to, že súdy v danom konaní nezohľadnili skutočnosť, že S. E. v ňom zobrala žalobu späť, práve v časti týkajúcej sa určenia vlastníckeho práva k parc. č. CKN XXX o výmere 460 m² (t. j. k spoločnému dvoru), ktorému späťvzatiu súd aj vyhovel a na pojednávaní dňa 7. 9. 1992 uznesením pripustil zmenu žaloby. Napriek tomu výrok súdu v merite veci na túto „zmenu žaloby“ nereflektoval, a výlučné vlastníctvo S. E. určil aj vo vzťahu k tomuto pozemku (spoločnému dvoru). S. E. bola následne ako výlučná vlastníčka spoločného dvora (na podklade uvedeného rozsudku) zapísaná aj do katastra nehnuteľností a následne v roku 1993 ho darovala žalovanej. Podľa odvolacieho súdu tento „spoločný dvor“ darovala žalovanej aj napriek tomu, že o tejto chybe vedela. S tvrdením žalovanej, že v jej prípade nič nenasvedčovalo tomu, že by zápis v katastri nebol v poriadku, odvolací súd nesúhlasil, pretože jej matka v danom súdnom konaní zobrala žalobu späť v časti týkajúcej sa spoločného dvora (ústne na pojednávaní a dodatočne aj písomne). Navyše s ohľadom na to, že tento spoločný dvor (i napriek jeho darovaniu) naďalej užívali právni predchodcovia žalobcov (viac ako 10 rokov od uzatvorenia darovacej zmluvy), odvolací súd mal za to, že žalovaná musela mať objektívne pochybnosti o existencii svojho práva a to napriek tomu, že toto bolo zapísané na základe darovacej zmluvy do katastra nehnuteľností. Odvolací súd sa v tomto smere opieral o nález Ústavného súdu SR z 19. januára 2021 sp. zn. ÚS 510/2016, ako aj uznesenie Veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR z 27. apríla 2021 sp. zn. 1 VObo 2/2020, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu SR a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky aj ako judikát R 56/2021 a mal za to, že „Materiálna publicita údajov katastra nehnuteľností je vyvrátiteľná a podmienená tým, či sa v konkrétnom prípade nepreukáže nesúlad údajov katastra so skutočným stavom a preto iba viera

nadobúdateľa v správnosť údajov v katastri nestačí na prelomenie zásady *nemo plus iuris*“.

22.2. Odvolací súd z uvedeného vyvodil nedobromyseľnosť žalovanej pri nadobúdaní vlastníckeho práva k spoločnému dvoru vydržaním, ako aj to, že súd prvej inštancie v konaní o žalobe, ktorou sa dedič domáha určenia, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiťovi (v danom prípade po E. T.) zohľadnil (v rozpore s R 32/2011) aj skutočnosti, ktoré nastali až po jeho smrti, hoci tieto nemohli mať vplyv na rozhodnutie súdu o určení, že vec patrí do dedičstva po poručiťovi. Z týchto dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v časti týkajúcej sa spoločného dvora zmenil tak, že určil, že nehnuteľnosť parcela C-KN 556 zastavané plochy a nádvoria o výmere 460 m², v katastrálnom území G. G., patrí v podiele 1/12-iny do dedičstva po nebohom E. T., a v podiele 1/12-iny patrí do dedičstva po neb. S. T..

23. Žalovaná za odklon od ustálenej súdnej praxe dovolacieho súdu (t. j. dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP) považovala to, že odvolací súd svoje rozhodnutie nesprávne založil na tom, že „v konaní o žalobe, ktorou sa dedič domáha určenia, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiťovi, ide len o posúdenie toho, či poručiť bol v čase smrti vlastníkom tejto veci, a že sa navrhované určenie v takomto prípade vzťahuje len k okamihu smrti poručiťa a preto okolnosti, ktoré nastali po tomto okamihu nemôžu mať vplyv na rozhodnutie súdu“. Odvolací súd pri riešení tejto otázky síce postupoval v zmysle záverov uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo 154/2010 (R 32/2011), avšak neskôr k tejto problematike zaujal úplne protichodný názor Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze sp. zn. I. ÚS 151/2016. Ústavný súd uviedol, že „...ak má mať určovacia žaloba okrem iného aj preventívny charakter (má predchádzať ďalším sporom), nemožno vidieť rozumný dôvod na to, aby sa otázka dobrej viery nadobúdateľa, ktorý je evidovaný v katastri nehnuteľností ako vlastník, neskúmala v konaní o určení, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiťovi, a aby všeobecné súdy v podstate umelo predlžovali stav právnej neistoty a nútili strany do podávania ďalších (zbytočných) žalôb, v ktorých by sa táto otázka následne riešila. Navyše aj rozhodnutie o takomto určení musí deklarovať existenciu právneho vzťahu ku dňu vyhlásenia rozhodnutia podľa § 154 ods. 1 OSP (teraz § 217 ods. 1 CSP). Pokiaľ taký právny vzťah už neexistuje, nemôže mať ani návrh na určenie, že veci patria do dedičstva po zomrelom poručiťovi, úspech...“.

23.1. V kontexte uvedeného má žalovaná za to, že odvolací súd (na rozdiel od súdu prvej inštancie) nesprávne postupoval, ak v konaní (s poukazom na R 32/2011 ako na ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, avšak v rozpore s nálezhom sp. zn. I. ÚS 151/2016) odmietol prihliadať aj na skutočnosti, ktoré nastali po smrti E. T.. Žalovaná mala za to, že s poukazom na článok 2 ods. 2 CSP bolo potrebné za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu považovať aj rozhodovaciu prax ďalších najvyšších súdnych autorít, a to Ústavného súdu Slovenskej republiky, Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdného dvora Európskej únie. Je teda zrejmé, že rozhodnutie R 32/2011 už nepredstavuje ustálenú súdnu prax dovolacieho súdu, kedy navyše k tomuto rozhodnutiu Ústavný súd výslovne uviedol, že úvahy v ňom uvedené, okrem zjavného predlžovania stavu právnej neistoty a ktoré sú spojené s „rozmožňovaním sporov“, nekorešpondujú s princípmi materiálneho právneho štátu.

23.2. Navyše názor prezentovaný Najvyšším súdom v rozhodnutí R 32/2011 je aj v rozpore s ustanovením § 217 ods. 2 CSP, podľa ktorého pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia. Ak si potom odvolací súd osvojil názor vyjadrený v R 32/2011, rozhodol v rozpore s predmetným nálezhom Ústavného súdu.

23.3. Pokiaľ išlo o dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, žalovaná vymedzila otázku týkajúcu sa výkladu a aplikácie ustanovenia § 130 ods. 1, § 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka a § 226, § 228 ods. 1, 2, § 230 CSP v znení „či skutočnosť, že žalobca zobral žalobu späť v časti týkajúcej sa určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti a následne súd uznesením túto zmenu žaloby pripustil, vylučuje dobromyseľnosť a oprávnenú držbu ako jednu z podmienok vydržania vlastníckeho práva žalobcu k nehnuteľnosti, ktorej sa toto späťvzatie žaloby týkalo a to aj za situácie, keď súd následne rozsudkom rozhodol tak, že určil vlastnícke právo v prospech žalobcu k nehnuteľnosti, vo vzťahu, ku ktorej žalobca zobral žalobu späť a tento rozsudok súdu následne nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť“.

23.4. Žalovaná mala za to, že odvolací súd túto otázku nesprávne vyriešil, keď žalovanú považoval za nedobromyseľnú len preto, že darovaním nadobudla nehnuteľnosť (spoločný dvor) od svojej právnej predchodkyne (matky), ktorej bolo známe, že súdy určili jej výlučné vlastníctvo k spoločnému dvoru (a takto ju ako výlučnú vlastníčku zapísali aj do katastra nehnuteľností) aj napriek tomu, že v priebehu

konania vzala v tejto časti žalobu späť. Podľa žalovanej odvolací súd nerešpektoval ustanovenia § 226, § 228 ods. 1 a §230 CSP, čo malo za následok nesprávne právne posúdenie veci. Tieto ustanovenia upravujú tzv. materiálnu stránku právoplatnosti súdneho rozhodnutia, ktorá spočíva v záväznosti rozhodnutia pre zákonom stanovené subjekty a tiež v zásadnej nezmeniteľnosti súdneho rozhodnutia. Z materiálnej stránky právoplatnosti rozsudku potom vyplýva, že vo vzťahu k subjektom, pre ktoré je výrok právoplatného rozsudku podľa § 228 ods. 1 CSP záväzný a podľa § 230 CSP nezmeniteľný, sa potom uplatňuje zásada prezumpcie správnosti a zákonnosti právoplatného súdneho rozhodnutia, a preto tieto subjekty nielenže nemôžu správnosť právoplatných rozsudkov mimo rámec mimoriadnych opravných prostriedkov napádať, ale dokonca nemôžu správnosť právoplatných rozsudkov ani skúmať a už vôbec nemôžu sami urobiť záver o ich protizákonnosti. Odvolací súd v danej veci tieto ustanovenia nerešpektoval, hoci bol viazaný právoplatným rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica v konaní sp. zn. 10C/40/1992 a preto nebol oprávnený skúmať to, či v danom konaní postupoval súd v súlade so zákonom a či v ňom nedošlo k vadám, a už vôbec nebol oprávnený si sám urobiť záver o existencii týchto väd, či iného protizákonného postupu. Takýto záver by totiž mohol urobiť len súd konajúci o mimoriadnom opravnom prostriedku, ktorý by proti právoplatnému rozsudku včas podala strana sporu. Bolo preto povinnosťou odvolacieho súdu tento rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica rešpektovať, nakoľko ním bol viazaný. Odvolací súd potom nielenže tento rozsudok nerešpektoval, ale dokonca aj od právnej predchodkyne žalovanej, ktorá bola stranou v tomto konaní, a pre ktorú bol výrok tohto právoplatného rozsudku záväzný a nezmeniteľný, fakticky žiadal, aby správnosť tohto rozsudku skúmala a aby si sama urobila záver o jeho protizákonnosti a následne, aby na základe jeho údajnej protizákonnosti, spochybnila svoju vlastnú dobromyseľnosť a oprávnenú držbu pozemku a to v rozpore s jeho výrokovou časťou, ktorá naopak v jej prospech vlastníctvo k tomuto pozemku určovala a na základe, ktorej bola následne aj zapísaná na list vlastníctva ako vlastníčka tohto pozemku. Žalovaná má za to, že právoplatný rozsudok určujúci vlastnícke právo k nehnuteľnosti v prospech žalobcu, na základe, ktorého bol následne žalobca zapísaný záznamom ako vlastník tohto pozemku, jednoznačne zakladá jeho dobromyseľnosť a s ňou spojenú oprávnenú držbu. Dobromyseľnosť a oprávnenosť držby určitej osoby preto nikdy nemôže byť posudzovaná v rozpore s materiálnou stránkou právoplatnosti rozhodnutia, ktorým je táto osoba viazaná. Odvolacím súdom uvádzané údajné protizákonné konanie súdu v inom predchádzajúcom konaní, tak nebolo spôsobilé spochybniť dobromyseľnosť žalovanej ani jej právnej predchodkyne, a tým aj jej oprávnenú držbu k predmetnému pozemku. Práve naopak, žalovaná splnila všetky zákonom stanovené podmienky potrebné k nadobudnutiu vlastníckeho práva k predmetnému pozemku vydržaním.

23.5. Ďalšiu otázku v súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP žalovaná formulovala tak, či „vylučuje dobromyseľnosť, a tým aj oprávnenosť držby nehnuteľnosti u osoby, evidovanej na liste vlastníctva ako jej výlučný vlastník, len samotná tá skutočnosť, že túto nehnuteľnosť bez jej súhlasu reálne užíva osoba odlišná od tohto evidovaného vlastníka?“ Týmto žalovaná namietala záver odvolacieho súdu podľa ktorého už len samotná skutočnosť, že „aj po darovaní spoločného dvora žalovanej jej matkou, tento ďalších viac ako 10 rokov užívala výlučne len právna predchodkyňa žalobcov (a to až do svojej smrti v roku 2004), nasvedčuje tomu, že žalovaná mohla mať objektívne pochybnosti o existencii svojho práva a to napriek tomu, že bolo zapísané jej vlastnícke právo na základe darovacej zmluvy do katastra nehnuteľností“. Aj z tejto skutočnosti odvolací súd vyvodil nedobromyseľnosť žalovanej. Žalovaná mala za to, že uvedená skutočnosť nemohla spochybniť jej dobromyseľnosť ako osoby, ktorá je na liste vlastníctva evidovaná ako vlastník tejto nehnuteľnosti (o to viac, keď vlastnícke právo k tejto nehnuteľnosti, bolo určené v prospech jej právnej predchodkyne právoplatným rozsudkom a takto zapísané aj do katastra). Žalovaná poukazovala na to, že právna predchodkyňa žalobcov síce zasahovala do jej užívacieho práva k pozemku, no nikdy jej neoznámila, z akého dôvodu tak robí, a preto žalovaná nikdy nevedela a ani nemohla vedieť, čo bolo príčinou tohto jej konania. Právna predchodkyňa žalobcov jej nikdy počas jej života neoznámila, že sa cíti byť spoluvlastníčkou predmetného pozemku a že v tomto smere jej vlastnícke právo spochybňuje, hoci vedela, že je na liste vlastníctva vedená ako výlučný vlastník predmetného pozemku. Takéto konanie preto samo osebe nemôže byť spôsobilé vyvolať u držiteľa pochybnosť o tom, či mu vec alebo právo patrí. Žalovaná ani len nevedela o tom, že právna predchodkyňa žalobcov spoločný dvor užíva. Pokiaľ potom právna predchodkyňa žalobcov jej vlastnícke právo k predmetnej nehnuteľnosti spochybňovala z dôvodu, že sa sama cítila byť vlastníčkou, respektíve spoluvlastníčkou tohto pozemku, bolo na nej, aby v tomto smere vyvinula potrebnú aktivitu a

aby jej túto skutočnosť písomne, či ústne oznámila za účelom spochybnenia jej dobromyseľnosti. Bolo jej povinnosťou, a nie povinnosťou žalovanej (ako evidovanej vlastníčky nehnuteľnosti), aktívne sa zaujímať o ochranu svojich vlastníckych práv a riadne a včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou uplatňovať všetky právne prostriedky, ktoré jej zákon na ochranu jej práv priznával.

24. Pri skúmaní, či je dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP sa dovolací súd zameriava na zistenie a posúdenie vzťahu medzi dovolaťelom označeným existujúcim rozhodnutím dovolacieho súdu (judikátom), ktoré tvorí súčasť jeho ustálenej rozhodovacej praxe, a novým prípadom. Vychádzajúc z kontextu skoršieho rozhodnutia (judikátu) a jeho skutkového vymedzenia pri tom za pomoci abstrakcie interpretuje v judikáte vyjadrené právne pravidlo (ratio). Táto činnosť dovolacieho súdu je zameraná na zistenie (prijatie záveru), či nový prípad je s ohľadom na jeho skutkový rámec v relevantných otázkach (okolnostiach) podobný alebo odlišný od skoršieho prípadu.

24.1. Dovolací súd ďalej uvádza, že pojem „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ (pozri § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, pozn.) definuje judikát R 71/2018 tak, že doň patria predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnil, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletinu Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II. a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.

24.2. Vzhľadom na čl. 2 ods. 2 CSP je potrebné za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu považovať aj rozhodovaciu prax ďalších najvyšších súdnych autorít, a to Ústavného súdu Slovenskej republiky, Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie.

24.3. Požiadavka predvídateľnosti súdnych rozhodnutí ako základný atribút právnej istoty je v zmysle čl. 2 ods. 2 CSP napĺňaná prostredníctvom ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít, medzi ktoré sa vzhľadom na potrebu výkladu čl. 2 CSP vo funkčnej jednote s čl. 3 CSP zaradzujú okrem najvyššieho súdu aj ústavný súd, Európsky súd pre ľudské práva a Súdny dvor Európskej únie (pozri II. ÚS 574/2021). Judikatúra ústavného súdu dotvára precedenčnú záväznosť ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v tom zmysle, že potvrdzuje ústavnú súladnosť dotknutej interpretácie a aplikácie právnej úpravy realizovanej najvyšším súdom. Podmienkou precedenčnej záväznosti toho-ktorého rozhodnutia nie je absolútna totožnosť so všetkými skutkovými okolnosťami prejednávanej veci. Predpokladom precedenčnej záväznosti je podobnosť týkajúca sa relevantných, ťažiskových okolností prejednávanej veci. Pokiaľ teda ústavný súd vyslovil názor na riešenie tej-ktorej otázky ako jedna z najvyšších súdnych autorít (čl. 2 ods. 2 CSP), je potrebné aby dovolací súd k tejto skutočnosti pri rozhodovaní prihliadol.

25. Najvyšší súd Slovenskej republiky potom v rozhodnutí zo 16. decembra 2010 sp. zn. 3Cdo/154/2010 (ktoré bolo uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 32/2011) a tiež v rozhodnutí z 11. augusta 2011 sp. zn. 3Cdo/29/2010 uviedol, že „súdna prax akceptuje žaloby, ktorými sa dedič domáha určenia, že tá - ktorá vec patrí do dedičstva po poručiťelovi. V konaní o takých žalobách ide o posúdenie, či poručiťel bol v čase smrti vlastníkom tejto veci. Požadované určenie sa tu vzťahuje ku dňu smrti poručiťela a okolnosti, ktoré nastali po tomto dni, nemôžu mať vplyv na rozhodnutie súdu“.

25.1. Vyššie uvedená rozhodovacia prax najvyššieho súdu vychádzala zo všeobecného záveru, že dedenie predstavuje všeobecný prechod práv a povinností po zomretej osobe na iný subjekt okrem prípadov, o ktorých zákon ustanovuje inak; dedičstvo sa nadobúda okamihom poručiťelovej smrti. Rozhodujúcou právnou skutočnosťou je teda okamih smrti poručiťela, a preto tak ako dedičské konanie, rovnako aj sporové konanie o určenie, či vec patrí do dedičstva po poručiťelovi, posudzuje otázku existencie majetku poručiťela k okamihu jeho smrti. Predmetom dedičského konania je výlučne majetok patriaci poručiťelovi ku dňu jeho smrti. Ak teda súd v sporovom konaní rozhodne, že určitá vec patrí do

dedičstva po poručiteľovi, ipso facto i ipso iure tým rozhodne, že toto určenie vlastníctva sa vzťahuje k okamihu smrti poručiteľa a je podkladom pre dedičské konanie.

26. Naproti tomu podľa nálezu Ústavného súdu SR z 3. mája 2017, sp. zn. I.ÚS 151/2016 „Ak má mať určovacia žaloba okrem iného aj preventívny charakter (má predchádzať ďalším sporom), nemožno vidieť rozumný dôvod na to, aby sa otázka dobrej viery nadobúdateľa, ktorý je evidovaný v katastri nehnuteľností ako vlastník, neskúmala v konaní o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi, a aby všeobecné súdy v podstate umelo predlžovali stav právnej neistoty a nútili strany do podávania ďalších (zbytočných) žalôb, v ktorých by sa táto otázka následne riešila“.

26.1. Ústavný súd v predmetnom náleze konštatoval, že „síce vidí rozdiel medzi konaním o určenie vlastníctva a konaním o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi, v oboch prípadoch však ide o obdobné určovacie žaloby, v ktorých podľa názoru ústavného súdu musia byť uvedené princípy ochrany dobrej viery dobromyseľného nadobúdateľa chránené rovnakým spôsobom. Inak povedané, úvahy krajského súdu podporené staršími judikatórnymi závermi najvyššieho súdu (sp. zn. 3 Cdo 154/2010, sp. zn. 3 Cdo 29/2010) vo svetle preferovaného princípu ochrany dobrej viery dobromyseľného nadobúdateľa neobstoja. Ak má totiž mať určovacia žaloba okrem iného aj preventívny charakter (má predchádzať ďalším sporom), nemožno vidieť rozumný dôvod na to, aby sa otázka dobrej viery nadobúdateľa, ktorý je evidovaný v katastri nehnuteľností ako vlastník, neskúmala v konaní o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi, a aby všeobecné súdy v podstate umelo predlžovali stav právnej neistoty a nútili strany do podávania ďalších (zbytočných) žalôb, v ktorých by sa táto otázka následne riešila. Navyše, aj rozhodnutie o takomto určení musí deklarovať existenciu právneho vzťahu ku dňu vyhlásenia rozhodnutia podľa § 154 ods. 1 OSP (teraz § 217 ods. 1 CSP). Pokiaľ taký právny vzťah už neexistuje, nemôže mať ani návrh na určenie, že veci patria do dedičstva po zomrelom poručiteľovi, úspech“. Ústavný súd ďalej konštatoval, že „....takéto úvahy okrem zjavného predlžovania stavu právnej neistoty sťažovateľov, ako aj právnych nástupcov poručiteľa, ktoré sú spojené s „rozmnžovaním sporov“, nekorešponujú s princípmi materiálneho právneho štátu, v ktorom je ústavnou právomocou a zároveň povinnosťou súdov občianskoprávne spory rozhodovať (čl. 142 ods. 1 ústavy), a nie presúvať ich rozhodnutie na ďalšie eventuálne spory. Ústavný súd preto nevidí žiaden rozumný dôvod, prečo by sa otázka dobrej viery sťažovateľov, ktorí tvrdia, že nadobudli predmetné nehnuteľnosti dobromyseľne, nemohla (nemala) skúmať v konaní o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi, a to cez splnenie procesnej podmienky, ktorou je naliehavý právny záujem na určení. Uvedené platí zvlášť za situácie, že sťažovatelia tento argument v konaní efektívne uplatnili“.

26.2. Ústavný súd tak vo svojom rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 151/2016 skúmal otázku dobrej viery užívateľov nehnuteľností, ktorú podľa tam vysloveného názoru ústavného súdu bolo možné skúmať aj v konaní o určenie, že tieto nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi. V tejto súvislosti ústavný súd nesúhlasil s právnymi závermi uvedenými v rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/154/2010 (z ktorých vychádzal odvolací súd aj v tejto veci). Inak povedané, ústavný súd v danej veci odlišným spôsobom posúdil dovtedajšiu prax dovolacieho súdu, podľa ktorej okolnosti, ktoré nastali po smrti poručiteľa, nemôžu mať vplyv na rozhodnutie súdu o určení, ktoré sa vzťahuje ku dňu smrti poručiteľa.

26.3. Princíp dobrej viery chrániaci účastníkov súkromnoprávných vzťahov je jedným z kľúčových prejavov princípu právnej istoty odvíjajúceho sa od princípu právneho štátu. Nadobúdateľovi vlastníckeho práva, pokiaľ toto právo nadobudol v dobrej viere, a v súlade s platným právom musí byť poskytovaná široká ochrana, pretože v opačnom prípade by si, v katastri zapísaný vlastník, nikdy nemohol byť istý svojím vlastníctvom, čo by bolo v rozpore s poňatím materiálneho právneho štátu (porovnaj aj R 14/2009), ktorého jedným z atribútov je aj právna istota.

26.4. Predpokladom úspešnosti žaloby o určenie, či tu právo je alebo nie je, je to, že účastníci majú vecnú legitímáciu, a že žalobca má na požadovanom určení naliehavý právny záujem. O naliehavý právny záujem môže zásadne ísť iba vtedy, ak by bez súdom vysloveného určenia, že právny vzťah alebo právo existuje, bolo buď ohrozené právo žalobcu, alebo by sa jeho právne postavenie stalo neistým.

26.5. To znamená, že u žalobcu musí ísť buď o právny vzťah (právo) už existujúce (aspoň v dobe vydania rozhodnutia), alebo o takú jeho procesnú, prípadne hmotnoprávnú situáciu, v ktorej by objektívne v už existujúcom právnom vzťahu mohol byť ohrozený, prípadne pre svoje neisté postavenie by mohol byť vystavený konkrétnej ujme (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 3. mája 2017 sp. zn. I. ÚS 151/2016, publikovaný v časopise Zo súdnej praxe pod č. 25/2018, či pod č. 20/2017

Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky).

26.6. Doktrína preventívneho charakteru určovacej žaloby vychádza preto z toho, že žalobca má naliehavý právny záujem vtedy, ak k porušeniu jeho práva (zatiaľ) nedošlo, avšak jeho právo či právne postavenie je neisté alebo ohrozené. Nie je prípustné určovať práva do minulosti, ak tieto medzičasom už zanikli. Platí zásada, že rozsudok určuje (ne)existenciu práva ku dňu jeho vyhlásenia (§ 217 ods. 1 CSP). Ak má totiž mať určovacia žaloba, okrem iného, preventívny charakter (má predchádzať ďalším sporom), nemožno považovať za rozumný dôvod to, aby sa otázka dobrej viery nadobúdateľa, ktorý je evidovaný v katastri nehnuteľností ako vlastník, neskúmala aj v konaní o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi, a aby sa takto v podstate predlžoval stav právnej neistoty nadobúdateľa nehnuteľnosti a aby sa nútili strany sporu do podávania ďalších žalôb, v ktorých by sa už táto otázka následne riešila. Navyše, aj rozhodnutie o takomto určení musí deklarovať existenciu právneho vzťahu ku dňu vyhlásenia rozhodnutia. Pokiaľ takýto právny vzťah už neexistuje, nemôže mať ani návrh na určenie, že veci patria do dedičstva po zomrelom poručiteľovi úspech (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 3. mája 2017 sp. zn. I. ÚS 151/2016).

26.7. Uplatnená námietka žalovanej týkajúca sa namietaného odklonu odvolacieho súdu (v otázke (ne)prihliadania na okolnosti, ktoré nastali po smrti poručiteľa v konaní o určenie, že vec patrí do dedičstva po poručiteľovi) od ustálenej rozhodovacej praxe bola opodstatnená, lebo odvolací súd sa pri jej riešení odklonil od záverov nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 151/2016, ktorý výslovne konštatoval, že odvolacím súdom aplikovaný judikatórny záver dovolacieho súdu, uvedený v rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 154/2010 (R 32/2011) už vo svetle preferovaného princípu ochrany dobrej viery dobromyseľného nadobúdateľa, je nepoužiteľný. Žalovaná preto dôvodne namietala, že odvolací súd síce poukázal na rozhodnutie dovolacieho súdu R 32/2011, ale náležite sa nevysporiadal s rozhodnutím ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 151/2016. Nerešpektovanie právneho názoru Ústavného súdu Slovenskej republiky vyjadreného v citovanom náleze predstavuje porušenie čl. 1 ods. 1 ústavy, v princípe rovnosti a právnej istoty.

26.8. Napriek dôvodnosti vyššie uvedených tvrdení žalovanej, t. j. vo všeobecnosti nesprávneho záveru odvolacieho súdu, že v konaní o určenie, že vec patrí do dedičstva po poručiteľovi nemožno prihliadať na skutočnosti, ktoré nastali po jeho smrti (s ohľadom na závery R 32/2011), dovolací súd uvádza, že odvolací súd napriek tomu v danej veci vyhodnocoval aj skutočnosti, ktoré nastali po smrti E. T.. Odvolací súd potom procesne postupoval v súlade so závermi rozhodnutia I. ÚS 151/2016, hoci vo svojom rozhodnutí formálne odkazoval na závery rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 154/2010 (R 32/2011). Dovolací súd preto konštatuje, že hoci odvolací súd vo svojom rozhodnutí odkazuje (poukazuje) na takú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, ktorá bola medzičasom prekonaná, avšak reálne podľa nej nepostupuje a práve naopak, v konaní postupuje podľa aktuálnej rozhodovacej praxe, nemožno iba z tohto dôvodu jeho rozhodnutie označiť za také, ktoré predstavuje odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Rozhodujúcim bol totiž samotný reálny postup súdu v konaní, hoci pri ňom súd odkazoval na prekonanú súdnu prax dovolacieho súdu, podľa ktorej však nepostupoval. Dovolací súd i napriek tomu, že bolo možné prisvedčiť názoru žalovanej, že „v konaní o určenie, že vec patrí do dedičstva po poručiteľovi možno prihliadať aj na skutočnosti, ktoré nastali po jeho smrti (s ohľadom na závery rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 151/2016)“ nemohol v tomto smere konštatovať, že by sa odvolací súd v tomto smere pri svojom rozhodovaní odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (a tým naplnil dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP), keďže odvolací súd v konaní reálne zohľadnil (a vyhodnocoval) aj (a to najmä) skutočnosti, ktoré nastali po smrti poručiteľa E. T. (t. j. odvolací súd okrem iného skúmal aj dobrú vieru žalovanej, posudzoval súdne konanie, v ktorom došlo k vyhláseniu rozsudku, ktorým súd určil za výlučnú vlastníčku spoločného dvora matku žalovanej, ako i užívanie týchto nehnuteľností právnu predchodkyňou žalobcov aj cca 10 rokov po ich nadobudnutí na základe darovacej zmluvy žalovanou). Preto v tomto smere mohla žalovaná dovolaním podaným podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP namietat len konkrétne právne závery odvolacieho súdu vyplývajúce z posúdenia, práve týchto skutočností. Dôvodom prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP tak nemohol byť iba vo všeobecnosti odvolacím súdom konštatovaný právny záver „o nezohľadňovaní skutočností, ktoré nastali po smrti poručiteľa v konaní o určenie, že vec patrí do dedičstva po poručiteľovi“, ak tento záver nebol odvolacím súdom v danom konaní aj reálne aplikovaný (práve naopak). S ohľadom na uvedené dovolací súd uzatvára, že žalovaná síce označila právnu otázku, na riešení ktorej odvolací súd založil svoje rozhodnutie,

neopodstatnené je však jej tvrdenie, že odvolací súd sa pri riešení tejto právnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP).

26.9. V prípade dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, žalovaná vymedzila otázku týkajúcu sa výkladu a aplikácie ustanovenia § 130 ods. 1, § 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka v nadväznosti na § 226, § 228 ods. 1, 2, § 230 CSP a navrhla, aby dovolací súd zaujal názor k tomu „či skutočnosť, že žalobca zobral žalobu späť ohľadne určenia vlastníckeho práva k určitej nehnuteľnosti (a súd uznesením túto zmenu žaloby pripustil), vylučovala jeho dobromyseľnosť a oprávnenú držbu, ako jednu z podmienok vydržania vlastníckeho práva žalobcu k tejto nehnuteľnosti, a to aj za situácie, že súd i napriek tomu rozsudkom rozhodol tak, že určil vlastnícke právo k tejto nehnuteľnosti v prospech tohto žalobcu, pričom takýto rozsudok súdu nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť?“. Žalovaná mala za to, že odvolací súd túto otázku nesprávne vyriešil, keď žalovanú považoval za nedobromyseľnú len preto, že darovaním nadobudla nehnuteľnosť (spoločný dvor) od svojej právnej predchodkyne (matky), ktorej bolo známe, že súdy určili jej výlučné vlastníctvo k spoločnému dvoru (a takto ju ako výlučnú vlastníčku zapísali aj do katastra nehnuteľností) aj napriek tomu, že v priebehu konania vzala v tejto časti žalobu späť. Podľa žalovanej odvolací súd nerespektoval ustanovenia § 226, § 228 ods. 1 a § 230 CSP, čo malo za následok nesprávne právne posúdenie veci. Tieto ustanovenia totiž upravujú tzv. materiálnu stránku právoplatnosti súdneho rozhodnutia, ktorá spočíva v záväznosti rozhodnutia pre zákonom stanovené subjekty a tiež v zásadnej nezmeniteľnosti súdneho rozhodnutia. Podľa žalovanej odvolací súd v danej veci tieto ustanovenia nerespektoval. Odvolací súd, hoci bol v tomto konaní viazaný právoplatným rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica v konaní sp. zn. 10C/40/1992, neoprávnene (ex offio) skúmal, či v danom konaní tento súd postupoval v súlade so zákonom a či v ňom nedošlo k vadám, a to i napriek tomu, že vecnú správnosť tohto rozsudku v zákonnej lehote nenapadli opravným prostriedkom pôvodné strany tohto konania. Podľa žalovanej odvolací súd nielenže nerespektoval právoplatný rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica v konaní sp. zn. 10C/40/1992, ale dokonca aj od právnej predchodkyne žalovanej, ktorá bola stranou v tomto konaní, a pre ktorú bol výrok tohto právoplatného rozsudku záväzný a nezmeniteľný, fakticky žiadal, aby správnosť tohto rozsudku skúmala a aby si sama urobila záver o jeho protizákonnosti a následne, aby na základe jeho údajnej protizákonnosti, spochybnila svoju vlastnú dobromyseľnosť a oprávnenú držbu pozemku a to v rozpore s jeho výrokovou časťou, ktorá naopak v jej prospech vlastníctvo k tomuto pozemku určovala a na základe, ktorej bola následne aj zapísaná na list vlastníctva ako vlastníčka tohto pozemku. Žalovaná má za to, že právoplatný rozsudok určujúci vlastnícke právo k nehnuteľnosti v prospech žalobcu, na základe, ktorého bol následne žalobca zapísaný záznamom ako vlastník tohto pozemku, jednoznačne zakladá jeho dobromyseľnosť a s ňou spojenú oprávnenú držbu. Dobromyseľnosť a oprávnenosť držby určitej osoby preto nikdy nemôže byť posudzovaná v rozpore s materiálnou stránkou právoplatnosti rozhodnutia, ktorým je táto osoba viazaná. Odvolacím súdom uvádzané údajné protizákonné konanie súdu v inom predchádzajúcom konaní, tak nebolo spôsobilé spochybniť dobromyseľnosť žalovanej ani jej právnej predchodkyne, a tým aj jej oprávnenú držbu k predmetnému pozemku.

26.10. Z vyššie uvedeného možno potom vyabstrahovať, že žalovaná za právnu otázku dosiaľ dovolacím súdom neriešenú (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP) považovala to, či „narušuje dobromyseľnosť evidovaného vlastníka skutočnosť, že jeho vlastnícke právo bolo do katastra zapísané záznamom na základe takého právoplatného rozsudku súdu, ktorý vo svojej výrokovej časti síce deklaroval existenciu jeho vlastníckeho práva k nehnuteľnosti (a teda rozhodol, že je jej vlastníkom), avšak táto nehnuteľnosť prestala byť predmetom súdneho konania, ktorého bol účastný ako jeho žalobca potom, čo tento žalobu ohľadne určenia vlastníckeho práva k nej, (ešte pre vyhlásením takéhoto rozsudku) zobral späť a súd toto späťvzatie (hoci nesprávne ako zmenu žaloby) aj pripustil“, resp. „či je súd v inom konaní viazaný aj takým právoplatným rozsudkom súdu, ktorým bol žalobca určený za výlučného vlastníka nehnuteľnosti, vo vzťahu ku ktorej predtým zobral svoju žalobu späť a súd toto späťvzatie aj pripustil“, príp. „či je súd bez ďalšieho (podľa § 226, § 228 ods. 1 a § 230 CSP) viazaný aj takým rozhodnutím súdu, pri vydávaní ktorého došlo k vadám, ktoré neboli odstránené len preto, že strany sporu nevyužili podanie opravných prostriedkov“.

26.11. Žalovanou nastolená otázka tiež smerovala k tomu, či za správny bolo možné považovať názor dovolacieho súdu, podľa ktorého „nakolko z listín (kúpnej zmluvy z 10. 11. 1943, z pozemkovoknižnej zápisnice č. XXXX a vyjadrenia správy katastra Brezno) vyplývalo, že spoločný dvor bol aj v spoluvlastníctve právnych predchodcov žalobcov, nemohla ho žalovaná platne nadobudnúť (v roku

1993 darovaním od svojej matky), ani ho vydržať do vlastníctva, a to napriek tomu, že výlučné vlastníctvo k nemu, bolo určené v prospech jej právnej predchodkyne (rozsudkom v konaní vedenom pred Okresným súdom Banská Bystrica pod sp. zn. 10C 40/1992). V uvedenom konaní totiž súdy nezohľadnili skutočnosť, že matka žalovanej v ňom zobrala žalobu späť, práve v časti týkajúcej sa určenia vlastníckeho práva k parc. č. CKN XXX o výmere 460 m² (t. j. k spoločnému dvoru), ktorému späťvzatiu súd aj vyhovel a na pojednávaní dňa 7. 9. 1992 uznesením pripustil zmenu žaloby. Napriek tomu výrok súdu v merite veci na túto „zmenu žaloby“ nereflektoval, a výlučné vlastníctvo S. E. (matky žalovanej) určil aj vo vzťahu k tomuto pozemku (spoločnému dvoru). S. E. bola následne ako výlučná vlastníčka spoločného dvora (na podklade uvedeného rozsudku) zapísaná aj do katastra nehnuteľností a následne v roku 1993 ho darovala žalovanej. Podľa odvolacieho súdu tento „spoločný dvor“ darovala žalovanej aj napriek tomu, že o tejto chybe hoci vedela“.

26.12. Inak povedané, odvolací súd svoje rozhodnutie založil na tom, že „v konaní o určenie vlastníckeho práva ku dňu smrti poručiťľa, je súd oprávnený skúmať z hľadiska vadnosti/bezvadnosti aj taký titul pre vydržanie, ktorým je právoplatné rozhodnutie súdu, a to v prípadoch, kedy v konaní predchádzajúcom jeho vydaniu, došlo k procesným vadám v postupe súdu (teda skúmať aj samotnú vecnú správnosť takéhoto rozhodnutia)“. Odvolací súd v podstate potom vyhodnotil, že právoplatné rozhodnutie Okresného súdu Banská Bystrica vydané v konaní vedenom pod sp. zn. 10C/40/1992, ktorým bolo určené výlučné vlastníctvo matky žalovanej k spoločnému dvoru bolo postihnuté vadami (bolo vecne nesprávne), nakoľko ním súd rozhodol o vlastníctve matky žalovanej aj vo vzťahu k takej nehnuteľnosti (spoločnému dvoru), voči ktorej táto zobrala žalobu späť. Následne sám ustálil, že spoluvlastnícky podiel k nemu prináležal aj právnym predchodcom žalobcov, nakoľko vyplýval z predložených listinných dôkazov. Právna predchodkyňa žalovanej (ako aj žalovaná) preto nemohli byť dobromyseľné, že im spoločný dvor patrí v celosti, resp. z tohto dôvodu nemohli ani vydržať vlastnícke právo k nemu.

26.12. Ako už dovolací súd uviedol v bodoch 21.10 a 21.11 tohto rozhodnutia, v prípade existencie právoplatného rozhodnutia v konkrétnej veci je potrebné preferovať princíp právnej istoty účastníkov právoplatne skončeného súdneho konania, ktorého ochrana je zabezpečovaná inštitútom právoplatnosti súdneho rozhodnutia a formálnymi a materiálnymi účinkami právoplatnosti rozhodnutia. Právoplatnosť v civilnom procese značí predovšetkým nezmeniteľnosť súdneho rozhodnutia a jeho záväzné účinky na právne vzťahy medzi účastníkmi, ktoré prostredníctvom inštitútu právoplatnosti nadobudli kvalitu judikovaných právnych vzťahov, t. j. vzťahov aprobovaných súdnou mocou. Do účinkov právoplatnosti možno zasiahnuť len v prípadoch presne ustanovených zákonom a len z dôvodov, ktoré sú významnejšie než je záujem štátu na právnej istote a stabilite súdnych rozhodnutí (nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 43/95 z 10. septembra 1996). Ak je rozsudok doručený a odvolanie proti nemu nie je prípustné, alebo odvolanie proti nemu je síce prípustné, ale všetkým oprávneným osobám uplynula lehota na jeho podanie alebo oprávnené osoby sa odvolania vzdali alebo podané odvolanie zobrali späť, stáva sa rozhodnutie nielen konečným, ale tiež záväzným a nezmeniteľným (sp. zn. 7Cdo/39/2010).

26.13. Dovolací súd poukazuje na to, že materiálny právny štát je postavený (okrem iného) na dôvere občanov v právo a právny poriadok. Podmienkou takejto dôvery je aj dostatočná miera právnej istoty občanov. Jedným zo základných princípov právneho štátu je princíp právnej istoty (čl.1 ods. 1 ústavy), ktorý okrem iného vyžaduje, aby v prípade, keď súdy rozhodnú vo veci s konečnou platnosťou, ich rozhodnutie nebolo viac spochybňované v zmysle predvídateľnosti práva. Je teda neprípustné a v rozpore s princípom právnej istoty, aby sa pomimo riadneho zákonného inštančného postupu prieskumu súdnych rozhodnutí, v konaní neúspešný účastník (strana konania) domáhal zjednania nápravy či už svojich vlastných pochybení (napr. že v konaní, či už nevedomky neuviedol alebo opomenul uviesť argumenty, ktoré mu v tom čase boli alebo mohli byť známe) alebo pochybení konajúceho súdu (napr. chyby vo vyhotovení rozhodnutia), a to podaním novej žaloby s identickým predmetom konania s cieľom revidovať skoršie rozhodnutie v tejto veci (napr. sp. zn. I. ÚS 170/2015). Inými slovami, nová žaloba s identickým predmetom konania, o ktorom už bolo meritórne právoplatne rozhodnuté v inom konaní, nemôže byť „maskovaným odvolaním“ a ani samotná skutočnosť, že napriek veci už právoplatne meritórne rozhodnutej môže existovať aj iný pohľad na túto identickú vec, nie je dostatočným dôvodom na nové rozhodnutie o tejto veci, pretože aj tento iný pohľad na tú istú záležitosť mal byť a mohol byť predmetom prieskumu v rámci už právoplatne skončeného konania, takže z tohto pohľadu ani „... nie je rozhodujúce, či súd v právoplatne skončenom konaní vec správne alebo

nesprávne právne posúdil...“.

26.14. Dovolací súd však má za to, že vyššie uvedené závery nebolo možné v danom prípade aplikovať. V danej veci Okresný súd Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 10C/40/1992 síce vo výroku svojho rozsudku určil právnu predchodkyňu žalovanej za výlučnú vlastníčku spornej parcely (č. XXX o výmere 460 m² - tzv. spoločný dvor), avšak pôvodne žalované určenie vlastníckeho práva k nej, prestalo byť predmetom konania potom, čo právna predchodkyňa žalovanej ohľadne tejto parcely zobrala svoju žalobu späť, čo daný súd aj pripustil (hoci procesne nesprávne namiesto zastavenia konania o tomto návrhu rozhodol formou pripustenia zmeny petitu žaloby). Okresný súd Banská Bystrica tak do výroku svojho rozsudku, ktorým určoval (deklaroval) vlastnícke právo právnej predchodkyne žalovanej vo vzťahu k viacerým žalovaným nehnuteľnostiam „omylom“ zahrnul aj parcelu spoločného dvora, hoci táto prestala byť predmetom sporu (sama právna predchodkyňa žalovanej tu uznala spoluvlastnícky podiel právnych predchodcov žalobcov k nej). Z týchto dôvodov tento súd (vo vzťahu k uvedenej parcele) nevedol žiadne dokazovanie a vec v tejto časti ani právne neposudzoval. Z dôvodu absencie akéhokoľvek právneho posudzovania vlastníckeho práva právnej predchodkyne žalovanej k tejto parcele súdom (t. j. posudzovania dôvodnosti podanej žaloby vo vzťahu k tejto parcele), potom nemôže v tomto smere platiť ani princíp záväznosti a nezmeniteľnosti právnych záverov súdu, ako účinkov vyplývajúcich z inštitútu právoplatnosti súdneho rozhodnutia (kde niet posudzovania veci súdom, niet ani názoru súdu na túto vec; pri neexistencii posúdenia veci súdom, niet ani záväznosti takéhoto posúdenia). Inými slovami absencia reálneho rozhodnutia o veci vylučuje existenciu akýchkoľvek záverov súdu o tejto veci a tým aj ich záväznosť a nezmeniteľnosť. V danom prípade sa potom zo strany žalobcov nejednalo o požiadavku akéhosi nového „prehodnotenia“, príp. „nápravy nesprávnych záverov súdu“ vyslovených Okresným súdom Banská Bystrica vo veci sp. zn. sp. zn. 10C/40/1992 ohľadne vlastníckeho práva k parcele č. XXX prostredníctvom podania žaloby v tejto veci, nakoľko v tomto smere tento súd žiaden záver k tejto otázke ani neprijal (a keďže táto parcela nebola predmetom sporu, ani prijať nemohol). V danom prípade sa súd dopustil iba tzv. inej zrejmej nesprávnosti pri vyhotovovaní písomného rozhodnutia (tým, že formálne „preniesol pôvodný petit žaloby do výroku rozsudku“), ktorú mal súd (a naďalej stále môže) napraviť vydaním opravného uznesenia (§ 164 OSP, § 224 CSP). Inými slovami povedané, vec o ktorej súd nerozhodoval, nemôže zakladať ani prekážku res iudicata, práve pre absenciu samotného rozhodnutia o nej. Závery (o záväznosti a nezmeniteľnosti právoplatného rozsudku) vyplývajúce z judikatúry najvyššieho súdu, na ktoré poukazovala aj žalovaná by boli relevantnými len v prípade, že by súd (hoci nesprávne, neúplne, chybné) o veci (pokiaľ išlo o vlastnícke právo k parcele č. 556) aj skutočne rozhodol. V danej veci však súd o vlastníckom práve k parcele č. 556 nikdy nerozhodoval, a táto sa do výroku rozsudku dostala len chybou konajúceho súdu (inou zrejmovou nesprávnosťou v podobe „mechanického prenesenia textu pôvodného petitu žaloby do výroku rozsudku bez zohľadnenia, že parcela č. XXX prestala byť predmetom konania; v ďalšom texte len „vadnosť“ rozsudku“) na odstránenie ktorej slúžil postup podľa § 164 OSP (dnes 224 CSP). Táto chyba však sama o sebe nemôže nahradiť absenciu samotného rozhodnutia o vlastníckom práve vo vzťahu k danej parcele. Z týchto dôvodov mal dovolací súd za to, že účinky právoplatného rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica z 3. februára 1993 č. k. 10C/40/92-52 v spojení s dopĺňacím rozsudkom z 30. apríla 1993 č. k. 10C/40/92-36 vo vzťahu ku parcele č. 556 (v podobe jeho záväznosti a nezmeniteľnosti) pre súdy v tomto konaní nenastali. Dovolací súd sa potom stotožnil s názorom odvolacieho súdu, že i napriek vydaniu tohto rozsudku a na jeho podklade vykonanému záznamu vlastníckeho práva matky žalovanej do katastra, táto nemohla byť dobromyseľná, že je výlučnou vlastníčkou aj parcely č. XXX o výmere 460 m² (spoločného dvora), keďže táto (ako účastníčka konania sp. zn. 10C/40/92) mala vedomosť, že súd o jej vlastníckom práve k tejto parcele v danom konaní reálne nerozhodoval (z dôvodu, že táto prestala byť predmetom daného sporu), a to pre práve ňou vykonané späťvzatie žaloby ohľadne tejto parcely, ku ktorému matka žalovanej navyiac pristúpila práve z dôvodu existencie takých listín, ktoré preukazovali spoluvlastnícke právo k nej, aj právny predchodcami žalobcov. Správne potom odvolací súd v ďalšom posudzoval, či sa napriek tomu mohla výlučnou vlastníčkou danej parcely stať žalovaná (dcéra S. E.) a to titulom jej vydržania, keďže v zmysle zásady „...nemo plus iuris...“ sa ňou v rozsahu spoluvlastníckeho podielu pripadajúceho na právnych predchodcov žalobcov titulom darovacej zmluvy uzavretej v roku 1993 stať nemohla.

26.15. V tomto smere potom odvolací súd uzavrel, že nielen matka žalovanej, ale ani žalovaná nemohla spoluvlastnícky podiel pripadajúci na právnych predchodcov žalobcov nadobudnúť do svojho vlastníctva

vydržaním, nakoľko nebola dobromyseľná. Odvolací súd nedobromyseľnosť žalovanej vyvodil z toho, že „...matka žalovanej vedela o chybe v označenom rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica z 3. februára 1993 č. k. 10C 40/92-52 v spojení s doplniacim rozsudkom z 30. apríla 1993 č. k. 10C/40/92-36 vo vzťahu ku parcele č. XXX, táto nebola odstránená a matka žalovanej bola zapísaná do katastra nehnuteľností ako výlučná vlastníčka spoločného dvora. Následne ho napriek uvedenej chybe, o ktorej musela vedieť, darovala svojej dcére (žalovanej), ktorá sa v tomto konaní potom bránila tým, že mala dôveru v zápis v katastri a nič nenasvedčovalo tomu, že by akákoľvek iná skutočnosť svedčila o opaku. S tvrdením žalovanej, že nič nenasvedčovalo tomu, že by zápis v katastri nebol v poriadku, však odvolací súd nesúhlasil, pretože jej matka zobrala žalobu späť v časti týkajúcej sa spoločného dvora (ústne na pojednávaní a dodatočne aj písomne)“. Odvolací súd poukázal na to, že „v predmetnom konaní prebehlo až osem pojednávaní, v ktorom žalobkyňa okrem podania žaloby, túto trikrát zmenila, ďalej navrhla doplnenie rozsudku a po právoplatnosti rozsudku a jeho zápise do katastra, následne spoločný dvor darovala svojej dcére (žalovanej) darovacou zmluvou zo 6. 12. 1993. S prihliadnutím aj na ďalšie podstatné okolnosti, a to užívanie spoločného dvora právnu predchodkyňou žalobcov, a to viac ako 10 rokov od uzatvorenia darovacej zmluvy až do jej smrti v r. 2004, tieto nasvedčovali tomu, že žalovaná musela mať objektívne pochybnosti o existencii svojho práva a to napriek tomu, že bolo zapísané na základe darovacej zmluvy do katastra nehnuteľností“. Preto žalovaná, aj s ohľadom na závery nálezu Ústavného súdu SR z 19. januára 2021 sp. zn. ÚS 510/2016 v zmysle ktorého „Materiálna publicita údajov katastra nehnuteľností je vyvrátiteľná a podmienená tým, či sa v konkrétnom prípade nepreukáže nesúlads údajov katastra so skutočným stavom. S touto okolnosťou musí byť opatrný nadobúdateľ uzrozumený, preto iba viera nadobúdateľa v správnosť údajov v katastri nestačí na prelomenie zásady nemo plus iuris. De lege lata vychádza náš právny poriadok z predpokladu, že ak zákon neustanoví inak, nikto nemôže previesť na iného vlastnícke právo, ktorým sám nemôže disponovať“, ako aj s ohľadom na zásadu „nemo plus iuris“ sa nemohla stať výlučnou vlastníčkou parcely č. 556 jej vydržaním.

26.16. Dovolací súd však považuje závery odvolacieho súdu o tom, že sa žalovaná nemohla stať výlučnou vlastníčkou parcely č. 556 jej vydržaním, za predčasné. Dovolací súd nespochybňuje názor, že s ohľadom na samotnú zásadu „nemo plus iuris“, ako aj s ohľadom na vyvrátiteľnosť zásady materiálnej publicity údajov katastra (a teda, že iba dobrá viera nadobúdateľa v správnosť údajov v katastri nestačí na prelomenie zásady nemo plus iuris) nebolo možné žalovanú považovať za vlastníčku parcely č. XXX titulom samotnej darovacej zmluvy. Dovolací súd uznáva, že samotná dobrá viera v správnosť zápisu vlastníckeho práva matky žalovanej k označenej parcele na podklade daného rozsudku nepostačovala na prelomenie zásady „nemo plus iuris“ a teda táto samotná dobrá viera žalovanej nestačila na to, aby sa žalovaná stala výlučnou vlastníčkou parcely č. XXX (t. j. aj v rozsahu spoluvlastníckeho podielu patriaceho predchodcom žalobcov) na základe darovacej, (v časti darovaného spoluvlastníckeho podielu právnych predchodcov žalobcov k tejto parcele) neplatnej zmluvy. Odvolací súd však už nezohľadnil skutočnosť, že od darovania tejto parcely žalovanej jej matkou (v roku 1993) do podania žaloby žalobcov (v roku 2018) uplynulo viac ako 10 rokov (celkom 25 rokov). Žalovaná potom síce s ohľadom na závery rozhodnutí súdov, na ktoré poukazoval i odvolací súd [ÚS 510/2016, sp. zn. 1VOBdo/2/2020 z 27. apríla 2021 (R 54/2021)] skutočne nemohla nadobudnúť výlučné vlastníctvo k parcele č. XXX len na základe čiastočne neplatnej darovacej zmluvy (jej samotná dobrá viera v zápis vlastníckeho práva jej matky do katastra na podklade rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica nemohla prelomiť zásadu „nemo plus iuris“ a teda na základe čiastočne neplatnej darovacej zmluvy sa nemohla stať výlučnou vlastníčkou danej parcely), to však nevyučovalo jej nadobudnutie vydržaním (kedy napr. aj z neplatného právneho úkonu možno nadobudnúť vlastníctvo vydržaním). Odvolací súd v tomto smere totiž vychádzal len z právnych záverov súdnej praxe, ktoré upravovali situácie, v ktorých sa dotknuté subjekty domáhali svojho vlastníctva prelomením zásady „nemo plus iuris“ ich dobrou vierou (t. j. že vec nadobudli od jej skutočného vlastníka), avšak v situácii, kedy ešte neuplynula vydržacia lehota (t. j. 10 rokov od chopenia sa držby veci). Dovolací súd tieto závery potom nespochybňuje (teda nespochybňuje, že žalovaná sa nemohla stať výlučnou vlastníčkou danej parcely na základe čiastočne neplatnej darovacej zmluvy len na základe jej dobrej viery v zápis vlastníckeho práva jej matky do katastra), avšak za predčasný už považuje záver odvolacieho súdu, že žalovaná nemohla danú parcelu z tohto dôvodu nadobudnúť ani vydržaním. V tomto smere totiž odvolací súd zohľadnil len to, že o „chybe rozsudku“ mala vedomosť matka žalovanej, a tiež, že žalovaná mohla nadobudnúť pochybnosť o svojom vlastníckom práve tým, že danú parcelu až do svojej smrti (2004) užívala právna predchodkyňa

žalobcov (t. j. že ju užívala ďalších 10 rokov po jej darovaní žalovanej jej matkou). Tieto skutočnosti však podľa dovolacieho súdu (zatiaľ) na vyvrátenie dobromyseľnosti žalovanej počas plynutia celej vydržacej doby, nestačia.

26.17. Dovolací súd tiež poznamenáva, že odvolací súd pri odkaze na závery označených rozhodnutí sp. zn. ÚS 510/2016, sp. zn. IVObo/2/2020 z 27. apríla 2021 (R 54/2021) opomenul zohľadniť skutočnosť (špecifickosť danej situácie), že matka žalovanej bola ako výlučná vlastníčka spoločného dvora do katastra zapísaná na podklade právoplatného rozsudku súdu a nie na podklade právneho úkonu (napr. na podklade absolútne neplatnej kúpnej zmluvy alebo iného právneho úkonu). Žalovaná sa pritom odvolávala na zápis vlastníckeho práva jej matky, ktorého titulom bol právoplatný (hoci vadný) rozsudok súdu (pričom tento nemôže byť posudzovaný ako neplatný, neexistujúci a pod., ako je tomu v prípade právnych úkonov). Nešlo tu teda o typický prípad, na ktorý poukazoval odvolací súd, podľa ktorého „dobrá viera nadobúdateľa nehnuteľnosti v správnosť zapísaného údajov v katastri nehnuteľností o jej (predchádzajúcom) vlastníckovi nepostačuje pre záver súdu o tom, že mohol nadobudnúť vlastnícke právo (a pre poskytnutie ochrany tomuto právu), ak sa preukáže, že táto zapísaná osoba v skutočnosti v čase uzavretia kúpnej zmluvy nebola vlastníkom prevádzanej nehnuteľnosti, napríklad z dôvodu, že predchádzajúca zmluva o prevode nehnuteľnosti predstavovala absolútne neplatný právny úkon. Z dôvodu absolútnej neplatnosti zmluvy predávajúci nemohol nadobudnúť vlastnícke právo k nehnuteľnosti a rovnako tak nemohol „neexistujúce“ vlastnícke právo previesť na ďalšiu osobu, hoci konajúcu v dobrej viere.“ Ako už bolo uvedené v danej veci nebola matka žalovanej do katastra ako vlastník zapísaná titulom (neplatného) právneho úkonu (zmluvy), ale titulom právoplatného rozhodnutia súdu, z ktorého prezumpcie správnosti vychádzala (a mohla vychádzať) aj žalovaná (za predpokladu nevedomosti o jeho vadnosti).

26.18. Dovolací súd sa preto stotožňuje s názorom dovolacieho súdu iba potiaľ, že z dôvodu vedomosti o vadnosti rozsudku nebolo možné za dobromyseľnú považovať matku žalovanej, keďže táto skutočne vedela o tom, že súd de facto nerozhodoval o jej vlastníckom práve k parcele č. 556. Táto skutočnosť však (pokiaľ nebude preukázané inak) vylučuje dobromyseľnosť len u matky žalovanej, pričom uvedené nemožno bez ďalšieho dávať aj na ťarchu žalovanej len z dôvodu jej príbuzenského vzťahu. Je síce pravdou, že žalovaná musela mať vedomosť o prebiehajúcom konaní pred Okresným súdom Banská Bystrica sp. zn. 10C 40/92, avšak žalovaná jeho účastníčkou nebola. Navyše v čase, kedy parcelu od svojej matky nadobudla (darovaním) tu už existovalo právoplatné (aj keď vadné) rozhodnutie tohto súdu (ako aj na jeho podklade záznam vlastníckeho práva jej matky v katastri), o tom, že jej matka je výlučnou vlastníčkou parcely č. 556. Z odôvodnenia tohto rozsudku však skutočnosť, že matka žalovanej zobrala žalobu ohľadne určenia vlastníckeho práva k tejto parcele späť a že súd z tohto dôvodu pripustil zmenu petitu (správne mal konanie zastaviť), nevyplývala. Ak jej potom túto skutočnosť jej matka nepovedala (resp. túto jej zamlčala), a nebolo ani preukázané, že by sa žalovaná mohla objektívne (vzhľadom na požiadavku obvyklej miery obozretnosti aktívne sa zaujímať o priebeh daného súdneho konania) o uvedenom dozvedieť (napr. v spise 10C 40/92 sa nenachádza ani záznam o prípadnom nahliadnutí do tohto spisu žalovanou), nemožno ju len z tohto dôvodu (z dôvodu samotnej vadnosti rozsudku) považovať za nedobromyseľnú. Táto skutočnosť totiž nevyplývala ani zo samotnej darovacej zmluvy, kde práve naopak sa uvádza, že dárkyňa nadobudla darované nehnuteľnosti titulom právoplatného rozsudku OS v Banskej Bystrici č. k. 10C 40/92-36. Odvolací súd tak skutočnosti, ktoré spochybňovali dobrú vieru „len“ matky žalovanej neprípustne „vzťahol“ aj na samotnú žalovanú, len s ohľadom na ich príbuzenský vzťah (hoci žalovaná nepožadovala „započítanie“ doby trvania držby jej matkou do svojej vydržacej doby, keďže sama bola v katastri evidovaná ako výlučný vlastník danej parcely do podania žaloby v tejto veci cca 25 rokov). Odvolací súd pri svojom rozhodovaní pritom nevychádzal zo skutočnosti (túto nemal za preukázanú), že o „vadách“ rozsudku (resp. o existencii tzv. inej zrejmej nesprávnosti, ktorej sa dopustil súd pri písomnom vyhotovovaní rozsudku) mala vedomosť aj samotná žalovaná (už pri darovaní, príp. že sa o nej dozvedela v priebehu plynutia vydržacej doby). Dovolací súd nespochybňuje skutočnosť, že žalovaná, hoci nebola účastníkom súdneho konania sp. zn. 10C 40/92, mala o jeho existencii vedomosť (keďže jeho účastníkom bola jej matka), avšak iba táto samotná vedomosť o tomto súdnom konaní, nemohla spochybniť jej dobromyseľnosť pri nadobúdaní daru, keď navyše (t. j. v čase tohto darovania) výsledkom daného konania bol práve taký právoplatný rozsudok, podľa (výroku) ktorého bola matka žalovanej určená za výlučnú vlastníčku aj parcely č. 556. Dobromyseľnosť žalovanej by v tomto smere narušila len jej preukázaná vedomosť aj o „vadnosti“

právoplatného rozsudku vydaného v danom konaní, príp. jej vedomosť o späťvzatí žaloby jej matkou ohľadne určenia vlastníckeho práva k danej parcele. Práve naopak, ak sa spoliehala na samotný rozsudok (z obsahu ktorého táto vada nevyplývala a z odôvodnenia ktorého nevyplývala ani skutočnosť, že jej matka vzala žalobu ohľadne tejto parcely späť), a ktorého správnosť sa prezúmova (§ 205 CSP), bola v tomto smere dobromyseľná. Aj v zmysle záverov nálezu ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 65/2019, „totiž nemôžu byť tretími osobami už nadobudnuté práva a povinnosti po vydaní právoplatného a vykonateľného rozhodnutia ovplyvnené tým, že toto pôvodné právoplatné a vykonateľné rozhodnutie bolo zrušené a v následnom konaní boli tieto pôvodné právne pomery autoritatívnym spôsobom usporiadané odlišne od pôvodného rozhodnutia. Uvedené znamená, že ani v situácii, ak po zrušení právoplatného rozhodnutia o určení vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam rozhodne súd o tom, že vlastnícke právo v skutočnosti svedčí inej - než pôvodne určenej - osobe, nemôže dôjsť k zmene právneho postavenia ďalšieho nadobúdateľa nehnuteľností, ktoré nadobudol v čase pred právoplatným rozhodnutím (dovolacieho) súdu, a k strate jeho vlastníckeho práva k nadobudnutým nehnuteľnostiam. Predmetný záver však nemusí platiť vtedy, ak nadobúdateľ už v čase uzavretia zmluvy vedel o prebiehajúcom dovolacom konaní (k tomu aj I. ÚS 259/2016)“.

26.19. Aj v danom prípade potom platí, že ak žalovaná nemala (a objektívne nemohla získať) vedomosť o vadnosti právoplatného rozsudku súdu na podklade ktorého bola za výlučnú vlastníčku parcely č. XXX určená jej matka, nemôžu byť dotknuté ňou nadobudnuté práva po vydaní takéhoto rozsudku, aj keby bol tento rozsudok neskôr zrušený a v následnom konaní boli tieto pôvodné právne pomery autoritatívnym spôsobom usporiadané odlišne od pôvodného rozhodnutia (resp. ak v tomto smere dôjde k oprave tohto rozsudku vydaním opravného uznesenia). Iná by bola situácia, ak by žalovaná o „vadách“ tohto rozsudku (príp. o späťvzatí žaloby jej matkou) vedela už v čase uzavretia darovacej zmluvy (alebo sa o nich dozvedela počas plynutia vydržacej doby), prípadne ak by boli v konaní produkované také skutočnosti, na základe ktorých by bolo možné oprávnenne vyžadovať, aby sa žalovaná (vzhľadom na jej príbuzenský vzťah s matkou) pri zachovaní požiadavky obvyklej miery obozretnosti, aktívne zaujímal o priebeh daného súdneho konania (a teda by tieto vady rozhodnutia objektívne zistiť mohla). V tomto smere však absentujú akékoľvek závery odvolacieho súdu. Inak povedané, žalovaná ešte pred uzavretím darovacej zmluvy síce vedela o prebiehajúcom súdnom konaní, v ktorom sa jej matka domáhala určenia vlastníckeho práva, avšak jeho výsledkom bolo o. i. to, že jej matka bola právoplatným rozsudkom určená aj za výlučnú vlastníčku parcely č. 556 a ako jej výlučná vlastníčka, aj zapísaná do katastra. Z týchto skutočností preto nebolo možné vyvodzovať jej nedobromyseľnosť (práve naopak), okrem prípadu, že by bolo preukázané, že žalovaná mala súčasne vedomosť o „vadnosti“ tohto právoplatného rozsudku, príp. túto, pri zachovaní požiadavky obvyklej miery obozretnosti aktívne sa zaujímať o priebeh daného súdneho konania, získať mohla (alebo ju získala príp. získať mohla v priebehu plynutia jej vydržacej doby). K tomuto však v napadnutom rozhodnutí chýbajú akékoľvek závery odvolacieho súdu a preto je rozhodnutie odvolacieho súdu v tomto smere predčasné. Odvolací súd (pokiaľ ide o jeho záver o nedobromyseľnosti žalovanej) tak zatiaľ založil svoje rozhodnutie len na skutočnostiach, ktoré preukazovali nedobromyseľnosť matky žalovanej, ktoré potom bez ďalšieho vztiahol aj na žalovanú (hoci v danom prípade vzhľadom na dĺžku evidencie vlastníckeho práva samotnej žalovanej k danej parcele, cca 25 rokov do podania žaloby, bolo potrebné skúmať predovšetkým dobromyseľnosť len u samotnej žalovanej). U žalovanej, ako v katastri evidovanej vlastníčky parcely č. XXX, sa pritom jej dobromyseľnosť prezúmova, nakoľko podľa § 130 Občianskeho zákonníka sa „pri pochybnostiach predpokladá, že držba je oprávnená“, a preto bolo na žalobcoch, aby v konaní preukázali, že žalovaná nemohla byť dobromyseľná pri nadobúdaní danej parcely (alebo, že jej dobromyseľnosť bola narušená v priebehu plynutia vydržacej doby), i napriek tomu, že sa chopila jej držby na základe uzavretej darovacej zmluvy až potom, čo súd právoplatne (hoci vadne) rozhodol, že jej matka je výlučnou vlastníčkou aj danej parcely. Pokiaľ žalobcovia nepreukážu, že žalovaná už v čase darovania skutočne vedela o vadnosti tohto rozsudku (príp. o späťvzatí žaloby jej matkou), príp. nepreukážu, že túto vedomosť, pri zachovaní požiadavky obvyklej miery obozretnosti aktívne sa zaujímať o priebeh daného súdneho konania, získať mohla (príp. že ju získala v priebehu plynutia 10 ročnej vydržacej doby, plynúcej jej od roku 1993), dovtedy treba vychádzať z prezumpcie oprávnenosti jej držby (nakoľko v čase uchopenia sa držby žalovanou na základe darovacej zmluvy bolo už predmetné súdne konanie skončené, a to vydaním právoplatného rozsudku znejúceho v prospech jej matky aj ohľadne danej parcely, pričom u rozsudkov súdov, ako verejných listín, sa prezumuje ich

správnosť - § 205 CSP).

26.20. Dovolací súd preto v tomto smere opätovne poukazuje na závery Veľkého senátu Najvyššieho súdu SR v jeho z 13. mája 2024 sp. zn. 1VCdo/1/2024 (zverejneného v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR 2/2024), ktoré vychádzajú z tzv. poctivosti držiteľa, kedy právna veta cit. rozhodnutia znie, že „Právny titul je len jedným z dôkazov preukazujúcich dobromyseľnosť držiteľa a oprávnenosť držby, preto jeho nedostatok pre účely vydržania sám o sebe nemôže zapríčiniť neoprávnenosť držby. Rozhodujúcim vždy bude, či držiteľ konal poctivo, teda napr. či za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie“.

26.21. Veľký senát najvyššieho súdu poukázal na to, že „držba je historicky chápaná ako faktický stav, ktorý spočíva vo vykonávaní faktickej reálnej moci nad vecou s úmyslom mať vec pre seba. Držba preto predpokladá existenciu dvoch zložiek. Prvou je corpus possessionis, ako faktická moc nad vecou, ku ktorej musí pristúpiť animus possidendi, ktorý vyjadruje vôľu držiteľa mať vec (právo) pre seba a nakladať s ňou ako s vlastnou. Vznik držby sa však na rozdiel od vzniku vlastníctva nemusí de lege lata nutne opierať o existujúci právny dôvod. Inak povedané, na vznik oprávnenej držby postačí naplnenie zákonných predpokladov držby, medzi ktorými sa existencia právneho dôvodu nenachádza. Oprávnená držba je založená na objektívne posudzovanej dobromyseľnosti držiteľa, že mu vec alebo právo patrí. Právne predpisy výraz „dobromyseľný“ nevymedzujú, preto východiskom ďalších úvah musí byť jeho význam v bežnej reči. V Slovníku slovenského jazyka sa tomuto výrazu prisudzuje význam „dobrosrdečný, dobrácky“ a jeho synonymom je „statočný, poctivý, čestný“; opakom je zas výraz „zlomyseľný“ vo význame osoby, ktorá si „želá, robí niekomu zle. Držiteľ je teda dobromyseľný o tom, že mu vec patrí vtedy, keď je poctivý, čestný o tom, že svojou držbou vykonáva vlastné právo, a teda že svojou držbou nerobí inému zle, že nezasahuje do práva iného, že nekoná bezprávne. Neexistencia alebo neplatnosť právneho titulu teda sama o sebe nevylučuje poctivosť konania konajúceho a jeho dobromyseľnosť v tom, že mu vec alebo právo patrí, a teda že vzhľadom na jeho presvedčenie objektívne vzaté koná v dobrej viere t. j. v ospravedliteľnom omyle o poctivosti nadobudnutia držby. Na rozdiel od preukazovania vlastníctva nebude treba, aby nadobúdateľ preukazoval platný právny dôvod nadobudnutia - riadny prechod vlastníctva, ale len okolnosti svedčiace o poctivosti nadobudnutia, v tom je základný rozdiel medzi ochranou vlastníctva a ochranou držby (R 45/1986). Poctivosť konajúceho účastníka občianskoprávneho vzťahu má pri skúmaní dobromyseľnosti držiteľa nepochybne zásadnejší význam, ako (ne)existencia právneho titulu, ktorý právny predpoklad vydržania zákon de lege lata nestanovuje. Pri ústavne konformnom výklade dobromyseľnosti držby treba skúmať, či držiteľ mohol byť objektívne presvedčený o tom, že držanú vec poctivým spôsobom nadobudol. Nemôže byť teda rozhodujúce, že pritom nesplnil zákonné podmienky. Za poctivý spôsob nadobudnutia veci treba považovať také nadobudnutie, ktoré je v súlade s dobrými mravmi. Spravidla je preto rozhodujúce, že držiteľ za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie, alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie“. S ohľadom na uvedené mal potom odvolací súd skúmať dobromyseľnosť u žalovanej (iba z pohľadu poctivosti spôsobu nadobudnutia spornej parcely), a až po jeho vyhodnotení ustáliť, či žalovanú bolo/nebolo možné považovať za dobromyseľnú, a teda či mohla/nemohla nadobudnúť parcelu č. 556 do svojho vlastníctva vydržaním (v roku 2003) v celosti.

27. Na druhej strane u žalobcov posudzovanie, či aj títo mohli vydržať vlastnícke právo k parc. č. XXX neprichádzalo do úvahy, jednak preto, že spoluvlastnícke právo k nej žalobcovia odvodzovali od existujúceho spoluvlastníckeho práva svojich predchodcov, ktorým toto svedčilo na základe platného nadobúdacieho titulu (ako odvolací súd zistil, táto parcela pozemkovoknižne patrila vlastníkom zapísaným v pk. zápisniciach č. 4025, 10075, 8126, 15454 v príslušných spoluvlastníckych podieloch, medzi nimi aj právnym predchodcom žalobcov), a teda spoluvlastnícke právo svojich predchodcov predovšetkým odvodzovali z platného nadobúdacieho titulu (čo vylučuje jeho súčasné nadobudnutie aj vydržaním) a jednak preto, že po vydaní rozsudku v konaní sp. zn. 10C 40/92 a uzavretí darovacej zmluvy (a teda ak by toto ich spoluvlastníctvo k uvedenej parcele medzičasom skutočne stratili z dôvodu jej nadobudnutia žalovanou vydržaním) títo nemohli byť dobromyseľní v tom, že im táto v spoluvlastníckom podiele naďalej patrí, nakoľko im v ich dobromyseľnosti bránil práve zápis vlastníckeho práva v katastri v prospech žalovanej (a teda by nemohli byť v tomto smere od roku 1993 dobromyseľní). Tento zápis vlastníckeho práva v prospech žalovanej potom vylučoval ich dobrú vieru potrebnú pre vydržanie vlastníckeho práva k danej parcele č. 556 po roku 1993. U žalobcov, keďže sa

spoluvlastnícky podiel k parcele č. 556 (spoločnému dvoru) nestal predmetom dedenia po ich právnych predchodcoch potom prichádzala do úvahy len žaloba o určenie, že tento spoluvlastnícky podiel patrí do dedičstva po ich poručiteľoch, a to len na základe skutočností vyplývajúcich z toho, že táto parcela pozemkovoknižne patrila všetkým vlastníkom zapísaným v pk. zápisniciach č. 4025, 10075, 8126, 15454 v príslušných spoluvlastníckych podieloch a teda aj právnym predchodcom žalobcov. Uvedené určenie však bude prichádzať do úvahy len vtedy, ak bude zároveň preukázané, že žalovaná sa medzitým nestala výlučnou vlastníčkou danej parcely jej vydržaním v roku 2003 (po uplynutí vydržacej doby počas ktorej by bola dobromyseľná), resp. ak nebude preukázané, že sa ňou stala (u žalobcov, resp. ani u ich právnej predchodkyne S. T., zomrelej v roku XXXX, nadobudnutie spoluvlastníckeho podielu k tejto parcele jej vydržaním po roku 1993 do úvahy prichádzať nemôže, nakoľko im v prípadnej dobromyseľnosti bránil zápis vlastníckeho práva k tejto parcele v celosti v prospech žalovanej). Na uvedené potom nemalo vplyv to, že spoločný dvor S. T. užívala aj 10 rokov po právoplatnosti rozsudku sp. zn. 10C/40/1992.

28. S uvedeným súvisí aj tretia dovolacia otázka nastolená žalovanou (uplatnená ako dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP), a to, či „vylučuje dobromyseľnosť, a tým aj oprávnenosť držby nehnuteľnosti u osoby, evidovanej na liste vlastníctva ako jej výlučný vlastník, len samotná tá skutočnosť, že túto nehnuteľnosť bez jej súhlasu reálne užíva osoba odlišná od tohto evidovaného vlastníka?“ Týmto žalovaná namietala záver odvolacieho súdu podľa ktorého už len samotná skutočnosť, že „aj po darovaní spoločného dvora žalovanej jej matkou, tento ďalších viac ako 10 rokov užívala výlučne len právna predchodkyňa žalobcov (a to až do svojej smrti v roku 2004), nasvedčuje tomu, že žalovaná mohla mať objektívne pochybnosti o existencii svojho práva a to napriek tomu, že bolo zapísané jej vlastnícke právo na základe darovacej zmluvy do katastra nehnuteľností“. Žalovaná mala za to, že uvedená skutočnosť nemohla spochybniť jej dobromyseľnosť ako osoby, ktorá je na liste vlastníctva evidovaná ako vlastníčka tejto nehnuteľnosti (o to viac, keď vlastnícke právo k tejto nehnuteľnosti, bolo určené v prospech jej právnej predchodkyne právoplatným rozsudkom a takto zapísané aj do katastra). Žalovaná poukazovala na to, že právna predchodkyňa žalobcov síce zasahovala do jej užívacieho práva k pozemku, no nikdy jej neoznámila, z akého dôvodu tak robí, a preto žalovaná nikdy nevedela a ani nemohla vedieť, čo bolo príčinou tohto jej konania. Právna predchodkyňa žalobcov jej nikdy počas jej života neoznámila, že sa cíti byť spoluvlastníčkou predmetného pozemku a že v tomto smere jej vlastnícke právo spochybňuje, hoci vedela, že je na liste vlastníctva vedená ako výlučný vlastník predmetného pozemku. Takéto konanie preto samo osebe nemôže byť spôsobilé vyvolať u držiteľa pochybnosť o tom, či mu vec alebo právo patrí. Žalovaná ani len nevedela o tom, že právna predchodkyňa žalobcov spoločný dvor užíva. Pokiaľ potom právna predchodkyňa žalobcov jej vlastnícke právo k predmetnej nehnuteľnosti spochybňovala z dôvodu, že sa sama cítila byť vlastníčkou, respektíve spoluvlastníčkou tohto pozemku, bolo na nej, aby v tomto smere vyvinula potrebnú aktivitu a aby jej túto skutočnosť písomne, či ústne oznámila za účelom spochybnenia jej dobromyseľnosti. Bolo jej povinnosťou, a nie povinnosťou žalovanej (ako evidovanej vlastníčky nehnuteľnosti), aktívne sa zaujímať o ochranu svojich vlastníckych práv a riadne a včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou uplatňovať všetky právne prostriedky, ktoré jej zákon na ochranu jej práv priznával.

28.1. K tomuto dovolací súd uvádza, že vyriešenie takejto otázky je vždy závislé od individuálnych skutkových okolností tej - ktorej veci. Samotný záver, či bolo možné žalovanú považovať za dobromyseľnú i napriek tomu, že nehnuteľnosť evidovanú ako jej vlastníctvo, reálne užívala tretia osoba (až po dobu 10 rokov), má potom nepochybne charakter otázky právnej, aj keď jej riešenie záviselo od posúdenia skutkových okolností prípadu. Riešenie právnej otázky totiž prebieha v procese právneho posudzovania veci, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, jej obsahu, zmyslu a účelu, normu interpretuje a zo svojich skutkových zistení (to znamená po vyriešení skutkových otázok a na ich podklade) prijíma právne závery o (ne)existencii dôvodu pre aplikovanie predmetnej právnej normy na posudzovaný prípad.

28.2. Na margo položenej otázky dovolací súd uvádza, že „užívanie nehnuteľnosti treťou osobou, hoci aj dlhodobé, samo o sebe nevyvracia dobromyseľnosť jej v katastri evidovaného vlastníka“. Ako už bolo uvedené „držba je historicky chápaná ako faktický stav, ktorý spočíva vo vykonávaní faktickej reálnej moci nad vecou s úmyslom mať vec pre seba. Držba preto predpokladá existenciu dvoch zložiek. Prvou je corpus possessionis, ako faktická moc nad vecou, ku ktorej musí pristúpiť animus possidendi, ktorý vyjadruje vôľu držiteľa mať vec (právo) pre seba a nakladať s ňou ako s vlastnou. Vznik držby sa však

na rozdiel od vzniku vlastníctva nemusí de lege lata nutne opierať o existujúci právny dôvod. Inak povedané, na vznik oprávnenej držby postačí naplnenie zákonných predpokladov držby, medzi ktorými sa existencia právneho dôvodu nenachádza. Oprávnená držba je založená na objektívne posudzovanej dobromyseľnosti držiteľa, že mu vec alebo právo patrí“. Z uvedeného potom vyplýva, že dobromyseľnosť evidovaného vlastníka, že mu vec skutočne vlastnícky patrí, nevyvracia len samotná skutočnosť, že túto vec reálne užíva tretia osoba, ak tento evidovaný vlastník i naďalej vykonáva faktickú moc nad touto vecou (corpus possessionis) a zároveň i naďalej má vôľu mať túto vec pre seba a nakladať s ňou ako s vlastnou (animus possidendi). Reálnym užívaním veci treťou osobou jej vlastník bez ďalšieho nestráca moc nad touto vecou (tak ako ju nestráca napr. prenajímateľ v prípade nájmu).

28. 3. V danom prípade z tvrdení žalovanej (pokiaľ nebude preukázané inak) vyplýva, že táto nevedela o tom, že danú parcelu (spoločný dvor) užíva predchodkyňa žalobcov, a navyše (ak ju aj užívala, tak bez jej súhlasu - neoprávnene) táto (napriek vedomosti, že zápis vlastníckeho práva k tejto parcele (v jej celosti) svedčí žalovanej) nikdy výlučné vlastníctvo žalovanej k tejto parcele počas tohto užívania nespochybňovala. Za tohto skutkového stavu (iba z hľadiska tvrdení žalovanej) potom samotné užívanie nehnuteľnosti predchodkyňou žalobcov, dobrú vieru žalovanej (ako jej evidovaného vlastníka), že jej nehnuteľnosť vlastnícky patrí, nenarušilo. Ako však už bolo uvedené, vyriešenie takejto otázky je vždy závislé od individuálnych skutkových okolností tej - ktorej veci a preto pre prijatie jednoznačného (právneho) záveru, či v danej veci u žalovanej, reálnym užívaním danej parcely právnu predchodkyňou žalobcov počas plynutia jej vydržacej doby, došlo/nedošlo k narušeniu jej dobromyseľnosti ohľadne toho, že sa stala jej skutočnou vlastníčkou (titulom darovania jej matkou po tom, čo súd rozhodol o jej vlastníckom práve k uvedenej parcele), nemal dovolací súd dostatočný skutkový podklad, ktorý by vyplynul zo zistení súdov nižších inštancií (v tomto smere boli produkované iba tvrdenia žalovanej). Z týchto dôvodov bolo potom síce možné (avšak iba vo všeobecnej rovine) dať žalovanej odpoveď na jej dovoláciu otázku, avšak konečný právny záver o nej, bude možné zaujať až po vyhodnotení všetkých okolností danej veci, k čomu sú povolané najskôr súdy nižšej inštancie. Uvedené vyplýva aj zo skutočnosti, že dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP) a so zreteľom na toto ustanovenie nemôže pri posudzovaní prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP posudzovať správnosť skutkových zistení odvolacieho súdu alebo spôsob vykonávania jednotlivých dôkazov alebo výsledok ich hodnotenia premietajúci sa do skutkových zistení odvolacieho súdu (a už vôbec nie v prípade absencie takýchto skutkových zistení).

28.4. Pokiaľ ide o samotné preukazovanie dobrej viery, dovolací súd dodáva, že dobrá viera nadobúdateľa vyjadruje jeho vnútorný (psychický) stav. Dobrá viera ako psychický stav preto nemôže byť sama osebe predmetom dokazovania (sp. zn. Cpj 51/84, R 45/1986). Možno na ňu usudzovať len z okolností vonkajšieho sveta, prostredníctvom ktorých sa vnútorné presvedčenie prejavuje navonok a z ktorých možno vyvodiť, že sa nadobúdateľ dôvodne považuje za vlastníka veci. Zisťovanie týchto vonkajších prejavov (resp. záver o ich preukázaní/nepreukázaní) je potom otázkou skutkovou. Právnu otázkou je potom až samotný záver súdu o tom, či nadobúdateľ (práve s ohľadom na preukázanie/nepreukázanie týchto vonkajších prejavov) bol/nebol v tomto smere dobromyseľný (teda až záver o existencii/neexistencii dobrej viery držiteľa je právnu otázkou). Či držiteľ veci je dobromyseľný, treba hodnotiť vždy objektívne. Nestačí jeho subjektívne presvedčenie, že mu vec patrí. Rozhodujúce pritom je, či držiteľ pri normálnej opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu na každom subjekte rozumne požadovať, mal, mohol mať alebo nemal, prípadne nemohol mať pochybnosti o tom, že mu vec patrí. Uvedené sa potom vzťahuje k vyhodnoteniu, či žalovaná mohla/nemohla byť dobromyseľná, tak s ohľadom na jej prípadnú vedomosť o „vadách“ rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica z 3. februára 1993 č. k. 10C 40/92-52 v spojení s doplniacim rozsudkom z 30. apríla 1993 č. k. 10C/40/92-36 vo vzťahu ku parcele č. XXX, ako aj s ohľadom na skutočnosť, že túto aj po roku 1993 až do svojej smrti (2004) reálne užívala právna predchodkyňa žalobcov.

29. V prípade rodinného domu s. č. 105 zase do úvahy prichádzala už len žaloba o určenie vlastníckeho/spoluvlastníckeho práva samotných žalobcov k nemu (keďže tento dom, ako tvrdia aj samotní žalobcovia, mal byť v dedičskom konaní po ich právnych predchodcoch E. T. v roku 1971 a jeho manželke S. T. v roku 2005 riadne v celosti prededený- a teda pri ňom nebol dôvod domáhať sa určenia jeho vlastníctva poručiteľmi ku dňu ich smrti). Žaloba o určenie, že táto nehnuteľnosť patrí do dedičstva po poručiteľoch žalobcov by prichádzala do úvahy, len ak by k prededeniu tejto nehnuteľnosti

v dedičských konaniach po E. T. a S. T. nedošlo. Ohľadne rodinného domu s. č. 105 tak žalobcovia na ochranu svojich práv zvolili nesprávny typ žaloby. Navyše ani prípadná žaloba o určenie vlastníckeho/spoluvlastníckeho práva k tomuto rodinnému domu by nemohla byť úspešná, nakoľko spoluvlastnícky podiel (v 1/3-ine) k tomuto rodinnému domu bol v roku 2017 právoplatným rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica (v konaní sp. zn. 2C 268/2010) určený (priznaný) v prospech S. E. (matky žalovanej), a preto už nebolo možné na skutočnosti, z ktorých žalobcovia vyvodzovali vlastnícke právo ich právnych predchodcov k nemu v celosti, už prihliadať, keďže tieto skutočnosti boli zohľadnené a vyhodnotené už v konaní sp. zn. 2C 268/2010. Toto rozhodnutie (v konaní sp. zn. 2C 268/2010) potom tvorilo prekážku „rei iudicata“ vo vzťahu k rovnakému určeniu vlastníctva (k domu v celosti, resp. k spoluvlastníckemu podielu zapísanému v prospech žalovanej) v prospech samotných žalobcov v tomto konaní, a to aj za predpokladu, že by súdy v danom konaní (sp. zn. 2C 268/2010) tento skutkový dej (skutok) po právnej stránke posúdili inak, nesprávne či neúplne (teda v rozpore s predstavami žalobcov).

30. Na základe uvedených dôvodov dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu v časti výroku, ktorým odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že určil, že nehnuteľnosť v celosti zapísaná na žalovanú na LV č. XXX, kat. úz. G. G., obec Pohronská Polhora, okres Brezno, v registri „C“ - parciel ako parcela C-KN XXX zastavané plochy a nádvoria o výmere 460 m², patrí v podiele 1/12-iny do dedičstva po nebohom E. T., narodenom X. XX. XXXX, zomrelom X. XX. XXXX a v podiele 1/12-iny patrí do dedičstva po neb. S. T., rod. G., narodenej XX. X. XXXX, zomrelej dňa XX. X. XXXX, v súlade s § 449 ods. 1 CSP a vec v rozsahu zrušenia vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

30.1. V ďalšom konaní bude úlohou odvolacieho súdu opätovne rozhodnúť o odvolaní žalobcov vo vzťahu k žalovanému určeniu, že nehnuteľnosť v celosti zapísaná na žalovanú na LV č. XXX, kat. úz. G. G., obec Pohronská Polhora, okres Brezno, v registri „C“ - parciel ako parcela C-KN XXX zastavané plochy a nádvoria o výmere 460 m² (tzv. spoločný dvor), patrí v podiele 1/12-iny do dedičstva po nebohom E. T., narodenom X. XX. XXXX, zomrelom X. XX. XXXX a v podiele 1/12-iny patrí do dedičstva po neb. S. T., O. G., narodenej XX. X. XXXX, zomrelej dňa XX. X. XXXX a v tomto smere nanovo vyhodnotiť dobromyseľnosť žalovanej, najmä, či táto (vzhľadom na všetky okolnosti danej veci - nielen z pohľadu vedomosti jej matky o vadách rozsudku a reálneho užívania danej parcely právnou predchodkyňou žalobcov aj po roku 1993 do roku 2004) mohla/nemohla byť dobromyseľná pri nadobúdaní danej parcely do svojho výlučného vlastníctva v celosti, príp. či takto dobromyseľnou bola/nebola počas celej vydržacej doby (od roku 1993 do roku 2003), a teda či na jej strane došlo/nedošlo k jej vydržaniu. Výsloveným právnym názorom vyplývajúcim z toto uznesenia je odvolací súd viazaný (§ 455 CSP).

32. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

33. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.